

Rui incipiat timore crucem chri
sti portat patienter. qui proficit i spe
liberetur portat. si qui consumat in ca
ritate amplectitur iam ardenter. **I**te
multi vident cruces nras: si non vi
dent vnditiones nras. **R**ui g in se hec
habetit vere templu ad honore dei
dedicatu erit. dignus plane est in
quo christus habitat p gratiam
vt tandem in eo habitare dignetur
per gloriam. **R**uod ipse nobis p sta
re dignetur qui viuut a regnat de9
per oia secula seculor. **AMEN.**

Explicit legē da aurea.

Item historie sequentes abbate
sunt ad historiā lombardicam. **L**
De scā **Barbara** virgine.
De cōceptione beate virginis.
De sādō **Iodoco**.
De sādō **Pontiano**.
De sādā **Prisca**.
De sādā **Brigida**.
De sādā **dozotixa**.
De sādā **Appolonia**.
De sādā **Gertrude**.
De sādā **Walpurga**.
De sādō **Quirino**.
De sādō **Seruatino**.
De sādō **Erasmus**.
De decē milibus martirū.
De scō **Kilian**o cu9 socijs suis.
De sādīs **Felice** a **Natore**.
De scō **Materno** epō.
De scō **Iohāne** crisostomo.
De duobus **Erualdis**.
De scō **Gerone** cu9 socijs suis.
De scīs **Crispino** a **Crispiano**.
De scō **Seuerino** epō.
De sādō **Milibrordo**.
De sādō **kumberto**.
De sādō **Gregorio** spoletano.
De sādō **Maximino** epō.
De sādō **Thoma** de aquino.
De sādā **Elizabeth**.
De scō **Odulpho** ofessore.
De scō **Bonifacio** martire.
De sādō **Lebuino** ofessore.
De sādā **Colūba**.
De scā **Teda**. **D**e scā **Afra**.
De sādō **Oswaldo**.
De sādō **Wolfgango** epō.
De sādō **Panthaleone**.
De sādō **Albano**.
De sādō **Dulberto** epō.

De sancta Barbara virgine.

Emporibus

Empatoris Maximiani erat quidā vir dyoscorus nomine diues valde: sed paganus. **D**ie habuit filiā ymicā nomine Barbarā. **F**ecit aut turrīm sublimē: ibique reduxit eāz ut non videret ab hominibus aspectū minuentē ei⁹ pulcritudinē. **L**ocuti sunt igit ei quidā de p̄matib⁹ ut viz acciperet. **R**ui ascendēs ad eā: dixit. **F**ilia: quidā de potētib⁹ monuerūt me ut accipiat te in coniugiū. qđ ad hoc rēdes. **R**ue cū indignitōe rēdit. **P**ecogas me hoc agē p̄. **R**ui sic ab ea aspnatus descendit: et opaz studio se impēdit in ostruēdo quodā lauacorio sup fontē i quo Barbara virgo baptisata fuerat occulta. **I**nstituerat enī multitudinē artificū: et quō debēt fieri ordinauerat. **P**rofectusq; in regionē longinquā: fecit ibi tēpūs non modicus. **D**escēdens vero Barbara de turri ad videndū opus artificū: ut vidit duas fenestras solūmodo factas dixit artificib⁹. **R**uare duas fenestras solūmodo instituitis. **D**icunt ei. **P**ater tu⁹ sic nobis mādauit. **D**ixit eis. **F**acite mihi fenestrā terciā. **R**ui dixerūt. **T**imem⁹ dñā ne indignet p̄ tu⁹ aduersum nos. **B**arbara rēdit. **Q**uod dīco vobis facite: ego de hoc adquiescere eū faciā. **I**psi vero adquiescūt ut terciā fenestrā facerēt. **P**erambulās vero Barbara natatola instituit in marmorib⁹ digito suo sacte crucis signū p durās vsq; in hodiernū diē ad cōpunctōem intui

entium. **I**ngressa vero ad absidē in q̄ gradiebat aqua: orauit ut aq̄ illa sanctificaret. **D**eim ascēdens turrīm vidit simulacra q̄ colebat pater eius. et afflata spūsando spūit i faciem eoz: dicēs. **S**ilēs vñ fiat q̄ faciūt vōs: et omēs qui ofidūt in vōb. **E**t ascendēs in turrīm: cāt ibidē dēp cans dñm. **F**inito at ope reuersus est p̄ ei⁹ et ostēplās tres fenestras dixit artificibus. **R**uare tres fenestras instituitis. **D**icunt ei. **F**ilia tua sic nobis p̄cepit. **I**psē vero conuocans filiā suā: ait. **F**ilia: tu imperasti tres fenestras institui. **I**psa rēdit. **E**tia. **E**t enī bñ feci. nāz tres fenestre illuminant omnē hōiē: due vero obnubilāt. **E**t assumēs eā p̄ ei⁹ descendit in natatoria: et dixit ei. **R**uō tres illuminant et pl⁹ duab⁹. **B**eata Barbara singlās fenestras designas: dixit. **H**ec p̄em̄ hec filiū: hec inuuit spūscm̄. **T**unc p̄ ei⁹ furore replet⁹: euaginato gladio conatus est eāz transuerberare. **O**rauit vero beata Barbara: et scissa est petra vna: que suscepit eā intra se et ciecit sup montem. **E**rant autē duo pastores oues in monte pascētes: qui et viderunt eam cum lapide transferri. **A**ccēdens vero pater eius interrogauit eos de filia. **T**ūc vnus quidē studiūt eam celando saluare. **A**lter vero digito monstrauit eam. **T**unc maledixit ei Barbara: et statiq; facte sunt oues eius locuste que sic permanent in eius sepulcro vsq; in hodiernū diē. **A**t vero pater eius recipiēs eam flagellauit: et tenens comaz

capitis eius: abstraxit eam a monte: et reduxit eam in cella quam munens clavi et catenis constituit custodes. et abiens nunciavit p[re]sidi. **R**ui venies sedebat p[ro] tribunali: et sibi a p[re]sente p[re]sentate puelle admirans pulcritudinem: dixit. **R**uid vis: aut parce tibi p[ro]p[ri]i sacrificatio d[omi]ni: aut acer rimis tormentis tradis. **R**ue r[es]pondit. **E**go habeo sacrificare d[omi]no meo. **I**esu christo q[ui] fecit a l[un]a a terra a oia q[ui] in eis sunt. **D**e demonib[us] tuis dic p[er] s[er]m[em]. **O**s h[ab]ent a non loquuntur: oculos h[ab]ent a non vident. **A**ures habent a non audient: nares h[ab]ent a non odorabunt. **P**edes h[ab]ent a non ambulant: nec clamabunt in gutture suo. **S**imiles illis fiant qui faciunt ea: et omnes qui confidunt in eis. **T**unc p[re]sens furore repletus: iussit eaz expoliari: a eius carnes nervis thaurinis discerpi: a ciliis texturis defricare. **R**ue plage tam graviter illate sunt ei vt omne corpus eius creventaretur sanguine. **E**t iussit vt recluderetur in carcere donec tractaret qua pena consumeretur. **M**edia aut nocte circumfulsit eam lux de celo: in qua apparuit ei d[omi]nus: dicens. **C**onfi de a confortare **Barbara**: q[ui] copiosum gaudium de te fit in celo a in terra. **N**on ergo metuas minas tyranni: ego enim sum tecum a eruam te ab omnibus plagis q[ui] inferuntur tibi. **T**unc statim omnes plage non coparuerunt. **M**ane autem facto p[re]sidi p[re]sentatur. qui videns q[uod] illata tormenta non nocerent: dixit ei. **E**cce quo p[ro]p[ri]iati sunt tibi d[omi]ni: a diligunt te **Barbara**. q[ui] plagas tuas sanas

tes obduperunt. **R**ue r[es]pondens: dixit. **S**imiles sunt tui d[omi]ni fudi a ceca a sine intellectu a immobiles: quod poterunt plagas meas curare qui remedium sibi p[ro]p[ri]is non possunt prestare. **I**lle autem qui me curavit est christ[us] filius dei vivi quem tu non vides eo q[uod] cor tuum a diabolo induratum est. **T**unc iratus p[re]sens a fures vt leo iussit discerpi latera eius a lampades ardentes applicari: versisq[ue] pedibus suspendi. et malleo caput eius fundi: vsq[ue] dum p[er] eius nares sanguis distillaret in terram. **I**pa vero ituita in celis: dixit. **T**u nosti cordis mei cognitor x[pistu]s q[uia] p[ro]pter te has plagas sustineo: idcirco non derelinques me. **T**unc p[re]sens iussit abscondi gladio mamilas eius. q[uo]d absconditis aspiciens in celum beata virgo: dixit. **N**e p[ro]p[ri]as me d[omi]ne a facie tua: a sp[iritu] sancti tui: ne auferas a me. **D**einde iussit eaz nudam circuire civitatem a plagas inferendo flagellari. **R**ue intus in celum: dixit. **D**omine deus qui opis celum nubibus p[ro]tektor meus esto a adiutor: tege nuditatem cordis mei vt a viris impiis a lascivis non videat. **T**unc misit d[omi]nus angelum suum q[ui] operuit eam stola candida. **I**gitur ducta a militibus in quoddam p[re]dium: p[re]sens precepit eam gladio plecti. **Q**uam pater a p[re]sides suscipiens p[er]duxit vsq[ue] ad montem. **E**t dum beata **Barbara** gaudens super victoria duce retur orabat dominum: dicens. **D**omine Iesu christe qui celos extensisti et terram: qui mari terminum posuisti: qui precepisti ymbres nubes distillari super bonos a

malos qui sup mare ambulasti
et tumentem ventum sedasti. **O**m
nia enim tibi obediunt presta mi
chi famule tue petitiones. **H**anc et
gratia vt si quis memorauerit no
men tuum faciens memoriaz mei
in die martirij mei. domine ne me
mineris iniquitatum eius. **T**u eni
nosti domine quia caro sum. **T**uc
facta est vox domini ad eam dicens
Vei pulcherrima mea ac letissima
requiesce in cubili patris tui q est
in celis. **H**ec autez que postulasti
data sunt tibi a me. **E**t dictis his ve
nit ad locu martirij a patre suo
decollata est cu sacra iuliana que
in eodem loco p eundem dyoscoru
eodem tempe ppter eiusdem fidei
confessionem a eode genere mar
tirij est consummata quarum corpo
ra valentinus vir venerabilis peti
it. et habita ea reposuit in loco so
lis in habitaculum modicum in q
et sanationes plurime celebratur
Descendente vero patre a monte.
ignis descendit de celo et cobussit
eum ita vt nec puluis eius inueni
retur. **P**assa est autem imperante
maximiano sub prefide marciano
secundo nonas decembris

De conceptione beate marie virginis.

Hilhelmus can
tuariensis archiepiscopus
et pastor anglorum. **C**oepis suis
salutez a perpetuam in domino be
nedictionem. **C**onceptio veneran
da dei genitricis a virginis dilectis

fimi fratres quemadmodum p me
ta experimenta signorum in anglia a
in fracia ceterisq climatibus quor
sum olim sit declarata. me narra
te audiat dilectio vra. **T**empe na
q illo quo diuine placuit pietati
anglorum gentez de malis suis corri
gere sueq seruitutis officijs arti
astringere. gloriosissimo norman
noru duci **W**ilhelmo eandem patriam
debellando subegit. **R**ui rex angloru
factus de virtute a industria sua to
tius ecclesiastice dignitatis hono
res in meli refo:mauit. **C**ui pie i
tencomis opibus inuides ille oim
tonoz inimicus dyabolus. tum fa
miliaru fraudibz. tum extraneo
ruz inuitibus multociens conat
est eius obistere successibus.
Sed dno ptegentez timete se rege
et glorificante ad nihilu reduct
est malignus. **A**udientes at daci
angliam subiectaz normanis graui
ter indignati se suo qi hereditario
iure priuari arma preparat. das
sez aptant vt eos aduersus a data si
bi patria expellant. **R**uo operto rex
prudentissimus **W**ilhelmus hilsin
quenda religiosum viru abbatez
ramastensis cenobij accersituz in
dacia dirigit vt hui rei veritate in
quirat. **R**uo fideliter pacto ad an
gliaz redire cupies mare ingredit
tur. **E**t iam maximam maris partez
prospero cursu transierat. tuz sub
ito densis surgentibz vndiqz ventis
horrida tempestas celum commo
uit a vndas. **F**atigatis igitur nau
tis nec vltra valentibus obniti fra
ctis remis fumibus ruptis cadenti.

R. v

bus velis spes salutis amittitur.
Cūq; de salute corporum desperati
animarū solūmodo curā magnis
clamorib; deo cōmendarent a bea
tissimā dei genitricem **M**ariā mise
rorum. s. refugium a desperatorum
spem deuote inuocarent. ecce subito
aspiciunt quendam bone habitu
dignis virum pontificali infula deco
ratum quasi inter medias undas
naui proximū. **Q**ui aduocans ad
se abbatem hilsinum his verbis
cepit interpellare eū **V**is inq̃t peri
culum maris euadere. **C**ūq; ille se
id toto corde desiderare a id solum
expetere rēderet. **T**unc ille **S**cias
inq̃t me ad te a nostra domina dei
genitricem maria quā dulciter inuo
casti directum. et si dictis meis ob
temperare volueris saluus a inolu
mis euades imminens periculum
maris **S**pondet se ei dico in oībus
obtemperaturū si hoc euaderet pe
riculū quo morti iaz p̃ximū se cō
spexit. **P**romitte mibi inquit ille a
deo q; diem conceptionis a creati
onis matris **J**esu christi solennit̃
celebrabis a celebrandūz predica
bis. **A**t ille vir prudentissim; **E**t q̃s
inquit dies mibi erit hoc festo cele
brandus **S**exto ait idus decēbris
hoc festum solennisando tenebis.
Et ait abbas **Q**uo officio vtetur ec
clesia i ecclesiastico obsequio. **O**m
ne inquit officiu; quod dicitur in
eius natiuitate. dicitur etiam in cō
ceptione excepto q; nomen natiui
tatis mutetur in nomen concep
tionis **V**is dictis disparuit. a citi; se
data tempestate abbas cum suis

incolūmis concito flatu applicuit
anglicis litoribus et que viderat
a audierat quibus potuit notifica
uit a nos fratres dilectissimi si por
tum salutis volumus apprehende
re dei genitricis creationem a con
ceptionem dignis celebremus ob
sequijs vt ab eius filio digna mer
cede remuneremur **R**ursum hec so
lennitas alio modo alibi declaraf
Temporibus namq; **R**aroli regis
francoꝝ clericus quidam ordine
leuita **S**agaric regis german; di
genitricem toto corde diligens ei;
horas solitus cantare parentūz cō
filio nutre volens cum quadam
puella valde pulcra contraxit **A**c
cepta aute; a presbitero nuptiali
benedictione die illa missa celebra
ta recordatus q; eiusde; beate ma
rie virginis horas iuxta morem su
um non cantauerat omnes ab ec
clesia exire coegit sponsam domūz
mittens ipse solus iuxta altare re
mansit **C**ūq; solus dominice ma
tris horas decantaret a hanc anti
phonam **P**ulcra es et decora filia
iherusalem diceret. subito apparu
it ei dei genitrix virgo maria cum
duobus angelis. dextram a leuaz
eius tenentib; dicens. **S**i ego pul
cra sū a decora. quare me dimittis
et sponsam aliam accipis. **N**onne
ego pulcrior sum illa. **N**onne ego
sum formosa **V**idisti taz pulcra;
Cui ille **D**ominica mea inquit dari
tas tua omnem mūdi pulcritudi
nem excellit **T**u es super choros an
gelorum eleuata. tu es super celos
celorum exaltata **Q**uid ergo vis vt

faciam. **A**t illa. **S**i sponsa; carna-
lem cui adherere vis amore mei di-
miseris me sponsam in celesti regno
habebis. **E**t si conceptionis mee festum
annuat; sexto ydus decembris cele-
braveris et celebrandum predica-
ueris mecum in regno vniuersi mei
laureatus eris. **H**is itaq; dictis do-
mina ab oculis suis disparuit. **C**leri-
cus vero domum redire renuens absq;
parentum consilio ilico ad abbatiā
quandā extra patriam pfecto mo-
nachali habitu decoratur. **E**t p̄ exi-
guum temporis meritis beate ma-
rie virginis que diligentes se sem-
per decorat et beatificat est aq̄lepe
patriarcha factus festum concep-
tionis eiusdē die predicto q̄dū vir-
it proprijs octauis celebrauit et
celebrandum cunctis predicauit.
Item hec festiuitas declaratur aliē
In pago gallico canonicus q̄daz
ordme sacerdos solitus cantare be-
ate Marie virginis horas noctur-
nas a villa quadam vbi cum vxore
re alteri fornicatus fuerat ad opi-
dum vbi morabatur federe curas
pelagus secane transmeare cupi-
ens solus nauim ingressus domi-
nice matris horas nauigādo canē-
cepit. **C**ūq; inuitatorium. **A**ue ma-
ria gratia plena diceret iā in me-
dio fluminis eēt. ecce turba demo-
num in profundum pelagionā cū
eius nauicula eum precipitauit et
animam eius cito ad tormentum
rapuit. **D**ie autem tercio ad locum
quo demones euz afficiebant tor-
mentis remittit beata virgo cum san-
ctorum turba dicens eis. **V**t quid

famuli mei animas iniuste affligi-
tis. **N**os inquit eū habere debem⁹
qm̄ raptus est in opere nostro. **S**i
illius inquit virgo esset delet cui⁹
opera faciebat ergo me⁹ delet eē
quoniam matutinas meas dum
vos eum peremistis decantabat.
Vnde et vos magis rei facti estis q̄
erga me inique existis. **H**is itaq;
dictis demonibus huc illuc fugie-
tibus sanctissima virgo animam
ad corpus detulit et per brachium
hominem a flumine illo resuscita-
tum accipiens aquam a dextris et
a sinistris quasi murum stare in-
tens de profundo pelagi ad portū
incolumem produxit. **A**t ille gau-
sus pedibus eius prostratus ait.
Carissima mea domina et virgo g̃-
tissima quid tibi retribuam p tan-
tis bñficijs que michi fecisti. **P**re-
cor te inquit dei genitrix ne ampli-
us in adulteri peccatum cadas et
vt conceptionis mee festa sexto yd⁹
decembris sollemniter celebres et
celebranda predices. **M**ox vt hec
locuta est celos ipso vidente ascen-
dit. **A**t ipse heremiticam ducens vi-
tam q̄dū virit eadem celebrauit
et celebranda alijs predicauit. **E**t
nos fratres carissimi nostra aucto-
ritate episcopali corroboramus et
precipimus vt nullus vestruz ita
sit tibus occupatus aut proprijs
peccatis desperatus quin beate ma-
rie virginis conceptionis festum
celebret annuatim. **S**icut enim in
sancta ecclesia eius natiuitas sic
delet excoli eius conceptio. **N**isi em̄
conciperet nūq̄ nasceretur. **S**ic em̄
R. ij.

ad saluandum genus humanum
olim fuit necessaria eius natiuitas
sic fuit necessaria eius conceptio.
Nisi conciperetur ex ea redemptor
mundi ex ea non nasceretur **I**ussu
dei concipitur et nascitur. immo si
diuina ratio prospiciatur spiritua
lis conceptionis eius dies maior for
te approbat q̄ natiuitas **N**on enim
est mirū si homo a deo creatus na
scitur de matre **F**rutescant igit om
nino insensati qui tanta mysteria
et sacramenta tenebris ignoratie
excecati ideo respuunt celebraē q̄
viri ac mulieris copula in concep
tione beate marie extitit **S**i eius cō
ceptionem ideo q̄ carnalis extitit
stultis nō placet hodie celebrare.
tamen diem illam et noctē dignā
q̄uis incognitam et tempus et ho
ram spiritualis concepōis eius
hodie celebrare debet quia ipse ani
marum creator animam sue mētis
dignam et sanctissimā; corpori ei⁹
virginali angelis ministrantib⁹
copulauit quam etiā die prima
nostre redemptionis et salutis di
spositor nostre saluacōis inter ce
teros dies fecit preelegit et sancti
ficauit **N**am q̄ sint due conceptio
nes hominis omnibus notum est
peritis. vna qua carnalis copula
viri ac mulieris agitur. alia qua
anima noua et pura deo cooperan
te adunatur **S**i non placet illis ce
lebrare dominice matris carnale;
conceptionem placeat ergo colere
spiritualem creationē; corporisq̄ cū
anima copulationem **O** quanta ē
illa dies qua nostre reparatricis

anima digna creatur et consecraē
et sanctissimo corpori vinit **N**ō est
vetus amator virginis qui respu
it colere diem eius conceptionis **F**ru
tescant igit insani qui hunc diem
colere nolūt idcirco q̄ aliorū san
ctorum conceptiones minime colere
sancta pfecerūt ecclā **M**axime q̄ppe
rusticitatis est eaza in alijs factis
in hoc cōparari in qua deus huma
nam carnem assumpsit quā super
omnes angelos et archāgelos in
celis sublimauit **Q**uīs enim cete
ris sanctis dies concepōis eorum
non sit cōcessum vt celebretur illi
tamen a spiritu sancto cōcessum ē
que maiora excellentior ē cunctis.
Pulcre et digne dominatione; sup
ceteros sanctos debet habere illa p
quā omnes sancti sanctificantur et
beatificantur **D**icit enim xp̄s sanct⁹
sanctorum dicit et ipsa sancta san
ctarum. **E**t sicut sine more sūm⁹ re
rum dispositor sup omnes sanctos
et sanctas illam dignitate; illi cō
tulit vt verbum carnem factū; ver
bum conciperet et pareret et post
partū; virgo maneret. sic ip̄e pre
omnibus absq̄ more hanc digni
tatem illi prebuit vt concepōis
et natiuitatis eius solennia sacro
sancta in hac celebrentur ecclesia
Ruid longius. **C**onceptionem do
minice matris colere est xp̄i gene
rationem enarrare **N**am eius con
ceptio. xp̄i generationis est linea
Rua ppter euangelium **L**iter gene
rationis **H**ac die sicut i natali dñi
aū matutinales laudes tono mo
re decantam⁹ et ad missam legim⁹

Merito ergo colitur a fili generationis a matris conceptio. quoniam conceptio et natiuitas matris est generatio filii. **Celebrem** igitur hodie dignis officiis alacriter tractamus. honorabilem conceptionem spirituales videlicet humanae ut ipsius meritis et precibus a secularibus curis et a cunctis vitiis mereamur eripi et ad eterna gaudia produci. prestante domino nostro Iesu Christo qui cum patre et spiritu sancto et matre sua virgine maria uiuit et regnat deus per infinita secula seculorum. Amen.

De sancto Iudoco

Sanctus Iudoc

cuius cuius festus agitur in die Lacie virginis. Fuit iudabel regis britonum filius. Habet fratre maiore natu. beatus uidelicet Iudahel qui successit patri in regnum cogitans tamen regnum terrenum per celesti relinquere et uitam monasticam ducere. Vnde fratrem suum Iudocum in morem coram se conueniri fecit sollicitus de suscipiendo regni gubernaculo. Beatus vero Iudocus non minus feruens in dei dilectione deliberandi inducias. viii. dies vir a fratre impetrauit. Ipse igitur interim in monasterio quodam ubi litteras didicerat amovante et orationi incultante cogitante quomodo posset effugere regnum simul et patriam. Contigit illuc peruenire undecim peregrinos qui limina beatorum apostolorum petri et pauli visitare desiderabant. His tractus Iudocus associatus venit. et illi

ubi a sancto spiritu qui eum in omnibus dirigebat inspirabat ab hereticis dedinavit ad portum confinia que plena neoribus erant et feris et auiibus solis habitabilia festinauit. Delectatus itaque loci illius solitudine. disposuit habitaculum ibi super quemdam fluvium facere. Sed ab heremico dux illius terre per vii. annos ab hoc proposito retardatus est. infra quos trans plus didicit et sacros ordines recepit. Factus autem sacerdos illi dux filium qui eum in maxima habuit reuerentia de sacro fonte suscepit. Elapsus vero septennio ad vitam solitariam transiens in loco alie fluminis rivulis undique circumdato edificavit ecclesiam et domunculam deuotioni sue ibidem vacaturus. Prefert enim plura que per eum dominus operatus est. volucres et pisces diuersi generis ad sacra eius manuum palpabiles veniebant. et receptis ab eo alimentis ecclesie debant quasi domesticis. Ruada autem die cum ad victum non haberet nisi modicum panem. sibi et discipulo suo dominus in specie pauperis aduenit elemosinam petens. Tunc vir dei panem diuidi iussit in. iiii. partes et petenti unam dari. Vix ille egrediebatur ecce reuertitur dominus in forma regis. hoc videri dum quater per egenos iussa est tribui. Cui ait minister. Vis ne ut aliquid nobis debeat remanere. Volo inquit sanctus totum habui esurienti. Potens enim est dominus etiam providere nostre necessitati. Vix recessit dominus et interim dum consolaretur discipulum. ecce per fenestram visae sunt in alio flumine quatuor nauiculae leviathanibus onustae. De quibus quod

R. nji.

ras ad duperit vlt quo deueniunt
post q̄ fuerūt de vidua lib⁹ exoneā
te vsq; nunc ignorat. **H**ec a multa
alia miracula totam longe lateq;
patriā ad eius visionē p̄ impetrā
dis suffragijs dulciter omouerūt.
Cūq; octo ibidē annis elapsis ppli
neq̄ret frequentiaz sustinere. ad vl
teri⁹ desertū p̄cessit constructo ibi
oratorio in honore b̄i martini et
domūcula in q̄ ipse manebat. **I**bi
q; plurimas ab hoste antiq̄ pass⁹
est infidias p̄. iij. ānos quib⁹ illic
omoratus ē. **E**o i loco signo crucis
facto p̄pa manu aqlam de sublimi
p̄stravit. que gallū sibi abstulit.
et .xi. gallinas sigillatū gallūq; suū
incolumē suscepit. **N**ō longe etiaz
post dyabolus horribilē mutat⁹ in
colubēū grauit eū momordit in pe
de qua lesione p̄ sacrā edoctus ē sa
pientiā vt aliū locū querebat. a ad
iūdo sibi duce heymone vastā ci
cuiabat eremū vbi inuenirēt habi
tationis locū querētes. **I**n q̄rendo
autē dum idē dux graui torqueret
siti. p̄ lassitudine a siti obdo:miuit
interim seruus dei iudaicus orōm in
cubuit surgensq; baculo q̄ m̄mte
batur terre infixo sic alter moises
aquā p̄duxit a fontē inde largius
effluentē. quo exhilarati dux a ei⁹
familia sue sitis extinperūt ardo:re.
Progressus inde vsus mare in val
le vrbrosa diuū inuenit q̄ delecta
tus miābiliter inq̄t. **H**ec est re q̄es
mea in seculū seculi. **D**uce itaq; ad
p̄pria reuerso vir dei duo ibi mani
bus p̄p̄is ostendit oratoriū vnu;
petro ap̄lōz p̄ncipi. alterū paulo

gentiū dōctori. **P**rofectus est etiaz
postmodū romā mandatus a tra
tissimo martino tūc romane sedis
antistite q̄ multo tpe eū videre cō
cupierat. **V**bi post sacra et multa
de eternitate colloquia preciosissi
mis sanctorū reliq̄is a dño papa si
bi collatis. reuersus est cū toti⁹ pa
trie gaudio ad p̄tini⁹ cōfinia vbi
in mōte habitacōis sue in q̄ nūc
requiescit corpus eius parentum
obsequio ad duēta ē puella absq;
oculis nata. **R**ue sic edocta fuerat
in visione faciē et locū vbi oculi
esse debeāt lauit de aqua qua s̄a
dus vir abluat manus a mox re
ceptis ocul⁹ dare vidit. **D**uce itaq;
heymone presente euz innumera
deri plebisq; turbā in occurū b̄i
Judoci cōgregata reliq̄is q̄s attu
lerat cū reuerentia repositis in o
ua beati martini ecclesia in q̄ nūc
eius saccū requiescit corpus tūc de
nouo facta lapidea a prefato duce
ipse vir beatus preparauit se ad
diuina celebranda. casula indut⁹
ad modū miūis alte. **Q**ui cū asta
ret corā; altari tertio p̄dus. **J**unij
et ministraret cum deuotione ma
xima diuina manus sup euz appa
ruit visibilis in sacrosāda missa
cum solennia suum sacerdotē a lo
cum illum signauit a confirmauit
benedictōne perpetua cum p̄missi
one tali a voce admirabili celitus
subsecuta. **Q**uia cōtēpisti diuicias
terrenas a refutasti paterni regni
culmina ac elegisti pauper esse a
latere abiectus in terra ista desce
ta a in via preparauit tibi coronam

inter agmina angelorum. pro p[ro]p[ri]o loco
eius in q[uo] resolveris defensor et iu-
gis custos. **V**niversiq[ue] locū hunc
visitaturi in dei no[m]i[n]e et pia cordis
intentione p[ro] tui memoria d[omi]na in
terris grā nō defraudabunt et p[ro]
modū ad gaudia puenient sem-
piterna. **S**eq[ue]nti igit[ur] t[em]p[or]e sc[ilicet] iud[ic]i-
cus in carne p[er]ter carne v[er]it[as] an-
gelus nō h[ab]ere videbat p[er] d[omi]n[u]m decem
bris obdormiuit in d[omi]no angelor[um]
obsequiis et p[ro]p[ri]o p[ar]te visitatus cui[us]
p[re]sentiam o[mn]i d[omi]n[u]m intolerabilis da-
ritas splendoris et incomp[ar]abilis dul-
cedo d[omi]ni odoris. **C**ui[us] corp[us] q[uod] vir-
go fuerat ita integru[m] p[er]māsit vsq[ue]
ad sexaginta ānos in tumulto ac fi-
sp[irit]us vite foret in eo et a custodib[us]
corporis sui ungues manū ac pe-
dū ac crines capitis ac barbe q[ua]si vi-
ueret excrecentes p[er]c[us]iebant et ra-
debant o[mn]i sabbato q[ua]sq[ue] successor
ducis hyemonis min[us] euerenter
sacratiū violēte irrupit cū satelli-
tib[us] suis et intrauit vbi repositum
erat corp[us] sanctissimū. **V**isoq[ue] mi-
raculo statim cecitate p[er]cussus. **V**er-
sus ē in amentia et exdamās. a a
a sancte iudice fure p[er]māsit et mu-
tus q[ua]sq[ue] diē clausit extremū. **C**u-
iusdā filiū in cinablis iacentē cū
esset incendiū vndiq[ue] in domo mi-
raculose p[re]seruauit.

De sancto Ponciano martire.

Sandus ponci-
an[us] passus est in ciuitate
spoletana s[ub] fabiano q[uod] ab Anto-
nio imp[er]atore direct[us] illuc erat. **F**a-
bian[us] igit[ur] p[re]sentato sibi ponciano di-

xit. **R**uis vocaris. **R**ui[us] r[es]pondit. **Q**uod a
parentib[us] meis nomē in impositū
est poncian[us] vocor. **M**ai[us] at nomē
xpian[us]. **C**ūq[ue] fabian[us] ei sua d[omi]n[u]m m[er]e-
re v[er]t d[omi]n[u]s sacrificaret et ille nulla
ten[er]e adq[ui]esceret sed cū poti[us] d[omi]n[u]m i-
crepāet iussit eū vestib[us] spoliari et
virgis cedi donec sanguis ei[us] et
fluu[us] in terraz manaret. **D**em[um] p[er]
patis carbonib[us] duo iudicia p[ro]-
posuit ei dicens. **A**ut thura in carboni-
bus istis pone et nudis pedib[us] sup[er]
eos ambula. **R**ui signū crucis sibi
in fronte faciens sup[er] carbones nu-
dis pedib[us] ābulare cepit dicens. **E**c-
ce ego in no[m]i[n]e xp[ist]i ābulo sup[er] carbo-
nes istos ignitos. tu mitte si potes
in no[m]i[n]e dei tui iouis manū tuā in
aquā calidā et liberet te. **T**ūc irat[us]
iudex iussit eū culeū preparari et vinci-
nos ferreos fieri eūq[ue] ibi suspendi.
Ruib[us] fractis m[is]tri deficientes da-
mabāt. **V**e nob[is] q[uod] magis torque-
mur q[uam] iste detestabil[is]. **M**an[us] n[ost]re
defecerūt et vncin[is] fracti sūt. **T**ūc iu-
dex iussit eū in ima carceris claudi
p[ro] hoc in āphitheatrū duci. duos
q[ue] diros leones ad eū omniū d[omi]n[u]m
dimitti. **S**ed dū ille orōem cōpless[us]
leones cū rugitū vementes et vide-
rūt eū ita māfuerūt f[er]i sūt et indinā-
tes capita sua adu[er]sarent eū. **R**ed vi-
dēs o[mn]is p[ro]p[ri]us excla[m]auit. **M**agn[us]
est d[omi]n[u]s xpianor[um] dimittatur sc[ilicet]
dei. **T**ūc fabian[us] vidēs seditionē in
p[ro]p[ri]o fieri iussit eū iter[um] in carcerē
trahi. **V**bi āgelica visione meruit
p[ro]fortari. **P**ro hoc p[ro]p[ri]o feruēt[is] p[er]fu-
sus ē tandem gladio percuss[us] et sic
martir xp[ist]i poncian[us] triūphauit.

R. liij.

xi. kl. february.

De sancto pontio martire.

Bcati pōcū pa
ter quondā senator vrb
rome Marcus noie. Mat̄ vero iulia
Dec cū pregnās ydolorū tēpla cū
viro suo portās munera circūiret
Veit ad templū iouis. qđ cū igre
deret sacerdos relato capite īfula
tus ad aras stabat Rūi arrept⁹
a demone apprehens⁹q; velamen
simula īfulam cepit eā minutatī
scandere voceq; mirabili eiulās oē
templū clamorib⁹ ēplere. Dec mu
lier īq̄gens illuz in vtero gestat q̄
magnū h° templū subūret a deos
ei⁹ om̄inet Marcus at̄ a iulia hoc
audiētes exanguēs facti fugiunt
in ppe positā domū arripiēs iulia
saxū aluū suū lateraq; tundēs aie
bat Vtinā illū nō cepisset p quē
magnū templū a numina ei⁹ erūt
euerēda. Meli⁹ ē vt ego ipsa cū h°
deficiā Cūq; dies pariedī aduenī
set edidit puerū honestū sine vlla
macula que; credebāt tātis suppli
cijs maceratū examīnē gñari. Mē
aut̄ pueri interficere puez miteba
tur. Cui pater ei⁹ dixit Sine nō īne
ficias eū sed si iupiter voluerit vim
dicet se de inimico suo. Nos at̄ nō ī
iciamus ī eū manus nrās. Sicq;
cōseruatus ē puulus quē ex genē
suo pnciū vocauerūt Vñ accidit
vt ī tēpla ydolorū nunq̄ introdu
ceret Cū autē remisset ad puerilez
etatē magnis doctōrib⁹ imbutus
oīm ferme philosophoz ac diuer
sarū artium lris pollebat. Quadā

die diluauo surgēs cū; ab p̄cep
torē suū pgeret audiuit xpianos
quib⁹ scīs pontian⁹ papa p̄erat
psallentes a dicētes. De⁹ at̄ nē ī ce
lo oīa quecūq; voluit fecit Simula
era gentiū q̄. Dec audiēs puer et
suspirās spūsando opūdus flere
cepit a eleuās man⁹ ab celū dixit
O de⁹ cui⁹ laudē isti decantāt oīde
michi noticiā tuā cepitq; pulsare
ad ianuā Tūc sand⁹ papa reuelā
te sibi spūsando ait. Aperite a fini
te intrare puez. Taliū em̄ est reg
nū celoz. Puer ē ponti⁹ relictis pe
dagogis suis ī vico ingressus est
cū vno adolescentulo q̄ cū eo stude
bat noie valerio. Et īq̄sita verita
te de carmine qđ audierat eos ca
nere. a scō pontiano ī fide cū; col
lega suo īstruāt⁹ est. Rūi abūtes
leti q̄ tōdie redibāt ad hōiem dei et
audiebāt verbū salutis. Cūq; re
diret pnci⁹ ad p̄em suū rēq̄sit⁹
an p̄cepiss; aliqđ a p̄ceptoribus
aiebat. Nūq̄ meli⁹ a mgris meis
audiui q̄ hodie vel heri. Tandē ip̄e
patri suo ydola nihil ēē oīdit. a ī
troducto a d̄ eū scō pontiano ad fi
dē eum conuertit ita q̄ ipse marcus
cū sancto pōciano ep̄o et filio suo
oīa ydola manib⁹ suis cōfringēs.
baptismi grām cū filio suo a oī do
mo sua suscepit. Nec mlt⁹ p⁹ eo
defūcto puer pōci⁹ apprehē⁹ a mili
tibus a ī curiaz pduc⁹ loco p̄is
nolens ac repugnans cōstituit se
nator. Talēq; ei de⁹ grām cōtulit vt
ī omni curia v̄l palacio specialit̄
ab omnib⁹ amaret. In ipsis etiā
diebus pontian⁹ papa gloriosa

morte mīguit ad dñm. **P**ost quē
acherius prefuit ecclē mense vno
Demē fabian⁹ in pōficatu succe
des ita bñm ponciū vt verus pater
vz filiū diligebat. **S**andus autē
ponci⁹ iam pfectus ī deo omnes fa
cultates suas accipiēs beato fabi
ano epō tradidit eas pauperib⁹
distribū fecit. **D**uobus at philip
pis impatorib⁹ a patre a filio cū
esset amicus quadā die anno. **M**
a cōditione rome dicūt ei. **E**amus
et repropiciemus nobis de⁹ ma
gnos qui nos ī huius anni mīlle
simi circulū natalis rome pduxerunt.
Ruos cū beatus poncius di
uersis excusationib⁹ dedm re mī
teretur illū velut amīcū suū ad sa
crificandū cōgebant. **A**t ille vidēs
dataz sibi a dño occasionē ait. **O**
piissimi impatores cū a deo pñci
pes hominū ordinati sitis cur nō
ei qui vobis hūc honorez prestitit
ceruices flectitis a ipsi sacrificiū
laudis offeritis. **P**hilippus im
rator dixit. **P**ropterea et ego deo
magno Ioui sacrificiū offerre de
sidero q̄ mibi hāc tribuē potesta
tem. **B**ñs autē impator est deus
de celis q̄ cuncta de verbo suo cōsti
tuit a gratia spūssandi animauit.
Poncianus subridēs rēdit. **N**e er
res. **Q**uid plura. **I**mpatores his
et alijs verbis eius crediderūt a a
sco fabiano baptisati sunt. **R**ui. s.
fabianus a ponci⁹ oīa magni tem
pli ydola ofregerunt a ipm fundi
tus subuerterunt. **M**ultiqz de popu
lo ad noticiā dñi cōcurrentes ba
ptismū alacriter susceperūt. **P**orro

impatores dñeris in locis seu
de de cōsuccessoris sui circūuētī sūt
et occisi. **D**emqz valeriano a galie
no impantib⁹ a xpianos psequē
tibus beatus poncius fines ytalie
transiens vrbem sub iugo alpīz
sitam petijt nomine simelaz. **V**bi
sedens. **C**laudius p tribunali ius
sit eum adduci. **D**ixitqz ei. **T**u es pō
cius qui vrbem romam nescio per
quam seductionem p turbasti. **I**m
sup a primorum principum men
tes ab alienasti. **Q**ui respōdit. **N**e
minez turbauī neqz subueri. **S**cđ
ab errore demonū eos ad deū xru
cōverti. **C**ūqz non posset ad sacri
ficandum induci preles iussit om
nia tormentoz genera preparari a
ait. **I**n eculeo optatus distendat
vt omnia tormenta p eius mem
bra decurrant. a tunc videamus si
deus eius eruat eū de manu mea.
Cūqz eculeo aptaretur bñs ponci
us dixit. **L**icet incredulitas tua im
possibilem deum nostrum dixerit.
Ego tñ in nomie dñi mei. **I**esu xpi
credo vt pene tue ad nihilū redā
de nullum corpori meo dolorem ī
cuciat. **C**ūqz eculeo tenderetur et
ministri vrbibus impetitīs cōde
am retornearent cūz magno somi
tu eculeus confractus est ita vt in
puluerem redactus non appareret
et exanimēs repētino fulgore qui
ibi aderant redderent. **S**and⁹ vero
poncius letus a interitus ait. **V**el
nūc saltem o incredule disce quia
deus noster potēs est pios de tem
ptatione eripere. **V**os at iniquos
in die iudicij igni ppetuo deputa

re. Tunc p̄fite turbato dixit ana
b̄us assessor Sapiētissime viroz
aduentantib⁹ nobis adducti sūt
duo vñ ex dalmacie montib⁹ mī
re magnitudinis. **P**recipe ḡ prepa
ri amphitheatrū vt ab eis deuōā
tus nō habeat sepulturam. **I**ussu
igit̄ p̄fidis prepat̄ amphithea
trū a b̄us ponti⁹ in arena deponit̄.
Stati egressi duo venatores cum
thauris a neruicis s̄m osuetudi
nem cū stetissent in arena a s̄cto
dei puocassent vñs ille exeuntes
de caueis singuliv̄ trof⁹ venatores
arripuerūt a ita eos discerperunt
vt penitus q̄ fuissent nō oparerēt.
Tūc veniētes ad sanctum pontiū
nō ausi fuerūt p̄p̄ius accedere aut
pedes martiris osculari p̄p̄ paga
norum cruorem. **S**ed paulo lon
gius p̄cūpentes nichil lesionis fā
cto martiri p̄missi sūt inferre. **T**ūc
clamor populi in celū tollitura gē
tiles omnes clamabant. **V**nus est
deus xp̄ianorum quē ponti⁹ colit.
Effecatus igit̄ p̄ses voce rabida
clamare cepit vt copiam lignoz
et omne genus fomitis afferrent
iussitq̄ dei sanctum manibus atq̄
pedibus vñciri catenis ferreis a i
media arena statui a mltitudinē
lignoz in circuitu eius extrui ig
nemq̄ supponi. **R**ed cum factū fuisset
ignis girans flāmis in s̄btime
arenā atq̄ torquens post q̄ fasti
gium elisit amphitheatrū cōsumptis
q̄ omnib⁹ que patibulo ignis fu
erant prepat̄ ita sanctus dei pon
tius ab omni ardore apparuit ille
sus vt nec s̄mbria vestimenti ei⁹

lederetur. **T**andem p̄ses vidus
atq̄ cōfusus ait. Nunquid omnia
tormentorū genera superasti a
ideo gloriaris nūc vt reliqua eua
das cōmētā. **E**cce primum vene
rabile a pollinis templū. **A**ccede a
sacrificā. **C**ui pontius dixit. **E**go sa
crifico corpus meū iesu xp̄o quod
adenus a pollutione p̄dolorū im
maculatū custodiū. **N**am vobis a
principibus vestris cito sup̄ueni
et vltio diuina quia iniuste perse
quimini seruos xp̄i. **T**unc videns p̄
ses eius cōstantiam decretum de
dit dicens. **D**ucite eū a in saxo qd̄
riiuulo imminet d̄ collate. corpusq̄
eius de orsu mittite qd̄ et factum ē.
Nec m̄to post completus est ser
mo quem pontius p̄dixerat. **V**a
lerius impator in captiuitate du
ctus a sapore rege persarum non
gladio sed ludibrio omnibus di
ebus vite sue merita p̄ factis suis
recepit. ita vt quocienscūq̄ rex Sa
porus equū cōscendere vellet nō
manibus eius sed incuruato dor
so. a in ceruice eius posito pede eq̄
membra locaret. **G**alienus vero
cum mediolanum intrare vellet
a militib⁹ suis deprehensus gladi
is eorum est cōfossus. **C**laudius
autem p̄ses a anab̄us assessor
e adē hora qua sanctus pontius de
collatus est arrepti a dem omnib⁹
suffocati sūt. nā claudius linguā
morib⁹ minutatim icidit. **A**nab̄i
vero oculi e deauis suis vi doloris
auulsi pellib⁹ tenuissimis p̄ ora p̄
debant. **S**icq̄ factum est vt in mo
mento temporis ambo expirarent.

De sancta priscax gine

Beata prisca ci-
uis romana daissimis pa-
rentib⁹ orta. xij. etatis sue āno ab
apparitorib⁹ ab claudīū est abdu-
cta q̄ iussit eam templū apollinis
ingredi et sacrificaret. **Q**ua i eo-
dem templo orāte terremot⁹ fact⁹
est magn⁹ a ciuitas cussa a apol-
lo cōminutus a q̄rta pars templi
ruens oppressit multitudinem pa-
ganorū a sacerdotes ydolorū ppter
qđ expoliata a cesa a in carcere re-
clusa p totā noctem hymnū canē-
bata deū glorificabat o fortata vi-
sitatione āgelica. **M**ane educta de
carcere adipe fructis p̄guedimis
p̄fundit a minime lesa iussa ē itez
templū ingredi a sacrificare. **Q**ua
signū crucis faciēte a orāte tonitru-
um factum ē a cecidit de celo ignis
qui obussit circūstātes a purpu-
rā impatoris a pte dextra a ydolū
ēdactū est in fauillā. **T**ūc impator
iussit p̄fecto cū uincinis ferreis cor-
pus virginis dissipari. **P**̄fectus
vero fecit cū spatīs mēbra ei⁹ inci-
di a bestias fero cūssās que eam dī
serperent exhiberi. **Q**ue oranti v̄gi-
ni in māfuetudinē sūt ouerte. **T**ūc
car mīfices tādiu carnes ei⁹ raserūt
donec ab ossa ptingerent. **I**psa ve-
ro orāte brachia eorū indoluerūt a
sic a tormētis cessauerūt. **T**ūc im-
pator fremēs iussit eā igne cōsu-
mi. **Q**ui a maḡ pluuiā d celo facta
penitus ē extind⁹. **I**ratuq; impa-
tor iussit rabi comam capitis in q̄
credebat magicā consistere arte. **P**⁹

hec induxit eā in tēplo vt fame ta-
ficēt. **D**ie at tertio ingressus vidit
ancillā xpī āgelico solacō releua-
tā a ydolū dīedū a om̄nutū. a ira-
tus nimis iussit eā capite sic puni-
ri ēducta at via hostiēsi miliario.
x. ab vrbē decollata ē. a a xpianis i
eodē loco honorifice sep̄ta vbi p⁹
nō multū t̄pis fabricata ē ecclā in
ei⁹ lōre.

De scā Brigida

Beata brigida
sic legīt in speculo histori-
ali de xpianis ac nobilib⁹ parenti-
bus orta in scotia a puericia bōz
rez studiis moleuit. pudicitie et
sobrietati sp̄ m̄tā. a sp̄ de bonis
ad meliora crescs a puellā etate
v̄ritū signis extitit admirāda. **A**li-
bi at sic legīt. **F**uit vir qđā nobilē
gñe noīe dupdaci⁹ q̄ em̄t ancillā
noīe dorosepych. **Q**uaz cernēs val-
de virtuosā cōtribinā eā sibi fecit.
Que cepit filiā noīe brigidā. **R**⁹
op̄iēs vxor tristata dixit viro. **E**ij
ce ancillā ne p̄gremies ei⁹ meā supet.
S⁹ vir nolē at vendē eā. **M**ḡ at q̄
dā ait illi. **V**xoris tue semē. s. ples
semini famule tue fūiet i seculū se-
culi. ipsa enī vt sol lucebit i mūdo.
Quo etiā scā epī venerūt in domū
dupdaci. q̄ vñ dixit vxori ei⁹. **P**⁹
sis tristis p̄p ancillā q̄ suo semine
semē tuū exaltabit q̄ valde p̄cet
let semē illi⁹. **C**ū ḡ vxor p̄durāet
in furore v̄it poeta mercator deo i
spiratus a em̄t ancillā. dupdaci⁹
tū ceptū vendē noluit. **P**oeta v̄o
duxit puellā in regionē suā i cui⁹
domo cū qđā scīs p̄notaret ipse

nocte orans vidit sup puellā glo
bū igneū. a hoc mane facto pote
indicauit. **M**ater at sancte brigide
cū lac ferret cecidit sū viceo lactis
sup limen dom⁹ sui a peperit filia;
noie **B**rigidā que eodē lacte calido
perfusa mūdāta ē. **M**agus q̄ do
miens vidit duos clericos vestib⁹
albis indutos effundere oleum su
p caput bē **B**rigide ordinem ope
dentes baptismatis a vñ impo
sit ei nomē brigida. **V**ir quidā ho
norabilis venit ad dupdaciū vt pe
teret filiā ei⁹ sibi in coniugem. a hoc
placuit patri a fratrib⁹ **B**rigida
vero espuebat eū. **C**unq; grauitē
cōpellerent eā orauit vt de⁹ faceret
eā deforme; ne ab aliquo peteret.
Tūc oculus ei⁹ crepuit a cecatus
est. **O**b hoc pat⁹ ei⁹ pmissit eā deo
in virginē consecrari. **Q**uā cū vela
rent duo sancti epī discipuli scti
patricij visa ē ab epō nomine **M**e
li de capite **B**rigide surgere colūna
ignis. **L**ectis autē orōmib⁹ sancta
brigida submisso capite aū altāē
tetigit lignū altaris qd statim vi
ruit a pmanfit viride a sine putre
dine in eternū. a etiā oculus ei⁹ sa
natus ē. **T**unc tp̄s etiā octo alie
virgines cū ea relate sūt que roga
bāt sanctam brigidam vt nō redi
ret ad patriā; sed ibi semp mane
ret cum eis. **R**ed a factum ē. **Q**uedaz
ēna de scotia venit ad sanctam bri
gidā cū filia duodēmi a muta a na
tiuitate. **A**cepta igi a beata brigi
da manu filie q̄siuit sūgo p xpo
velit manē. **M**as vero rēdit filiam
rēdere nō posse. **C**ui beata brigida

Manū eius nō dimittā nisi tūc at
rēdit q̄ filia. **R**ed cūq; mihi ofuue
ris libere faciā sic virgo pmanē
a eloquentior omnib⁹ fuit. **F**ilia cu
ius dā principis virginitate; do
uit sed pater ei⁹ coegit eam inire
cōiugium. **I**nstāte at nocte nupci
arū patris epulis pntis ēlinquēs
ad brigidā ofugit quaz p̄ mscu
tus ē. **B**rigida at viso eq̄tatu eius
pcul signo crucis tre imp̄sto oēs
immobiles sic statua steterūt. **S**ed
mox cum p̄nam egit p̄ cum suis
solutus ē a filia libera a coniugio. et
xpo vt in corde vouerat colligata ē.
Seru⁹ regis tollēs de mensayas p̄
ciosum qd cecidit de manu eius et
in frustra redactū est. **A**rgē ppter
hoc in vñ oculis positus ē vt occide
ret. **E**p̄s intercessit p eo nec pfuit.
Vñ fragmenta ad beatā brigidā
tulit. q̄ orando vas illud repauit a
fama eius p totū regnū diuulga
ta est. **Q**uadaz die brigida mello
res qd pluuia nunq̄ tetigit. cū tū
illo die oīm ceterorū; hūm mello
res a mane vsq; ad noctem ppter
pluuia; metere nō potuerūt. **S**āda
brigida qnq; oculos doluit valde.
Vñ ep̄us **M**eli nomine ei medicū
quesiuit. **C**ui rēdit. **N**olo medicū
nisi ppter te. **D**ū em irēt ad medicū.
brigida cecidit a curu suo a caput
eius in lapide vulneratū est. de san
guine at vulneris due mure tade
loquebant. **M**edicus vō occurrit
eis. qui cernēs caput eius sanati
ait. **M**elior ē medicus tuus q̄ ego.
Tunc ait ep̄s. de cetero non cogā
te ad medicos huiusmodi. **P**uelle

quidaz egrote lae petiit a brigida
cū nō haberet aquā frigidā porre
xit aq̄ in lac ouersa ē. eoq; hau
sto puella sanata ē. **Q**uidaz vir cō
questus ē sādte brigide q̄ vxor ei⁹
ip̄um valde odiret a rogauit eā vt
bñdiceret sibi aquā qua dōmū su
am a vxore a oīa sua asperxit a odi
um conuersum ē in amorē q̄ dñi si
mul vixerūt. **A**ppropinquantē die
pasche dixit sādta brigida. que la
uabit infirmas sorores nr̄as. **C**ū
q; ille vtpote iuuenile oēs recusa
rent. brigida intrauit suisq; man
ibus illas lauās ab infirmitate sa
nauit. quaz vna eāt palitica alia
demoniaca tertia leprosa. **Q**uadaz
nocte fures q̄tuor eqs brigide suā
ti sunt. **H**oc vidit puella quedā et
dixit brigide. **R**ue vidit. **S**cio si plu
res nobiscū sunt. **R**ecesserūt at fū
res cū equis a furati sunt in alio lo
co quinquaginta modios tritici a
oneratis equis putantes se ire dō
mū venerūt in domū brigide a fati
gati dormierūt locatis equis i an
gulo cū annona. **I**nsecuti aut sunt
eos mane spoliati equoz vestigia
attendentes a brigide dicūt qd̄ acci
dit. **R**ue exitaui eos dicēs. **C**ur an
nonaz furtim oblatam ad nos au
listis. **R**iderunt. **P**utauimus eam
nos duxisse i domos nr̄as. **B**rigida
aut misit fures sancto patricio vt
eos liberaret a iudice a pñiam im
poneret. **Q**uo facto hoīes quorū fu
it ānona dederūt eaz brigide dīcē
tes q̄ deuseā misit ei. **R**ogauit bri
gida sanctū patriciū vt faceret sibi
et suis v̄ginib⁹ sermonē specialem

nec nō discipulis. **Q**ui p̄dixit eis
p̄ tres dies a noctes q̄ nec sol occi
dit sed omnes putauerūt esse. nā
horam. **Q**uidam at ignorāter sup
uenit dicēs. **T**res dies hic sedistis.
Rndit patricius. **P**er. x. dies h̄ se
dissemus nisi aliquis nos surge re
monuisset. nec famē nec lassitudi
nem sensissemus a abierunt in do
mos suas. **R**ex vulpez quandā mā
fuetam habuit que multis ludis
fuit edocta quam simplex rustic⁹
siluestrem putās occidit. **O**b hoc
rex euz captiuari fecit vt occideret.
Quo audito. **B**rigida venit ad regē
p̄ rustico deprecatura. **E**t cū esset in
via vulpes venit de filia a in curia
brigide saltauit ponens se sibi v̄ste
eius. **R**ex minas rustico occasionez
nisi vulpem habeat ita ludere scien
tez vt sua. **D**edit ergo brigida vul
pem suam regi quam ipse pro sua
acceptauit quia ludere sciuit vt sua
et rusticū libere dimisit. **A**beunte
autē brigida vulpes ad filias re
dijt quam cambus nec rex nec sui
capere potuerūt. **Q**uidaz vir duode
cim hominum fortitudinez habu
it a tantum vt duodecim homines co
medebat. **Q**ui rogauit sanctaz bri
gidam vt a domino sibi impetraet
vt fortitudo sibi remaneret a non
plus q̄ vnus homo comedere. qd̄
brigida a domino sibi impetuit.
Post innumerarū virtutū insignia
obitū suū p̄dixit. a ab alūna
sua rogauit secum moreret respo
dit. **O**fficiū meū tenebis p̄ an
num a tunc morieris a vna die no
bis erit solēmitas.

V De sancta **Dorothea**
Gloriosa uirgo

et martir **xpi** dorothea
ex pie dorothea m're thea p'genita
est de nobili sanguine senator **I**
tis at t'pibus uiguit p'secucio x'p'ia
noru in terra romanor **V**n beatus
uir dorothe sp'nes ydola roma q
relinquens cu possessionib' trans
fretauit cu uxore sua a duab' filia
bus cristen a calisten a puenit in
regnū capadoce ad ciuitate nomi
ne cesarea **I**biq habitas genuit
beatam dorothea **Q**ue genita more
x'p'ianorū occulte baptisata ē a q
dam sancto epō qui nomen ei im
posuit ex noie patris a m'is cōpo
siti dorothea **I**psa at impleta spū
sancto uirtutibus a omni discipli
na imbuta a formosa valde super
oēs puellas regionis illius erat.
Qd cernēs inimicus castitatis dy
abolus et inuidēs fabricū terre il
lius prefecū in amore uirginis sti
mulauit q eā carnali libidine oc
piscens misit p ea spondēs thesau
rum a res absq cōputi determina
tione sibi dare p dote ipamq legi
timo thoro ducendā p'misit **A**udi
ens at hec uirgo dorothea a q de
spiciens terrenas diuicias intre
pidā se x'pō esse desponsatam fate
bat qd audiēs fabrici furore suc
census in doliū fructis olei plenū
eā miti iussit **I**psaq x'pi adiuto
rio illesa manente achi balsamo
ungeret multi paganoz hoc uide
tes ad intra se ouertunt **F**abrici
us uero credēs hoc magicis artib

fieri ipam induci nouē dieb' abs
q cibo fecit **Q**ue nec sic macerata
puleior ut ante fuerat apparuit.
Prefect' dixit **N**isi deos in p'nti ado
res eulei penas nō euades **R**ndit
dorothea **D**eū aduāto nō demones
Dii enim demones sunt **E**t p'strata
in terram eleuauit oculos ad celū
et orauit dñm ut oñderet omipo
tentia suā a q ipse esset solus deus
et nō alius preter eū **E**rexit autē
fabricius colūnam a desup ydoli
et ecce mltitudo angeloz cu impe
turemens ad e ydolum contriuit
q nec p'icula colūne inueniebat.
Et audiuit uoces demonū p aera
clamantiū dorothea cur nos deua
stas **Q**b hoc mltā milia pagano
rum ad x'pm ouertunt qui etiam
martirū palmā ingressi sunt **I**pa
uero in euleo suspensa pedib' ele
uatis uicis corpus lacerat uirgis
castigat flagellis ceditur **D**einde
ad māmillas facule applicat sunt
et cum hoc usq in crastinum semi
mortua i carcere reclusa est **D**e ma
ne autē p'ducta ad lucem nec ul
la macula ul' lesio apparuit **S** quo
etiā preses mirabat uolēnter a
dixit ei **A**dhuc reuertaris **A**me
na puella satis nāq castigata es
et misit eam ad duas sorores su
as christen et calisten que metu
mōtis a christo recesserant ut ipē
dorothea sororem suā si phas cēt
a x'pō auellerent **D**orothea aut le
uē alloquens eas abstulit ab eis
occitate cordis a ad x'pm eas ouer
tit **Q**uod audiens **F**abricius am
bas sorores dōso ad dōsum liga

ri iussit et ad ignē pñci in cupa et
concremari. Et dixit dorothē. quo
usq; tu malefica nos ptrahis. aut
sacrifica vt viuas aut mortis snā
plecteris. Illa leto vultu rñdie. Age
quicq; vis passura sū p dño meo
iesu xpō sponso meo in cuius orto
deliciaz rosas cū pomis colligam
et letabor cū ipso in eternū. Audies
hoc tyrann⁹ infremuit. pcepitq; vt
facies ei⁹ baculis a fustib⁹ cedere
quousq; tortores fatigaretur. vt
nec vestigia sanitatis in ipsa appa
rerent. Deinde in carcere; vsq; in cra
stinū. de mane at e carcere pducit
illea a saluatore nostro curata. Et
capitali snā a iudice accepta duz
extra muros ducit vidit eam tro
philus protonotarius regis a qñ
derisorie rosas a viridario spōi sui
de qbus ipsa iam locuta fuerat pe
tiuit sibi mitti. Qd illa se facturā p
misi. Cum at remisset ad locum de
collationis. rogauit deū p omnib⁹
quī ad honore nois sui memoriaz
passionis sue pagerent vt in omī
bus tribulationib⁹ suis osolaren
tur a in finē vite sue ostriationē et re
missionē oīm peccatorū suoz obti
neret. Mulieres at parientes a no
men eius inuocātes celere senti
rent releuationē. Et ecce vox de celo
audita ē. Veni electa mea veni spō
sa mea. Omnia emz que petisti im
petastia fient. Indmāta at scta
virgine ad idū spiculatoris appa
ruit pulcherrim⁹ puer non plus q̃
q̃tuor annoz purpura indutus a
discalciatus et crispo crine in cui⁹
veste stelle auree sparce fuerūt. fe

rens in manu sua sportulam cū re
bus rosis a totide malis. Cui doro
thēa dixit. Obsecro mi domie feras
eas. Theophilo scribe. Quo dicto de
collata ē virgo christi a prexit ad
sponsū suū. viij. idus februa. The
ophilus at stabat in palatio pre
sidis a ecce puer apparuit. a fustu
lit eū in ptem dicens. Has rosas cū
pomis mittit tibi soror mea doro
thēa de spōi sui paradiso. Puer ve
ro disparuit. qui angelus esse de ce
lo missus nō dubitat. Mor ille cele
sti odore repletus omnia terrena
spreuit a clamauit se esse christia
num laudando christū deū. Doro
thēa. Qui in mense februario dum
magna frigora terraz congelant.
nec aliqđ virgultum frondib⁹ ve
stuitur rosas a poma quibus vult
mittere potes est. Ex ipsius quippe
Theophili affirmatione a pre di
catione ferme tota ciuitas conuer
titur. Vidēs autem hoc tyrannus
Theophilum pluribus tormento
rum generibus q̃ Dorothēam cru
ciauit. Vltimo vero in pres minu
tas succidi precepit a volatilibus
celi projici. Theophilus autē pri
mitus sacro baptisate renatus
místico corpori a sāguini. Iesu xpī
cōmunicauit a sic ad christum per
rexit. Alibi legitur q̃ post q̃ Theo
philus conuersus fuit iudex ei ait.
Tu scholasticus noster a aduoca
tus in causis christianorum ade
nus hostis fuisti ita decet te esto
aut multa patieris. Consule tibi a
domū tue. a pueris a reb⁹. Respō
dit ille. Etna caducis pfero. Ob ho

suspensus est in eculeo. **T**unc ait **M**o-
factus sum christianus. quia in cru-
ce christi suspensus. et ideo gratias
ago. **O**b hoc latra eius ungulis la-
mantur. et lampades ardentes im-
poni iulene. **T**heophilus nichil ali-
ud clamauit nisi **I**esu xpe misere-
re mei. **O**b hoc tortus est. et tortoribus
deficientibus cum ipse staret imp-
territus. tunc decollatus est deo ge-
tias agens. **E**t sic. xi. hora obductus p-
meruit equalem cum illis accipere
mercedem que a prima hora usque ad
xi. operati sunt. **I**n die Dorothie vir-
ginis celebratur festum eius quod
est singulis annis in crastino sancte
Agathe virginis.

Passio sancte apollonie virginis

Tempore **J**uli-
ani imperatoris fuit vir qui
dam nobilis de urbe romana de ge-
nere sanato et nomine apollonii. qui
habuit uxorem nomine diana. genu-
itque ex uxore sua filiam. nomen matris
imponens ei. **E**o tempore maxima fu-
it persecutio christianorum. **A**pparuit
autem apollonio angelus domini dicens
illi quatenus ad beatum polycarpum
cum filia properaret: et ab eo deus scilicet
baptisma suscipere. **Q**uo facto. poli-
carpus filiam vocauit ex patris no-
mine apollonia. **A**pparuit interius
dominus apollonio predicans ei. quomodo
multa oporteret eum cum filia pro fi-
de sustinere. **I**llo ergo a **J**uliano im-
patore pro fide pempto. se quatuor die
post mortem apollonii. iulianus ce-
sar iussit sibi beatam apolloniam
proutari. **C**ui dixit **Q**uia nobilis es.

ut tota tua testatur parentela. cogita
de parentum tuorum morte pessima:
quomodo mater tua suffocata sit a dia-
bolo. et pater tuus decollatus est. ne
et tu peas sicut illi. **A**udiens hec
beata apollonia dixit cesari. **N**escis
quia scriptum est **S**ine uinum. domino
uinum. siue morimur. domino mori-
mur. **E**t unicuique redditur premium
secundum suum laborem. **E**rgo mater mea
recepit premium a dyabolo. cuius se
obsequio mancipauerat. quod est eter-
num supplicium: pater meus feliciter
vixit. et in christo constanter triumphauit.
Ideo regnat cum illo in eterno an-
gelorum consorcio. **A**udies imperator
verborum affluentiam virginis constan-
tiam dixit. **E**lige tibi vinum ex duobus.
Aut sacrifica dominus. et bene tibi erit
in domo nostra: aut morte turpissi-
ma morieris sicut parentes tui: et
omnes diuicias tuas simul et patri-
monium dissipabo. **A**pollonia respondit
Diuicie iste transitorie sunt. sed sunt
alię diuicie que eternaliter perseuerant
in celis: quas dominus meus ihesus chri-
stus abundanter suis distribuit in
eternum. **T**unc imperator iussit eam vir-
gis cedi: ut animam eius a fide iesu
reuocaret. **I**lla autem in tantis penis
gratias deo agebat. **V**ides autem
cesar quod animum eius mutare non
posset. iussit eam in eculeo suspēdi
et viuam extorriari: et de carne eius
particulas scindi. **I**psa vero in eculeo
suspensa clamauit ad dominum di-
cens. **M**isere mei domine et conforta me.
ut certare valeam fortiter contra inimicum.
His dictis. statim angelus do-
mini venit cum impetu magno et

liberauit eaz. et fregit lignū i q̄ pen
 debat: a mlti pagani ceciderūt in ē
 rā a mortui sūt. s̄ et multi in xpm
 crebiderūt. Tūc iussit eā cēsar icar
 rari vsq̄ i crastinū. Altera aut̄ die
 fecit sibi eā p̄sentari a dixit ei Crede
 appollonia i deum meū iouē: et sa
 crifica. **Rue** r̄ndit. **Nō** debes dicē de
 um. s̄ demoniū: cuius mīster es. cū
 eo etna supplicia possessor. **Audi**
 ēs hec ipator. furore replet. eam
 buci iussit in ortum ferarum vt eaz
 bestie morsu crudeli lacerarent. **Vi**
 des aut̄ vgo btā horribiles leonū
 facies. ceterāq̄q̄ bestiarū ferocita
 tē t̄muit: a muniēs se signo s̄acte
 crucis orabat dicens. **Dñe** de⁹ qui
 liberaſti danielē de lacu leonū. libe
 ra me ne tradat his bestiis in rapī
 nā. **Et** ecce mox bestie ferocitate po
 sita. acceſſerunt ad eam tanq̄ cā
 tuli mansueti ponentes se circa eā
Rvidens impator acriorē replet
 furore. iussit eam itē sibi p̄ntari
 dicēs. **Abnega** cristū tuum a ad
 ra deū meum: alioquin morte crude
 lissima morieris. **Rue** r̄ndit. **Quaz**
 diu vixero in hac fragilivita: ling
 ua mea a os meum non cessabunt
 p̄nunciare laudē et honorem sp̄o
 si mei ihesu cristi. **Ruo** audito iussit
 durissimos ferre os stipites para
 ri a in igne duos fieri a preacutos
 vt sic dentes eius p̄ tales stipites
 lederentur: a vt radices dentū eaz
 forcipe rabicitus eruerētur. **In** illa
 hora orauit beata appolonia dicēs
Dñe ihu christe precor te vt quicū
 q̄ diē passionis mee pegerint. ac
 hui⁹ doloris mei aerbitate: recor

bati fuerit cū deo cōne: dolore: h⁹
 modi dentū: aut capitis nūq̄ senti
 at passiones. **Audiēs** impator q̄ a
 laude dei non cessaret. iussit āputa
 ri linguā ei⁹. ne vltra p̄dicaret. **Ip**
 sa vero in corde orauit vt p̄ces eius
 de⁹ q̄ est oīm cōditor exaudiret. **Et**
 ecce āgel⁹ dñi cū magna luce appa
 ruit: a eā nimia claritate circūfulſit
 dicēs. **Appolonia** soror mea exaudi
 ta est oracō tua. **Et** portauit ei līaz
 aureis lris scriptā: q̄ orōnes suas
 exauditas fore a dño continebat.
In illa hora q̄ngētī hoīes ouerſi sūt
 p̄p̄ miracula q̄ viderūt. **Videſāt** im
 pator q̄ tot hoīes cōuerſi sunt ad
 dñm. i iracundia magna arripuit
 gladiū a btāz appoloniā crudeliter
 manu p̄pria p̄foauit et sic cum pal
 ma martirij scā illa aīa migravit
 ad xp̄. **Et** ecce multitudo exercit⁹
 āgeloz ducēs illā scām aīaz. q̄ a mlti
 tis xp̄i fidelib⁹ visa ē in colūbe sp̄e
 ad regna celoz ascēdisse. **Scūs** aut̄
 polycarp⁹ corp⁹ beē vgis vna aīz
 corpe patris sui sepeliuit

De ſācta Gertrude virgine.

Serenissime vir
 ginis **Gertrudis** genitor
 erat **Pipm⁹** vir ptāre a nobilitate
 p̄dar⁹. **Vic** potētia ſui p̄ncipat⁹ im
 pauit finibus hīs. s̄. q̄s moſea mo
 ſelle decurſus friſonū q̄q̄ carbona
 rie filie p̄tingendo circūdat fmi
 n⁹. **Vigebat** aut̄ vgo **Gertrudis** in
 ſticie zelo a ſandimonie p̄uilegio
 celeſtiūz flagras de ſiderio. **Puella**
 tū cōuenticula omnemq̄ leuitatē
 fugies m̄i aſſidue adherbat a ei

de famulando sequebatur fmo in em apo
stoli dicebam filij obedite pentib?
i oib? **S**tudebat etia humilitate vin
cere qd generositate pibat **P**resta
bat se ancilla. p obsequij exhibiti
onez suis ancillis: imitata dei geni
trici exemplū que cōscendit i mō
tana ad visitandū elizabethā. **I**n
ipso quoq imitatione ausa ē votū
accipere iugitatis. s. virginis pu
dicitie sigillū cōseruare nec admit
tere ullū spōsum pter autorē casti
tatis iesu xpm. **I**n quo dū quodā
prepeditur offendiculo viriliter vi
cit in domino. **N**am cū rex potētissi
mus **H**agolert? viles igni sui cir
cuiet. cōtigit euz ad domū reuerē
di ducis pipini dēdinare **A**deāt at
cū rege cuiusdam ducis australis
filius: genere: forma: diuicijs pre
clarus **V**ic iuuenis tam regem qm
principes eius virginis spē mot?
magnis pibus aduersus est vt eaz
sibi in mīmomū copularēt **A**ccer
sitis igitur parentibus de nuptiis
puelle verba faciunt. infinitos the
sauros ac alia multa bō repromit
tunt **P**ater vero puellā introduci
iubet ad regē. statuūt qd adolescen
tē in oculis ei? a suadent cōmendā
do in multis sponsū vt ipsuz acci
piat. **A**t virgo q se in amplexus ce
lestis sponsi transtulit nihil hui?
pulcritudinis aspectu pmota respō
dit **F**ormosum iquit iuuenē o prin
cipes offeris s. leuissimō passiois
attactu mutabilē. diuitez predica
tis sed non additis cum sibi vsq q
qd sufficere a paupem omnino fieri
nō posse. **N**obilitatē ei tollitis. sed

aliquē nobiliore esse non negatis
Ego vero immutabilis proposito cū
in sponsum elegi cui? etnā pulchri
tudine oim creaturā pulcritudo
mirat. cuius q nobilitatz angeli
ca sublimitas cū tremore veneatur
in cuius diuicijs celuz a terra a om
nis eorū pulcritudo resplendet. **D**e
sistite igitur hic michi terrenā feli
citate nō nominare. vbi celestū gau
dioz beatitudo se ingerit vbi sādā
copula eterne vite fructum paritu
ra duduz vota occipauit. **H**is pru
dentissimis responsis rex a omnis
ille principū cōfessus reclusus est in
stupore a silentiū **I**ntellexerunt q
tā diuinū consiliū non aliūde q de fō
te diuine sapientie emanasse. **I**taq
breui interiecto tēpore pater impu
tans hoc puerili leuitati nō diuine
inspirationi voluit eaz petenti iterū
iuueni matrimonio cōiungere **B**ea
ta **G**ertrudis a pia matre occulta
ta aspectū patris aliq diu substra
hitur. **T**andem matris sue auxilio
fugit ad ptes francie i locū q kar
leburgh nuncupat. **I**biq permā
sit ad temp? edificās ibidē insignē
basilicā ad honorē genitricis dei ob
votū tutāde vrgitatis **M**ortuo itaq
petitore taz sci thalami. educta per
nunciū matris remeauit ad ptria
Nec multo post. **P**ipin? p virginis
ipsa exiit an orū xiiij. mortu? est.
Po quē pia m? **I**disburgis noie fili
am suā instruxit dñica lege a pcep
tis **R**uo circa mēris modestiā a pie
tatē imitādo terebat linnina eccle
vacabat ieiunijs. o rōmib? a sādō
cū ministrabat necessitatib? mēf

sa caritate. **C**ontigit inter venerabi
le ep̄m **A**mandū in domū b̄tē **B**u
burgis solacōis grā descendere
Rue; ipsa regalis d̄na gaudente
suscipiens domū suā in eccām fecit
osecrari. **I**n sacz sibi aptauit vela
minis signū. placuit q̄ regulari vi
culo subiugare aīm. **D**yabol⁹ siqui
dē exinde suscitauit eis grauissimā
persecutionem. alij nuptijs m̄is.
alij filie adiungere se sperabāt. **P**er
sequebant fāliā. domos icēdio ad
nihilabant. abducebant pecora.
agros deuastabāt. a ip̄os agroū
cultores in vincula onciebāt. ipsā
q̄ virgine q̄sierunt rapez nuptui
tradē. **R**uo dybi pia mater cōperit
arripuit ferū tōforiū a plūros cri
nes virginei capitis filie āputauit
Rdybi cōperit ē a predonibus āpu
tauit p̄secutionis opprobriū a com
puncti corde se vltro accusant suo
cū cēca eas locū tenentes. **I**git vir
ginis mater venerabilis admonu
it ipsam sacro aptari velamine. **C**ū
ius obēperās iussioni sacre virgi
nes. **N**iuellenis cenobij vnamini
osensu eā sibi p̄esse expetierūt. **G**re
gi igit sibi cōmissio pabula impen
dit adimoniciōis. extra **N**o p̄buit
exēplascē ouersacōis. **I**n t̄ec ma
ter ei⁹ anorū. xij. i. viduitate. etatis
vero. xl. obiit. **V**irgo ergo scā q̄dā
die ante altare in orōne p̄cūlens.
repente glob⁹ igne⁹ vehemētissima
coruscatione rutilās sup caput ei⁹
p̄ dimidiā fere horā alijs sc̄monia
lib⁹ orōni etiā incūtentib⁹ a viden
tib⁹ apparuit. **E**odē t̄pe legati ei⁹
missi trās mare a nauigātes cū pa

ganis deos suos inuocātib⁹ tē m
pestatem vsq̄ ad vite desperationē
patiunt. **I**git legator ei⁹ vn⁹ in tā
ta necessitate positus exclamauit.
Virgo dei **G**ertrudis succurre pere
untib⁹. **R**8 cū tertio repeteret vnd a
rū tumultus citissima tranquillitate
recedit. **V**alebat scā **G**ertru
dis osanguineā a parētibus sibi
cōmissaz morib⁹ imbuēdā speciosā
valde. **Q**uam ad v̄ginitatis p̄fessio
nē hortans q̄tidie ei⁹ v̄gis gl̄ose scā
ctitatē a vitā castissimā cū huilita
te a virtutes innumerabiles p̄posuit
p̄ q̄s cōoperante sp̄s sancto mater
xp̄i eē p̄meruit. **A**ccidit iterea quē
dā iuuenē pulcherrimū sp̄s p̄dātū
genere diuitijs abundāte. cū mul
to comitatu aduenire petentē dictā
virginē sibi legitime cōpulari. q̄ a
patre ei⁹ benigne recept⁹ est. **N**os
pitib⁹ autē largissime p̄curatis ad
requiem q̄sq̄ grabitur. **S**andavir
go gertrudis auz nepte ad cubicu
lū venies ip̄is orātib⁹ a de illi⁹ glo
ria cuius pulcritudinē sola luna
mirantur colloquentib⁹ lumen ex
tinctum ē. **R**uo d cū p̄ deuotione
minime aduerterūt. iunior tandē
aīca; alloquē dīcēs. **Q**uid faciem⁹
Nūq̄b sine lumine rēq̄em capiem⁹
Ruis nob̄ lūm ē apportabit. **E**t ec
ce dum hec diceret apparuit dei fili
us iesus xp̄s i specie pulcherrimi iu
uenis comis ordinatissime compo
sitis facie splēdidissima a vestib⁹
decentissimis candelā accensā mul
to artificē decoratā in manib⁹ por
tās. **Q**uē p̄re stupore scā gertrudis
dei filiū non attendēs a estimās eū
S. ij.

esse vnum de comitatu nobilis su
pradii indignata dixit **V**estram
minime decet honestate o iuuenis
ad nr̄as colloquēdōes nocturno tē
pore accēdē **C**ui ille v̄bis dulcibus
rēdit **N**oli expauescē sponsa mea
p̄lecta. **N**ec excellentissime pieta
tis est iudiciū semp̄ adesse mei me
moriar; facientib⁹ a deo cōnē mea
presētia augē sicut scriptū ē **V**bi
duo vel tres cōgregati sunt in noīe
meo. ibi in medio eorum sum. **E**t
hoc dicto disparuit **M**edio tamen
tēpore iunior ip̄sū intuitu vidit vul
tū ipsius roseū cādōē mīueo mēm̄p
tum a oculos sicut solis radios ra
diātes dispositionē q̄ ei⁹ a deo gl̄o
sāvt nec oculus vidē nec auris au
dire nec in cor hōis ascēdē possit in
hac mortali vita **E**t ex hoc i amore
eius vehemēter exardēs cēs ad casti
tatis votū p̄mptissima videbatur.
Quā **G**ertrudis īterrogās ait **Q**uō
placē tibi sponsus me⁹ quē vidisti
speciosus forma p̄ filiis hōim. **I**lla
ei⁹ pedib⁹ puolūta rēdit **B**ndāis
sit dñs a pat̄ domini mei ihu xp̄i
p̄i misericordiā a de⁹ tot⁹ cōsola
tionis q̄ nos visitaē dignat⁹ ē **O** Je
su suauissime. tu es iubilus i corde
melos in aure. sol in decore a mel in
ore. **O** decus a corona v̄ginum reg
nū mūdī a omnem ornatū seculi p̄
amore tuo cōtēmpsi. **F**iat dñe cor
meū a corp⁹ meū immaculatū vt
nō cōfundar. **Q**uā cōsolās btā **G**er
trudis ait **G**aude filia. q̄ ip̄so cui⁹
imagine gl̄osā vidisti in eterna fe
licitate frueris. si ei casto corpore
a mundo corde seruieris. **D**einde ob

lata est sacerdotib⁹ cōsecranda in
sposam dei vini a sacri velaminis im
positione redimita q̄. **P**ost multa
igitur virtutū exercitia x̄go s̄cta
pastoralis cure deposuit sarcinā
substituens sibi q̄ndā bone idolis
virginē de antiqua francoz nobi
litate ortam. noīe vulfebrudē neptē
suā **T**rib⁹ t̄m̄ in hac vita degēs mē
sib⁹ post q̄ deposuit regiminis on⁹
i q̄b⁹ carnē afflixit ieiunijs a oracō
nib⁹ cōtinuis a induens ciliciū per
funditur fletib⁹. precatur q̄ vt in
corporis dissolutione nulla alia re
ste q̄ solita vestiat cilicij asperita
te. **M**ittit igit ad vicū religiosuz do
minū vulcanū. vt sibi diem annun
ciet exitus corporalis. **Q**ui īterro
ganti respondit. **S**cito pro certo q̄
in die crastino sexto decimo scilicet
kalendas aprilis spiritum i domi
no reddet **N**ec trepidet. quia statim
in exitu suo beatum **P**atricium cum
angelis obuiū habebit. quem
tanta amicitia in hac vita perco lu
it **I**llustris autem virgo responsi o
nem hanc cum gaudio suscipiēs.
merentium sandimonialium con
uentum sacris consolatur exhorta
tionibus **N**ocet mundum fallacoz
spernere. **C**arnis desideria calcare.
amarissimam inferni penam time
re. eterne glorie beatitudinē de fide
re. sponso **C**hrīsto sincero amore co
pulari. in lampadibus virginēi
corporis oleum ardere indeficien
tis caritatis. **D**einde precatur con
fiteri vt corpe et sanguine domini
dignius mereatur refici. **Q**uo facto
communicatur a mēstis sororib⁹

valefaciens. totamq; se domino cō
mittens inter sustentantiū man⁹
sandam animaz cūctis decoratam
virtutibus deo reddidit anno eta
tis sue tricesimo tertio. **E**ade; hora
diffunditur odor suauissimus mīa
bili fragrantia cōfectus. qui sui in
cremento auge tur in tantū vt a fi
delibus sentiretur indelicienter p
durans. vsq; dum corpus in basili
ca beati **P**etri in loco quem sibi ip
sa pparauerat. sepulture manda
retur. **P**ost mortem multis cla
ruit miraculis **Q**uandam puellaz
grauissimo languore laborantem
sanauit & ei visum restituit. **S**eptē
lampades iuxta lectū virginis mi
raculose sunt accense. de quib⁹ mu
lier quedā visum recepit **P**uez
quendam a latronibus liberauit.
Quendam seruum ad mortē in
vinculis detentum. ipsa vincula cō
fringens. cunctaq; hostia aperies
liberauit. **Q**uidam puelle a nati
uitate ecce visum reparauit. **I**te
aliam puellam a primis annis cō
tractam sanauit. **I**pa beata **G**er
trudis i die obitus sui apparuit cu
isdem abbatisse treuerensi nomie
Modesta sibi i vita familiari amici
cia constructe. q̄uis corporaliter lō
ge remote. **R**ue dum ante altare be
ate virginis pstrata & oratione fini
ta surrexiss; vidit subito ad dextrā
altaris sanctam **G**ertrudē stante;
Rue dixit ad eā **S**oror **M**odesta cer
tissime scias me hodie in eadē hora
de habitaculo carnis absolutam.
Ruo dicto disparuit. **P**ost anū
vero decimum i monasterio **R**uel

le. vbi sancta **G**ertrudis p̄fuit ig
nem fuisse exortum asserunt et in
tantum flamma erupit vt nullus
illuc concurrentium spem haberet
ad liberandum de incendio mona
steriū. **A**ncille quoque cristi que
ibi cōgregate fuerant ad vicina lo
ca cōfugerunt foras murum **T**ūc
virginus cui commendata fuit cu
ra regendi monasterium repen
te eleuans oculos suos vidit sādā
Gertrudē in summitate refectorij
stantem **R**ue cum velamine q̄ opta
erat expellebat de domo flammaz
Statim miro modo viderunt mona
sterium de incendio liberatū **R**ue dā
religiosa matrona noie **A**della ad
monasterium venit & de virtutib⁹
sādē **G**ertrudis dubitās cum vna
dei famula ibi manēte cōtentionē
habuit **I**n festo autē sancte **G**er
trudis comedentib⁹ cū gratiatum
actōe sororibus predīcē matrone
filius puulus que; delicate dilige
bat huc illuc q; iocando discurrēs
in fonte; cecidit & tam diu qusq; so
rores de mēsa surgerent ibi iacuit
Vna autem de sororibus supueit
& matrone filiu; i fontē cecidisse ac
mortuū eē retulit **T**ūc illa que tan
tū de virtutib⁹ sancte **G**ertrudis
cum matrona cōtenderat exclama
uit. **N**ec tu fecisti sādā **G**ertrudis
quia mater ei⁹ nolebat credere vir
tutibus tuis s; obsecro te p̄ dñm
vt eū resuscitare digneris **T**ulit er
go infantem & iuxta lectum sancte
Gertrudis posuit **R**ui miro modo
subito cunctis aspicientib⁹ surrex
it **D**ēs at̄ qui ob ēmedū aie; cor
S. iij.

poris ad sepulcrū virginis cōflue-
tes cū dei amore auxiliū querebāt
sanā incoles redibāt. **P**lurimi
etiam vincti cōstricti eaz in necessi-
tate sua deprecabantur et statim solu-
tis vinctis liberabātur. **N**otāduz
q̄ circa ymaginem sancte **G**ertru-
dis solent mures et gl'ies depingi.
Hoc nichil aliud significat nisi q̄
sācta virgo dyabolū q̄ per tales vi-
les bestias tenebras diligentes de-
signatur superauerat. et q̄ alios
quosq̄ potuit de tenebris i quib-
us talia animalia ambulae cōn-
fuerunt ad claritatē eterne lucis
p suā sanctā vitam et doctrinam re-
uocare laborauit.

De walburga virgine

Walburga uirgo

Walburga uirgo ex aglia duces origines frēs
hūi t'vitermos. clarissimos viros
scilicet williboldū. quē scūs martir
et pontifex bonifaci⁹ lexstacēse epi-
scopum ordiauit. **W**imibaldū. qui
in mōsterio vsq̄ ad finē vite religio-
sissime degens. multos ipē prius
ad bene uiuendū ē exhortatus. **W**al-
burga uirgo soror eorū cūctis i se pre-
bens scitatis et religionis exemplū
plata est monasterio virginū in
loco q̄ dē lexdenhem. **U**bi quodā
noctis tpe eaz sibi lumen petenti de-
negasset custos eccē. ipa hoc patie-
ter ferēs. vbi post opletorū eaz so-
rorib⁹ dormitorū adiit: subito lux
imensa ibide resplenduit. et vsq̄ ad
matutinas pmanēs. **S**orores gau-
dio et admiratione repleuit. **S**ācta
at walburga de celitus sibi collato

lucis beneficio! cū deuotis lacrimis
grās egit deo. **P**ost obitūz vero
fratris sui williboldi epi eaz esset
merore cōfecta quodā v'spe mona-
sterium exijt et ad domū cuiusdam
diuitis venit cui⁹ filia eaz grauiter
egrotabat vt a parentib⁹ ei⁹ fune-
bria pararent. **C**unq̄ predcis di-
ues eam q̄nam esset inquireret: et
audito eius nomine p reuerentia
scitatis ipsius cum oī ueneratione
suscepisset. ad filiā ei⁹ moribundā
accessit et in oratione pnotans al-
tera die pntib⁹ inco lūmez assigna-
uit. **R**uo viso māculo parentes ei
plā xenia obtulerūt q̄ ipsa nulla
tenus accipere acquiescens. h ad
monasterium regressa: quāto ma-
gis in se diuinam cōpta est vigere
dementiam. tanto ad actionis vite
custodiam de die in diez extēdebat
seipsam. **D**is ergo et alijs miracul-
clara. cum virgo beata dō cōopan-
te. mundū cū suis concupiscentijs
exsuperasset. cūctis se sequentib⁹
ad oēz religionēz imitabilis facta
ex hoc mūdo triūphās obiit: et ete-
ne felicitatis brauiū i xpō suscepit.

Legitur aut q̄ ipa p cōseruāda
castitatis mundicia ad eo virorum
tactus i vita sua semp exhorruit vt
etiā p mortē cū vir quidā corpus
eius sepeliendum cōtingeret i testī
monū p'stine custodite puritatis
statū cōcū et tremē cepit. **I**n eodē
vō mōsterio cui p'erat. cū magna
ē l'orificētia sepulta. **P**aliq̄d tēp⁹
cū otgari⁹ h'istatē eps i eodē mō-
sterio fabricā nouāz erigēt et h'ies
ibi sepulcrūz scē virginis sine debita

reuerentia conculcarēt. eisdē episco-
po peruisum sācta vualburga ap-
paruit. et de irreuerētia erga suas
reliquias increpauit sibiq; p̄dixit
q̄ tale iudiciū panderet. quo episcopus
negligenter se egisse p̄ba-
ret. Statimq; in primo erectis muris
ita q̄ trabium cōpago supponi de-
beret. aquilonaris paries cecidit.
et cunctis timorem incussit. Episco-
pus autem visionem recordatus
fabricam m̄staurauit. et postea p̄-
uenerabiles viros corpus virgis
exumulari fecit et cū oī reuerētia ad
h̄istatēse cenobiū deportari. octa-
uo kalēdas octobris. vbi et crebra
p̄ eam miracula dñs opari digna-
tus ē. **R**uedā ācilla noīe fr̄thera
da p̄bū et cruriū ihermitate laborās
ad sepulcrū virginis deducta. san-
tatē est cōsecuta. **R**ue ob hoc a dñs
suis libertati data. et ad seruiendū
in ecclā v̄ginis destinata. cui ab ab-
batissa ad dños suos remitteretur
eādem ihermitatē quā euaserat ite-
rato iurrit donec restituta ad suū
dum in p̄dca ecclā sanitatē extunc
integre est adeptā. **C**ui aut reliq̄e
sanctē vualburgis ad locū q̄ dicit̄
no vuent̄p̄m d̄ferrent miri odoris
fragrācia oīm cōmeantiū nares im-
pleuit. et puer q̄dā epilepticus sub
feretro se iacruans. sanitatē cepit.
Ruedam etiā deuota abbatissa
grauū dolore p̄drage cruciata i eo-
dē loco sanitatē ē affecuta. **R**uidā
insup paup̄ a natiuitate cōtractus
aut ad ecclā ei⁹ p̄geret a scā vual-
burga in visione admonit⁹. san-
tatē mēbroꝝ oīm est adeptus.

Ruidā pegrinos libere acceptas
eisdē cibū m̄staurat. **D**ormiēte aut
eo insurgētes illi duo pegrini ino-
cētem nephandissime p̄emerunt.
Cūq; alē eorū cadauer occisi hūe-
ris suis iposuiſſet. vt i abditō loco
illud p̄icēt cepit a mortuo v̄m⁹ tali-
ter cōstringi. vt nullo conamine pos-
set a cadauere separi. **C**ui de loco
ad locū cū tali sarcina infelicē dis-
currenti amic⁹ quidā occurrit q̄ au-
dita re gesta p̄p̄e amicitia arrepto
gladio cepit tēptare. si cadaueris
brachia q̄ eū cōstringebant poss;
āputare. **M**ox m̄cū i modū idē q̄ si
tenacissimo bitumine cōglutinaba-
tur illis duob⁹. **C**ōpūct⁹ tñ a beate
vualburge suffragia iuocans ab
eis ē solut⁹. **R**ui etiā voto factō scē
vualburgis limia deuotissime visi-
tauit. **H**omicida et o p̄dca cada-
ueris captiuitate detent⁹ cunctis se
videntib⁹ mirandū prebens specta-
culū. sepe sanctē vualburge p̄oci-
nia tēptabat adire. s̄ iusto dī iudi-
cio nūq̄ illi⁹ ecclā cōfinia valebat
attingē. **N**ec itaq; et alia figū m̄l-
ta in nouitate s̄bleuationis corpis
scē vualburge sūt facta. **E**t adhuc
in diuers⁹ p̄ regnū francorū p̄uin-
c̄is. que eiusdem v̄ginis reliquijs
illustrata sunt. plura q̄tidie excel-
lentiōra et maiora signa et m̄acula
sūt meritis et p̄cib⁹ b̄tē vualbur-
gis p̄stante dño nrō ihu xpō q̄ euz
p̄re et spū scō viuūt et regnat in s̄cla
sclōrū. **A**mē. **D**e s̄cto **Q**uirino.

Quinto loco a
b̄tō petro ap̄lo s̄bit alex
S. iij.

ander q̄ se nat̄d̄um Maximā p̄t̄m
cōuertit. itavt p̄fectum hermem
cū vxore a sorore a filiis baptisat̄
cū mille ducētis q̄nq̄ginta suis su
is a vxorib⁹ eorū a filiis **Cū** h̄c ac
ad traianū p̄ueissent misit auēlia
nū comitem vt m̄ficeret oēs xp̄ia
nos **Rui** gressus v̄tē ad suggesti
onem p̄t̄ficū t̄ploū hermez pre
fectū v̄t̄is in v̄ncula misit a s̄c̄tū
Alexand̄u incarcerationit **Igit̄** duz
hermes h̄rēt in v̄nculis ap̄d qui
rinū tribunū. tribunus dicebat q̄
mille militib⁹ p̄erat. **Dicit** ei s̄bu
nus. **Rue** ratio vt̄it illustris t̄tū
honorez p̄d̄ ēq̄m̄m̄ ferat. **S̄c̄t⁹**
hermes dixit. **Ego** p̄fecturā non p̄
didi s̄ mutauī. **Dixit** ei **Rui**rin⁹ **Mi**
ror te prudentē viz ad tantā stulti
ciā deuisse. vt credās te extra h̄c
vitā aliquid habiturū. **Dermes**
dixit. **Et** ego ante hos annos de r̄de
bā verā vitā istā carnalem vitā ef
se v̄tilem dicebāz q̄s q̄ alexander
papa me docuit. **Audiens** h⁹ **Rui**
rin⁹ iratus dixit. **Cur** m̄ scelerati ho
m̄s nomē idicasti quē ego i v̄ncu
lis h̄co forsitan p̄ suis scelerib⁹ exu
rendus **Sed** si q̄d potest liberet se a
te. hermes dixit d̄no meo ih̄sū xp̄o
in cruce posito dicebāt inde vt d̄scē
deret a tamen nō d̄scēdit. **Rui**rin⁹
dixit. **Ego** triplicato v̄ncula a custo
des sup̄ **Alexand̄u** et si eū apud te
inuenero cenādi hora oīa q̄ mihi
dixerit credā **R̄s** auz fecisset. orauit
Alexander dominum. habito p̄ri⁹
nūcio ab **Dermes** de te facta vt sal
ua passione mitteret sibi angelū
qui eum p̄duceret ad sanctū **Der**

m̄m̄ **Nocturno** igit̄ silentio affuit
puer quinquennis faculā ferēs az
dentem in carcere. **Cū** alexander n̄
credidit m̄si flectendo genua fecit
oraret. a dicendo orationez domini
cā p̄duxit eū angelus ab **Dermes**
in domū **Rui**rinū intra clausū cubi
culū **Veniens** at̄ **Rui**rinus inuit eos
extens̄ manibus sit̄ orantes **Cū** q̄
Ruirinus hoc magicis artib⁹ attri
bueret dicit ei **Dermes** **Ib̄** factū
est. q̄ dixisti te crediturum si nos
in v̄num videres non nostre euasi
om̄s causa. **Nam** ipse dominus no
ster **Iesus Christus** benefactorū
se manifestauit indicij. dū illumi
naret cecos. mundaret leprosos.
mortuos suscitaret sicut mihi fecit
est vt isti sancto **Alexandro** crede
rem qui v̄nicū meū filiū i lāguo
re positū a eudū cū sacrificij
in capito tū. tandemq̄ mortuū ad
vitā reuocauit **Nam** eius mat̄ auz
moreretur dixit m̄ **Si** ego eū beato
Alexandro intulisset. incolumem
habuisset. a ei tunc cecitatem suā
obieciisset. a illa credēdo iussit ad
Alexandrum. a sana videndo fuisset
reuerſa. imponens q̄ mortuū fili
um meū in humeris suis a currens
p̄iecit ad pedes sancti **Alexandri** a
cū ipse oratione facta sanasset eū
a mihi eum v̄num reddidisset. mi
hi me ad pedes eius rogās eum vt
me faceret xp̄ianum. a ex eo credi
di christo **Nunc** igitur in expedito
positus nec confiscationem. timeo
nec offensa hominis morturi pa
uesco. sperans me partem habere
cum his qui pro **Christi** nomine ad

martiriū coronā puenierunt. **A**udi
ens autem hec **Ruīrin⁹** dixit hō fi
liā aspectu decorā sed gutturo sam.
quā si sanauerit vobiscū christum
cōfitebor. **C**unq; **Alexander** cum mi
fisset vt abduceret **Euentium** et **The**
odulum presbiteros qui cānt i eo
dem carcere interim venit puer ille
cum facula ad puellam. dicens **Sal**
ua esto. et in vīrginitate pmane et
ego faciam te videre sponsū tuū q̄
p amore tuo sanguinem suū fu
dit **Rebēs** igitur pater cū presbi
teris inuenit filiā suā sanā **T**unc
cum omnes vellet liberos emittere
de carcere. ab iussu beati **Alexātri**
Ruīrinus ad omnes in carcere da
mauit dicens **Ruīcunq; voluerit** fi
eri christianus veniat et qui bapti
satus fuerit. vadat liber quocūq;
voluerit. **C**unq; venissent omēs ab
sanctum **Alexandru.** p̄dicauit eis
de incarnatione passione et resurre
ctione dñi **E**t baptisati sunt **Ruīri**
nus cum filia sua **Balbina** et omni
domo sua omnes q̄ qui erant i ci
uitate **Quod** percipiēs **aurelian⁹**
iratus valde iussit ab se educi **Ruī**
rinum et dixit ei **Ego** te quasi filiū
dilexi. tu aut resistis mihi deceptus
ab **Alexandro.** et dixit ei **Ruīrinus**
Ego christian⁹ factus sum **S**i vis
occidere aut fustigare vel incendere
me aliud non ero **N**am omnes qui
erant i carcere feci fieri cristianos
et dimisi eos et noluerunt vsq; ire
Et ad martirium omnes parati sūt
sicut efuriens ad epulas. **Tūc Au**
relianus fecit ei linguam abscedi
et in cauleo torqueri. vbi dum tor

tus et in **Aureliani** non cessaret iū
cūs iussit ei manus et pedes abscin
di et tandem decollari et corp⁹ eius
canibus proijci. **V**enientes autē
christiani corp⁹ eius collegerunt
et sepultūē traderūt. **F**ilia vō ei⁹
Balbina i scā vīrginitate p̄māsit.
Cui⁹ ab **Auēliano** decollate corp⁹
Theodora collegit et sepeliuit non
longe ab vrbe **Roma** iuxta patre;
Ei⁹ passio celebrat die p̄ia seque
ti. **P**⁹ aliq̄t annorū curricula trans
latū est corp⁹ scī **Ruīrin⁹** p q̄ndaz
abbatissam i opidū sup renū suū
nomine **Rufiavbi** iā multis dar;
miracul⁹ **I**n quodam claustro or
dimis cisterciensū frater q̄daz ifir
mabatur morbo fistule. q̄ morbus
vocatur sancti **Ruīrin⁹** eo q̄ scāct⁹
Ruīrinus dei gratia multos a tali
morbo liberet **I**gitur frater ille in
firmus cepit supplicare abbati vt
daret sibi licentiam eundi ad scī
Ruīrinum. **A**bbas vero respondit
fratri peregrinationes in ordine ec
clesiasticas et non debet ei licentiam
Frater autem iterū atq; iterū in
stetit apud abbatem suū pro li
cētia **Ruī** omnino negauit **T**unc
fū ille infirmitate cogente sine licē
tia perrexit ad sanctum **Ruīrinum**
in **Nasia;** **E**t sanus factus. reuirsus
est let⁹ ad claustrum suū **V**idū est
autem abbati q̄ fū ille iussit ad
sanctū **Ruīrinū** et san⁹ fact⁹ remiss⁹
ad portam claustrī. **R**ūdit abbas
Nō possūz credē sanctū et martire;
christi esse **Ruīrinū;** q̄ cōtra cristi
regulā fratres iobedientē curauit
Illa curatio a dō nō est vbi corp⁹

sanat. et anima occiditur. Hoc dixit et
adiecit. Ab hac hora non recipias
fratrem illū. nec credā. **R**uirinū eē sā
ctū. nisi talis restituat mī fratri ille q̄
lis hīc recessit. Mira res statim in
uasit frēm illū morbo a q̄ libat⁹ fu
erat. **R**8 cū nūciatū fuisset abbati
rūt. **M**odo credo. **R**uirinū scīa mar
tirē xpī esse a iussit intrare frēm. **S**e
quenti die instituit abbas orōnes
fieri. p̄ illo infirmo fratre. **R**uo facto
ad pleni⁹ sanat⁹. **E**t ecce hic ē plex
miraculū. **S**anct⁹ **R**uirinus p̄mo sa
nauit infirmū licet inobedientem.
postea p̄ inobedientia puniuit euz
faciens i eum infirmitatē redire. **I**te
eū orante conuentu ad plenū sana
uit. **D**e sancto **S**eruacio ep̄o

Fuerunt in iu
dea due sorores mulieres
sāctissime. **A**нна. s. a. **E**lmeria. **A**n
navt notū est fuit mī **M**arie virgi
nis. **E**lmeria. **V**o **E**lizabēth matre
Jobis baptiste a **E**liud frēm eius
peperit. **E**liud at̄ genuit emu. **E**mu
itaq̄ relicto parentib⁹ a patria cū
uxore sua **M**emelia intrauit arme
niā vbi a ex uxore sua genuit sāctū
Seruaciū. **D**ie in quarto gradu ac
tinens xp̄o cū iā p̄uēctioris esset eta
tis a sancta loca i ierosolimitanis
partibus visitaret angelus dei orā
ti apparēs curā ecclē tūgrēs ex pte
dī eidē omisit. **I**p̄o aut̄ die q̄ tūgris
angelo ducēte p̄uēit septuaginta
due cōgregatōnes iā i basilica be
ate marie cōuenerāt ad eligēdum
p̄tificē. **T**ūc āgel⁹ pastoralē bacu
lū de altari maiori sumptū qui sede

vacante iā ānis septē ex ordiatiōne
p̄cedētis p̄tificis ibi māstrāt. cū
dīs vidētib⁹ beato suacio tradi
dit. a ip̄ū ad cathedrā p̄tificālē p
uexit. **D**ie duz lingua mātina vbum
dei p̄dicaret vel cōfessionib⁹ inhist e
ret. plane ab oib⁹ intelligebat a ip̄e
oēs itelligebat. **C**ū at̄ de curis tēpa
libus loq̄bat. non sine inprete in
telligi poterat. **T**ātē at̄ p̄fēctōnis
extitit. vt ei⁹ vita magis videtur
āgelica q̄ hūana. **P**⁹ rēp̄cōnē ete
ni⁹ dominici corpis. de carnali cibo
nō ciābat. **R**aro etiā ieiunū q̄dī
anū soluebat. **C**iboz ip̄ius reliq̄e
fūpte leprosos mūdabāt a ab ob
sessis corpib⁹ demones effugabāt.
Ruiciq̄ at̄ infirm⁹ manus ei⁹ vel pe
des tāgebāt cōtinuo sanabat. **C**ut
te aq̄ q̄ de lotionē manuū suarū ef
fluebāt ab omni infirmitate tāgē
tes curabant. **T**ungere autēz in
quitate et superbia repleti rigore
sue cōrrectionis ferre nō valentis
instigante dyabolo ipsum de vrbe
sua repulerunt. **R**ui traieduz remi
ens iuxta basilicā quam bt̄s mī
nustūgrozū p̄m⁹ ep̄s i hōrē sācti
petri apostoli consecrauerat cellu
lā sibi constituit. **C**ui oranti i dicta
capella exādinm tūngrozū a gal
liarū futurū per hūnos diuinit⁹
est ostensum. **R**ua reuelatione ex
posita publice per eundem omnes
ep̄i scopi galliarū a teutonie in ci
uitate mēkēsi congregati rogauē
runt sanctum seruatiū ire romaz
vt suis precibus per apostolos
irā dei aūtī a p̄p̄lo impetraret. **D**ie
etiā rogat⁹ a sancto victore metisi

epō in ecclā sādī stephani metēsis
missam celebrās fractū altaris la
pideꝝ superducto digito solidauit
Fontē etiā nouū dū in itinere siti
ret. fusa orōne pduxit ex aqua ip
sius fontis citho preciosissimo ab
angelo sibi delatō suā sitē extinxit
Cū at romā remisset. nutu diuino
oēs cāpaneꝝ vrbis in eiꝝ gressu pul
sabātur multis qꝝ romanoꝝ visa
est lux copiosa et stella fulgida ad
uētasse **V**isitatis at scōꝝ reliqꝝis
in cunctis partibꝝ vrbis ab limina
scōꝝ aplōꝝ accētes cū ibi diuini
lacrimis et oracōibꝝ instetissꝝ. diuī
na visione et bñ petri reuelatione
responsum accepit irā dei i pplm p
quo orabat ppē eorū scelera cōfirma
tā **A**ddidit tñ qꝝ beati stephani p
tomartiris precibus saluaret euis
dem martiris ecclā in metis et traie
dēse opidū cū omnibus infra cō
tētis. eo qꝝ post eiectionē de tūgris
benigne sandū suatū recepissent
In cuiꝝ signū beatus petrus clauē
ei tradidit diuinitus fabricatam
qꝝsqꝝ hodie ostendit in **T**raiecto
Rebiens at p ytaliam captus ab
humis et incarcerationis scitate onsa
iudicio columne fulgide fuit pūn
a carcere liberatꝝ **D**ie duꝝ semel in
itinere sup terrā in solis feruorē ob
dormiret visa est aquila a solis ra
dijs ipm ptegens cuiꝝ vna ala sua
a motu alterius ale aurā excitans
ad refrigeriū viri sandi. **R**euerfus
igitur cōgregatis itērū in **M**ethis
cūctis galliā et teutonīe epīs volū
tatē dei quā **R**ome p reuelacōnem
acceperat eiꝝdem p omnia indicauit

Intere tūgris pfectꝝ exhortatur
tūgrenses ad penitentiā. futuram
eorū destructionē pdicēs **I**pīs aut
nō adq̄scentibꝝ viro sādō. assum
ptis idē sanctorū reliqꝝis se transtu
lit in **T**raiectum **V**bi post aliq̄ntu
lum tꝝpis cuiꝝ diuina celebraret an
gelus a dexteris altaris apparens
suū obitum sibi p̄nunciāuit qui
post finē missę se deponēs astante
pplō eleuatis in celū oculis i dñō
felicē obdormiuit cūctis qꝝ spectā
tibꝝ velamē serici sup venerabile
corpꝝ eiꝝ angelicis manibꝝ allatus
Volens at deꝝ ipius meritū demō
strare q̄tiens mix omnia i circuitu re
pleuit nūqꝝ eiꝝ sepulcꝝ operuit do
nec industria ciuū edificata est ba
silica super eum

De sādō **E**rasmo epō

Quoniam in **ā**thio
chia dyodeciani decretuꝝ
otra xpianos p̄cessisset vt q̄cuqꝝ
dñs n̄ sacrificaret mltis supplicijs
iteriret. **H**oc audiēs bt̄s **E**rasmꝝ
ep̄s. eremū petijt i qꝝ p septē ānos
habitauit iuxta mōteꝝ libani diuī
ne cōtēplationi vacās multis qꝝ si
gmis et virtutibus coruscans. per
quod septennale spacium esca ei
diuinitꝝ ministrabatur p coruꝝ
diuerse etiam fere mansuetas se ei
prelebant et cellulam eius frequē
tabāt p̄sternētes se eius vestigijs
Angelico quoqꝝ confortabat allo
quio **R**uadā m̄o dieꝝ ad eum
de celo facta ē vt ad ciuitatē suā de
scendēt **C**ūqꝝ illuc descendissꝝ mul
tos a demombꝝ vexatos i noie **J**e

in christi liberauit. Multos etiam
sacro baptisma te olecras ad deum
conuertit. **H**oc audiens **D**iodecianus
iussit eum teneri sibi per punitari. **I**n
terrogatus ab eo quid periret. **C**ri
stianum se esse. **C**umque monitis eius
ad quiescere nollet ut dominus imolaret
iussit subito latera eius cedi. deinde su
stibus grauius lacerari. sed nihil
ei nocuit. **P**ostea resina pice sulfure
simul cum cera perfusus illeesus appa
ruit. **R**at angelus ei astans illesus
per omnia seruauit. **T**unc multa plebs
anthiocenorum exclamauit dicens
Dimitte iustum hominem a episco
pum ciuitatis. quia de christiano
rum in illo operatur. **Q**uod autem hec fie
rent subito terre motus factus est
magnus. tonitrua. et coruscationes
fere per tres horas ita ut ciuitas ab
ira dei tota perire putaretur. **I**mpet
tor vero tanto fragore percussus re
cessit. **T**unc ad se reuocans populum
ait. **S**eductor iste deos nostros blas
phemaui. **I**deo conturbatio talis
accidit. **I**ussit ergo sanctum in car
cere introduci et ceruicem eius ac ma
nus in genti catenarum pondere com
pediri penam mortis intentans si quis
eius vel auxilium aut ministraret. **C**ir
ca tertiam vero noctis horam sanctus
erasmus ad dominum clamauit et ecce
subito carcer illuxit et christus dominus in
gressus eius uturgeret vocauit. **S**ta
timque omnis catenarum colligatio
dissiluit et ferrum quasi cera liquefa
ctum est et angelus domini dixit ei. **E**rasme
percingere et ueni mecum in ytaliam. ibi
quod domino populum acquires et dominus
preparauit tibi ibi vitam eternam. **S**ta

timque ut in momento quasi colubam
christi sic lucidus lucidam uisum de por
tatus est. **A**lio vero die dyodecianus
currens ad carcerem anuli sui signa
turam integram recognouit et ingres
sus intro ministris ut eum educerent
precepit. **R**ui cum clamore redierunt
dicentes se hominem non inuenisse. fer
rum vero quod uisum fuerat in cinere
reductum esse. **T**unc dyodecianus confu
sus cepit alapis sibi frontem tundere
dicens. **V**e dominus meus. **M**ultum enim iam
ad spectaculum martiris pererabant
Vidus quod alexandri episcopus exigebat
dicentes. **R**edde nobis patrem nostrum
ne ciuitas perdat. **O**mnis plebs
lacrimabiliter vociferabatur dicens
Quid fecisti de homine iusto. credde eum
ciuitati sue. **D**yodecianus autem nimis
angustiat licet uesano spiritu perire
tue rei tunc ueritate fateretur dicens quod
eum angeli rapuissent ut putabat in
celum. **E**t uix cum hoc tumultuantem
sedauit multitudinem. **C**um autem san
ctus **E**rasmus ad uerbis lucidam ange
lico ductu peruenisset. signis et uirtu
bus uiam regni dei quam predicabat astu
ebat et populum multum deo acquireret
Erat. **N**o ibi uir nobilis **A**nastasius
eius de loco permaris. cuius filius eius
efferret mortuus. uir sanctus obuius eis
fecit oratione eum suscitauit. **E**xurgens ergo
puer exclamauit. **V**ere magnus est de
us et per piano. **P**at. **M**inister nunc erra
uim. **N**am deos quos colebam uidi in
inferno. de uero quem predicat sanctus
erasmus solus deus est. **H**oc audito
anastasius credidit et dominus eius tota
et uniuersus populus. **B**aptisati quod sunt
quadraginta milia hominum. **E**t cepit

uniuersus p[ro]p[ter] aras subuertere et
sanctus **E**rasmus in doctrina p[ro]p[ri]am
confirmare. **M**aximian[us] aut[em] ut ea au
diuit q[ue] facta sunt lucide **E**rasmū si
bi offerri iussit. **Q**ui interrogat[ur] ab
eo cuius religionis esset tacebat.
celū q[uo]d ocul[us] aspiciebat. **T**unc eum
alapari iussit et ait. **A**ccede et sacrifi
ca dñs nostris. **Q**ui respondit **Q**uib[us]
dñs iules me sacrificat. **A**t ille ap
prehendit man[us] ei[us]. eumq[ue] i[n] templū
deducens ostendit ei statuā aureā
duodecim cubitorū dicens. **V**ic **J**u
piter inuidissimus. cui ego et om
nis cētus noster deseruimus. **A**t s[an]c
tus viso dyaboli figmento signū
crucis opposuit. **S**tatisq[ue] solo ten[us]
statua illa corruit. et penitus cōmi
nata et in cinerē redacta est. **E**x q[ua]
etiam draco magnus exiuit. q[ui] an
teliu et visu suo p[ro]p[ter] q[uo]s obuios
habuit interfecit. **I**mperator ergo
se videns illusum ad palatium se
stinus cucurrit. **V**ir autem s[an]ctus
dracōi ne amplius i[n] p[ro]p[ri]am dese
ruet imperauit. **Q**ui statim ad ius
sum eius discessit. **R**espondens p[ro]p[ter]
exclamauit. **M**agnus est deus chri
stianorū. multiq[ue] crediderūt i[n] domi
nū. **M**aximianus aut[em] furore reple
tus cepit omnē illum cētū cādida
rum trucidari. **S**ic q[ue] triginta circi
ter milia s[an]ctificate cohortis marti
rio coronati sunt. **Q**ui dū ducerēt
ad victimam clamabant. **O**ra p[ro] no
bis sancte **E**rasme. **Q**uod cū fecisset
obuiātes angeli s[an]cti. martirum
animas suscipiebant deducētes
eas ad celi palatia. audiebāt[ur]q[ue]
voces canentes alleluja. **T**ūc **M**a

ximian[us] cōtra s[an]ctū furibundus
iussit tunicam creā[m] stature ei[us]
similez exhiberi et vehementer igni
ri s[an]ctoq[ue] martiri circumdari. **Q**ui
facto christi signaculo let[us] induit
tum illud ignitū sibi induit psallēs
et dicens. **T**ransiuimus per ignē
et aquam. nunc educa[m] me de[m] me
us i[n] refrigeriū. **S**tatisq[ue] tunica
illa refriguit ita ut nullaz martiri
abustionem intulerit. **Q**ui mox im
peratori ait. **E**cce cōprobasti stultis
sime hominū. quia virt[us] xpi igni
bus imperauit et deos tuos lapide
os et fusiles inualidos reddidit.
Tūc ip[s]e inbet sartaginez igni
ri. plumbum resinamq[ue] cerā oleū
q[ue] pariter i[n] ea liquari et athleta
christi i[n] illa immergi dicens. **N**ūc
Erasmus artes suas excitet et p[ro]pa
ratum eludat incendium. **S**anctus
autem dei ingentem olla[m] igne suc
censam christi vexillo se muniens
letissim[us] insiluit dicens. **N**ec olla pre
stet mihi refrigeriū i[n] nomine do
mini **I**esu xpi. **T**ūc ad ultionem
creatura armatur. **N**am exiliēs q[ui]
dam torrens scintillatio. **M**aximia
nū cominus stantem inuasit. **Q**ui
continuo eiulatu terribico clamare
cepit dicens. **A**rdeo ardeo virorum
optime **E**rasme ora pro me. **A**t san
ctus qui putabat arsurus cādīs
stupentibus illehis ibi dū p[ro]stitit
et tandem exiens. **M**aximiano dixit.
Quid est imperator. **E**cce domin[us]
meus **I**esus cristus cui ois crea
tura deseruit machinamēta tua dis
soluit. **E**t dolor quē michi paraue
ras i[n] caput tuū recidit. **A**duer

igitur dū licet tibi quō cū ardorib⁹
sempiternis habitare poteris si tem
poraneus igniculus sufferre nō pre
ualuisti. Et quamuis iā tibi respō
deat malicia tua futurorum malo
rum presagio. patientia; tamē dñi
Jesu q̄ p malo malū reddere phib⁹
imitantes in eius noīe precipim⁹
q̄tenus a vexationis huius dolore
dimittaris vt circūstans ppl's dei
potētiā collaudās a dyaboli laq̄
is resipiscat. **R**uo dicto statim ab illo
requieuit oīs vstulacōis lesio. **A**t il
le miser putans sibi magicis arti
bus illusionē inductā iussit senū ad
carcerē deduci et catenis vinciri ac
diligēter custodiri. vt in sequenti
die nouis eū discerneret tormētis.
Verū cū sāt⁹ in carcē vinct⁹ tenē
noctis medio. iuuenis q̄dā splēdi
dissim⁹ ei apparuit. oēm q̄ catena
tionem dissoluens ait. **E**rasme sur
ge. Et apprehēdens eū eduxit euz de
citāte. **R**ui diuina puihōe repta na
ue transmigravit. **M**aximian⁹ inte
rim cū eū requisuisset a nō inuisset
exagitans caput suū a in risū solu
tus. **M**agnos iquit cruciatus ptu
lit erasmus. s; dū fuge sapientē osu
luit maiores effugit. **S**eru⁹ autē dei
delat⁹ i cāpamā ad ciuitatē furmī
anāvbi p septē dies dei laudibus
vacans consolatione diuina a an
gelica ēfoueabatur. **R**uib⁹ cōple
tis dñica die vox de celo consolato
ria ad euz facta est dicens Erasme s;
ue bone a fidelis q̄ tonuz certamen
certasti qui maximū mihi fructuz
i terra adquisuisti. veni a igredere
gaudiū dñi tui. **S**uspiciens autē;

vidit coronā rutilantem defursum
allabi ac super se dimitti. Et incli
nās caput suū dixit. **D**omine suscipe
spiritum meum in pace. **T**unc ani
mā suā cōsignauit. **R**ue mīue candi
dior apparēs angelico ductu depor
tata visa est celostū alta penetrare.

De decem milibus martirum

Quoniam quedam
gēs romano se subtraher⁹
iperio adrian⁹ a athom⁹ ipatores
instituerunt contra eos prelium
habentes in exercitiis suis nouē
a septē v. sedē mīlia militū fortissi
mōrū hostes v. centum milia habe
bāt pugnatores. **R**uib⁹ ipatores
terga dantes. cū septē tñ mīlib⁹
fugerūt. **T**unc Agaci⁹ p̄micerius
a elia des dux dixerūt nouem mili
bus. **N**on fugiamus sed eduz dijs
nostris vt dent nobis cor immole
mus. **R**uo immolato plus q̄ prius
pauidi facti sunt a cū impetu fuge
runt. **R**uib⁹ angelus in forma iu
uenis apparens dixit. **C**redite ihesu
christo a ille victores vos faciet et
in eternum saluabit. **R**ui angelo
obedientes statim pugnā inierūt
et hostes fugauerūt. multi q̄ in la
cum fugientes submersi sunt. **M**or
tuis itaq̄ hostibus diuersa morte
angelus eos duxit in montē ara
rath altissimuz qui distat ab alex
andria que sita est in armēia q̄n
decim stadijs. **S**edente autem an
gelo i medio eorum celi aperti sūt
a septē alij āgeli inde descenderūt.
Ruib⁹ visis angelus qui primo
apparuerat. eis territis ait. **D**ixisti

angeli sunt non timeatis **P**ropt
vos enim instruēdos venerūt **R**ui
cōfortātes eos in fide predixerūt eis
q̄ a q̄lia tēfimo die passuri essent
Impatores at̄ auditavictoria ga
uisi sunt a in gratiarū adione dñs
suis immolauerūt **N**esciētes vō q̄
iuisent sui victores scilicet nouē mi
lia miserunt milites pquirere eos
Rui inuēti eis respōderūt q̄ xpiani
essent **V**nde impatores valde tur
bati vocatis ad se quinq̄ regibus
cū triginta milib⁹ vertērūt se oīa
nouē milia ad locū ararath in q̄
paueat eos dominus celit⁹ p tri
ginta dies **O**rantibus at̄ eis vox de
celo ait. **N**olite timere eos q̄ septē
reges vinctis. **C**ūq̄ corā impato
ribus dixisset agatius nō timem⁹
vos. **C**eteriq̄ cū eo dixerūt dñs mu
tis a surdis thura nō offerim⁹ sed
sacrificium viuū a immaculatū
nos offerim⁹ dño **I**hesu xpō regi
immortali qui de celo descendere di
gnatus ē a de virgine nasci. et mē
tis modis postea voluit affligi. **L**a
pidati sunt sed lapides in facies la
pidatū respicerunt **T**ūc q̄si prop̄
incantationes flagellati sunt. **R**ui
cū ceciderent dixit quidaz corū noīe
Draconam⁹ german⁹ **A**gacij a Eli
abis **O**rate pro nobis viri sancti.
q̄ grauiā sunt tormēta q̄ patimur
Cui dixit **A**gati⁹ **P**erseuerate fra
tres in hac cōfessione. quia q̄ pseue
rauerit vsq̄ in finē hic saluus erit
Orantibus aut̄ sādīs fact⁹ ē terre
motus magnus. manusq̄ flagellā
tiū aruerūt **T**heodor⁹ aut̄ qui cāt
magister militū vīdens hoc miācu

lum cū mille quos sub se habebat
militibus clamauit se etiam esse
christianum **E**t sic facti sunt decem
milia quos omnes cogebant sup
clauos acutissimos ambulare. **E**t
cum non lederentur reges dñs su
is attribuebāt. **T**andem coronis
sp̄meis ex calamis acutissimis coro
nātur flagris cedunt a corū latera
lancels perforant **T**ūc sancti susce
perūt sāguinē de laterib⁹ suis fluentē
a se perunxerūt rogantes dñm. vt
hoc esset eis p baptismate. **A**libi
legit̄ q̄ cū eis passus sit beatus **E**r
molaus archiepiscop⁹ qui eos de
baptizauerat. **T**unc sustinuerunt
omnia que christus sustinuit a cru
cifixi sunt feria sexta hora septima
in qua hora factus est terre motus
magn⁹. petre scisse sūt. sol obscu
tus ē a oīa signa sicut in passione
domini tunc facta sunt. **T**ūc sādī
vt habet in speculo historiāli pro
his qui memoriā passionis eorum
cū ieiunio a silentio celebraret ora
tionē fuderūt **E**t ridentib⁹ omnib⁹
amen: vox de celo facta est dicens
eorum orationem esse exauditam

Alibi legitur q̄ omnium hec fu
it oratio. **D**omine deus memēto no
stri in hoc patibulo crucis a suscipe
petitionem nostrā vt quicūq̄ pas
sionis nostre fecerit memoriā cor
de ore ieiunio et ceteris opibus de
uotionis recipiant a te fructuosaz
mercedem. tribuēdo sanitatem cor
porum. mendicamētū animarum
et donibus eorum omnium bono
rum abundantiam intus a foris.
Cōcede et si in prelio fuerint. non

eis nocere valeant hostes visibiles
et invisibiles et pro eis pugnante
Dies quoque unum ieiunii nostre passio-
nis unum penitentialē compleat ā-
num. et integram karenam. **A**ufer
ab eis dñe oēm spm̄i malignū. om-
nēq; infirmitatez. et oīa mala longe
repelle. **E**t in hora exitus eorum da
eis rectum sensuz verā cōtentionem
veram cōfessionē. et sacri corporis
tui et sanguinis communionē. Et
omnibus dicentib⁹ amē facta est
vox de celo dicens **R**ue petistis dile-
ctissimi scitote vos impetrasse **V**os
etiā gaudete quia orōnes vestre co-
rā xp̄o immortalī rege sunt exaudi-
te. **E**t mox expirātes animas eorū
quasi decē milia aquilaz in celum
per sanctos angelos trāsmiserunt
et aperti sunt celi. et lumē tūc emicat
it sup̄ corpora sanctorū. **M**ox etenim
dñs premisso lumine celi affuit in-
feris stipatis tūc chorēis **S**anctorū
medio p̄statisi vertice inōtis. **L**e-
tantur sancti tanto solamine septi
Rursum mons fremuit cussus fū-
ditus omnis **E**t stipiti fixa solūit
corpa sancta. **M**anicis angelicis
finuatur terra sepulcris **E**t cuncti
pprijs conduntur monte locellis.
decimo kal̄ iulij.

De scto kiliano cū socijs suis.

Kilian⁹ scotus
nobilis monasterij vbi
prelat⁹ extitit causavitē sanctoris
egressus herbipolim. q̄ vulgari no-
mine **W**itczpurg h̄ vocat̄ venit vbi
cum aliquo tempore sub silētio ste-
tisset romā p̄fectus est et officio pre-

dicādi a pāpa recepto. ep̄s ordina-
tus rebijt. socijs eius columbano
in ytalīa. et gallo in alemania re-
manentibus **I**terū **W**itczpurg
ingressus cepit christum predica-
re ipsumq; ducē **G**olbertū dyane
sacra colentē ipsaq; totam orienta-
lem franciam conuertens baptisa-
vit **E**rat autem duci vxor noīe **G**ei-
lana quondā fratri suo maritata.
Quod audiens kythianus tale sciz
singulum ne fidei iniciare res illa p-
turbar; quoquo mō patiebat **S**z
postea ducē in fide roboratū secreto
sup̄ hm̄oi alloquit̄ **D**ux autē tale
nego tū dñis cōtra hostes tēdit
Quo absente mulier futuri diffidij
non ignara. kilianū cū socijs suis i
cella sua nocte fecit necari occulte
ibi qm̄ eodem loco cū vestib⁹ ac li-
bris ne aliqd eorū vestigiū appare-
ret fec̄ sepeliri imo etiā ne occisi vn-
q̄ reuelaret̄. et ab aliū equorū stra-
tis. plantis ibidē sup̄ corpora scōz cō-
stituit **M**ulier at̄ qdā noīe burgū
da d̄ deuota iuxta cellā ei⁹ hñs ora-
toriū. q̄lit res ess; gesta cognoscēs
s; p̄dere timēs. tādē in fine vite sue
oīa dixit **D**uce at̄ reuerso et vires
scōs q̄rente vxor ei⁹ cā pegrinatio-
nis solite iā dudū eos abisse ē mē-
tita **P**ostea carnifices q̄ scōs nece-
uerāt furore arrepti corā oib⁹ da-
mauerūt. kiliane kiliane. cur nos
mēdis. **S**ic q̄ scō suo p̄palato expi-
tauerūt **N**ec longe post ipsa gella-
na demonio arrepta damauit. **I**u-
ste torq̄or q̄ viris scīs tortores ad-
hibuit hīs dictis crudeliter iterit
Post multū vō t̄pis p̄bjer qdaz

noie Attalong? audies scolares i
spū sancto dicentes Kylian? signa
multa fecit. de loco in q̄ indigne ia
ret tolli debet Attalong? aut quid
scolares dicerēt nō attēdit a ob h^o
nocte p̄ximavisu amisso dñm sibi
dicente audiuit Nisi credideris nō
videb. Ille vero dñi gēter q̄rens a
rei ordinē; p̄cipies ad corp̄a scōꝝ
recurrat ibiq; lumē repiens a duo
cato boifacio mogūtino archiep̄o
corp̄a scōꝝ reuelavit. et visu tēpit

De sanctis Felice et Nabore

Beati martires
natoꝝ a felix nobiles ciues
mediolanenses. milites Maxima
mi impatoris impiissimi erant oc
culte xp̄iani. **Q**uam diu eff; im
patori indignatus eis vocatis ait
Quid desinit vobis vos xp̄ianos fa
ceretis. **Q**ui rēderunt. nos sumus
xp̄iani et in iesu filium dei viui na
tum ex virgine maria credim⁹. **Q**ui
furore repletus iussit eos in carce
rari a ibi bis sex diebus sine cibo
et potu macerari. Tercio decimo die
eductos de carcere tēdidit anolino
cōfiliario suo dicens q̄ si dñs suis
sacrificare p̄temneret diuerfis eos
supplicijs interficeret. **Q**ui cum eos
flectere nō posset in carcerantē q̄nq;
dies. **Q**uibus transactis impator
a anolinus iusserunt fustes affer
ri a eos ex tēdia quinq; emiones trā
fire a clamare eis. **S**acrificate dñs
Cunq; nabor diceret. ois q̄ p̄tolis
sacrificauit eradicabit eculo su
spendit a lampasib⁹ vrit at q̄m

gulis trahitur a eo deposito felix
troducitur. **C**ui dixit anolinus. **F**elix
quō p̄nt h̄c fieri q̄ si vultis obte
pere. **C**ui ait felix. **F**ides nr̄a que
est in xp̄o non tormētis vincit nec
flāmis vrit nec gladio supat. **Q**uo
audito furore repletus iussit eos
ignib⁹ consumi. **Q**ui cū missi fuissent
in ignē incolumes p̄māserunt. **D**e
inde fustib⁹ cū capitalē subiecit
sententiā. **Q**uorū corp̄a facta sabi
na nocte sepeliuit in facultatib⁹ fu
is. ponēs ea suo vehiculo dēduxit
mediolanum. **P**assi sunt at sc̄i mar
tires romē. iij. p̄dū iuliaz. a trā
lati mediolanum. **P**ostea dñs p̄ rep
noldū archiep̄m colonienf. cum
sāctis trib⁹ regib⁹. x. kalēbas au
gusti. **C**oloniā sunt trālati.

De sancto Materno episcopo

Post decessum
beati valerij sanctus mater
nas p̄nticalē suscipies apic⁹ ce
pit fidem ostentē p̄ ciuitates p̄bi
care. virtutibus crescere miraculis
cloruscare. **E**t quū esset prudens
a magne auctoritatis nihil tamē ex
pprio impio quasi libera vrens po
testate exercebat sed in omnib⁹ cri
si quesuit gl̄am. **C**ōsolabat af
flictos pauit egenos. restituit nu
dos. redemit captiuos. suscepit pe
grinos. errantibus viā salutis mise
ricorditer ostēdit. desperatis spem
re dementē p̄misit. **D**is itaq; bo
noꝝ op̄is studijs fult⁹ ad sc̄am
senectutē puenit. **E**t sicut q̄dragim
ta dieb⁹ iacuit in sepulcro. ita etiā
totis annis māsit i sacerdotali of
ficio.

ficio regis tot animis episcopus treuero
 in tuncro et a colonie agrippine.
In argumentum igitur rei ostendit usque ho-
 die treueri ac agrippine ita quod super
 ore eius patet **C**olonienses: inferiore
 vero treuerenses habent. Et idem mater-
 nus uno die missas a colonie tuncris
 a treueri celebravit a hoc solum in
 festo pasche. Itaque orationi ipso secundum com-
 munitudinem ad sepulchra predecessorum
 suorum nocte apparuit ei eucharistus a
 valerius in pontificalibus clarissimi
 faciebus coronas de rosis a liliis
 mirabiliter intertextas in capitibus habu-
 tes ostendit se servitum demerentes ei a dice-
 tes. **E**cce matrone sicut olim tibi pro-
 missum gaude. quod die tertio ex hoc
 seculo migrabis. a ad inenarrabi-
 lia domini tui gaudia introibis. a co-
 ronam incorruptibilem quam ex paradiso per-
 petue amenitatis est super te eternali-
 ter laureatus possidebis. **R**uibus di-
 ctis disparaverunt. **M**aternus autem val-
 de ex hoc gaudiosus confestim corpore
 molestiam adesse sentiens ad cellam
 ministrum suum adiutorio rediit. a tra-
 ctata die convocata se ad fratrem eam re-
 uocavit eos de fidei integritate com-
 monere. a ad celeste desiderium accen-
 dere ac per totum diem pertraxit sermonem
 usque ad octavam horam noctis. Reli-
 quam vero partem ipsius noctis cum fratribus
 in hymnis a dei laudibus expedit. **P**er
 pullos cantum in state die venit de
 super data vox cunctis qui in ipsa cel-
 lula erant auditibus dicens. **M**a-
 trone dilecte dei veni. qui mox circun-
 stantibus ait. **V**alete filii mei. a
 communionem domini corporis accipies san-
 ctam animam exalavit. anno domini cxxviii.

per dies septembris **C**uius obitu treue-
 ri opto mox coloniam profecti sunt pa-
 storis sui repetentes. **A**derat a tunc re-
 ses qui filii cum coloniis sibi re-
 tinere volebant. a certatum est diu
 ab utrisque. **I**nterim venerandus qui
 de senex in urbe apparuit monens
 ciues ut a lite desistentes suis pa-
 renter ostendentes a corpus pontificis in
 navim ponentes. deinde a litore in flu-
 vium appellentes qui de velis abire
 finant. **M**ira res mox ut angelus com-
 suberat semel est. **N**avis sacro onu-
 sta corpe nullo se regente naude-
 ro angelico contra fluctus dirigente na-
 vigio. a pro hoc spacio miliario
 confecto in loco qui ex tristitia coloni-
 ensium vocatur tunc vocatus est litore se-
 liciter applicatur. **T**unc treueri reli-
 ctis intestinis corporis sui pontificis a
 deo sibi destinatum cum debita gratiam
 ad hoc suscipientes treuerim usque re-
 uerunt a in ecclesia non longe a cor-
 poribus sanctorum eucharistiam a valerium
 honorifice sepulture tradiderunt.

De sancto Iohanne Crisostomo

Iohannes co-
 gnomento **C**risostomus an-
 thiochenus filius secundi a anthu-
 re nobilius fuit. cuius vita gen-
 uersatio a persecutio in historia tri-
 pta plenus declarat. **Q**ui cum perbie
 studium impendisset tandem hac dese-
 tens dimis laicis iacebat qui pre-
 sbiter ordinatus propter castitatis
 zelum seuerior habebatur a seruiore ma-
 gis quam mansuetudinem seruiebat a prope
 vite rectitudinem incautus ad futu-
 ra prospicere nesciebat **I**n fabula

tionem arrogans a nescientibus pertu-
tabat. In domino precipuus. in expo-
nendo egregius. ad mores coer-
cedus optimus. Regnantibus igitur
archadio a honorio augustis a
damaso in romana sede presidente.
fuit est constantinopolitanus episcopus
qui dum vitas clericorum repetere cor-
rigere voluit omnes in suum obitum excitavit.
Cunctique eum velut furiosum dedara-
bant. a apud omnes ei detraxerant. Et
quod nunquam aliquem ad prandium inui-
tabat. nec ab aliquo invitari volebat.
Dicebant eum ideo hoc facere quod turpi-
ter manducaret. Alii propter excellen-
tiam a exquisitum usum ciborum hoc eum
facere predicabant. Reuera propter ab-
stinentiam a stomachum a caput se-
pe dolebat a ideo prandiorum epulas
evitabat. populus autem propter sermones
quos in ecclesia faciebat eum plurimum
diligebat. propinquos quod contra eum
emuli loquerentur. Apposuit quod ioha-
nes a quosdam procerum obiurgare
a ideo contra eum maior invidia est accesa.
Aliud quod fecit quod auctos valde com-
movit. Eutropius namque propositus
imperatoris a huiusmodi consiliis dignita-
tem volens in quibusdam ad ecclesiam fu-
gentibus se vindicare studuit ut lex
ab impatore poneretur ut nullus ad
ecclesiam refugeret. imo qui dudum re-
fugerat modo traherentur. Post pau-
cos autem dies cum eutropius regem offe-
disset ad ecclesiam mox confugit. Episcopus
autem hoc audiens ad eum sub altari la-
titante accessit. a omeliam increpa-
toriā contra eum faciens ipsum durissime
obiurgavit. Ex quo re multos offēdit
eo quod homines infelices non solum nolunt

miam impendere sed insuper non destitit
obiurgare. Imperator autem eutropium
rapiens eius caput abscidit. Pro di-
versis igitur causis multos homines fi-
ducialius obiurgavit. a ideo erat
plurimis obiosus. Theophilus autem
alexandrinus episcopus Johannem depo-
nere volebat a presbiterum quendam nomine
ysidorum intrudere affectabat. a ideo
casu deponis diligenter querebat. populus
autem defendebat Johannem. a eius do-
ctrine auiditate mirabili pasceba-
tur. Sacerdotes autem secundum ecclesiasticas
sanctiones iohannes vivere cogebat
dicens non debere frui honore sacerdotum
qui eorum vitas ostenderent imitari. Non
solum autem civitatem constantinopolitanam
strenue gubernabat sed etiam plures
circumadiacentes provincias imperia-
li auctoritate quibus legibus ordina-
bat. Cunctique cognovissent in phemice
adhuc deonibus sacrificia ministra-
ri clericos illuc a monachos destina-
vit. omnia templorum idolorum destrui fecit.
Eodem tempore gaynas quidam erat genere
celticus consilio barbarus. studio
tirannico vehementer elatus. arianam
heresi depravatus. magister tamen militum
factus. Hic imperatorem rogavit ut intra
civitatem sibi suisque ecclesiam unam daret.
Qui cum promississet rogavit iohannes ut
unam ecclesiam illi concederet. ut sic eius
tirannidem refrenaret. At iohannes vir-
te fortissimus a totus zelo ignitus.
Noli inquit o imperator hoc promittere
neque scilicet canibus dare. neque hunc
barbarum metuas. sed alios iube nos
vocari a sub silencio inter nos qui dicun-
tur audiri. Ego namque eius linguam sic
refrenabo ut huiusmodi petere non

T. 11.

presumat quod audiens impator
gausius est et utrumque altera die vo
cauit. Cum gannas unum pro se ora
torium peteret ait iohannes Vbiq tibi
diuina domus apta est: ut nullus te
vetet orare. At ille. Ego alterius se
cte sum et unum templum cum meis hunc po
sco. Multos quidem per romana republi
ca labores assumpsit. et ideo non debeo
in mea petitione contemni. Cui iohannes.
Plurima premia et que transcendunt tua
certamina recepisti magister militum
factus consulari toga insuper exorna
tus. Et o te considerare quod dudum fu
eris et quibus modo aspiciaris: que pristina
paupertas et que modo sibi a quibus ve
stimentis ante utebaris et quibus
modo ornaris. Igitur quia pauci labores
tibi maxima premia contulerunt cir
ca honorantem te: ne sis ingratus.
hinc omnibus sermonibus eius os
obstruxit eumque copulavit ut taceret.
Cum igitur constantinopolitanam urbem
strenue gubernaret gannas pre
dictis imperium abiens cum in die nichil
agere possit nocte barbaros misit
qui palatium accremarent. tunc aperte
monstratum est quomodo sanctus Johan
nes custodiebat ciuitatem: barba
ris ei angelorum armatorum ingens
corpus hominum copiosa turba ap
paruit que per totum ipsos effugauit.
Quod cum suo domino annuissent ille
valde miratus est sciens exercitum
militum per ciuitates alias constitutum.
Cum ergo sequenti nocte eos similiter
destinasset a visione angelorum iterum
sunt effugati. Nouissime autem ille
egressus miraculum vidit et fugit:
estimans milites in die latere et

nocte ciuitatem custodire. Egressus
inde ad traciā iuit et magno aggre
gato exercitu cunctam vastabat ti
mentibus cunctis barbaricā feri
tatem. Impator ergo Iohannem sanctissimo
onus legationis imposuit. Ille autem
inimicitiarum in memor alacrior est pro
fectus. Gannas ergo agnoscens eius
fiduciam pietate assumpta longo
itinere eidez occurrit suisque oculis
dexteram eius circumposuit et filios su
os sacra eius genua osculari prece
pit. Quia namque virtutis Johan
nes fuit ut etiam valde terribiles hu
miliari cogere et timere. Eodemque
tempore quod mota est utrum deus corpus
haberet. ex qua questione contentionem
et certamina surrexerunt. alijs hoc
alijs aliud affirmantibus maxime
tamen monachorum turba simplicium est
decepta dicentium deum forma coipea
esse distinctum. Theophilus autem episcopus
alexandrinus contrarium sapiebat:
ita ut in ecclesia contra eos qui in hu
mana forma deum asseruerant otu
deret et deum incorporeum predicaret.
Quod egiptiorum monachi agno
scentes habitacula sua reliquerunt
et alexandriam venientes: seditionem
contra theophilum excitauerunt ita
ut eum occidere niterentur. Quod ille co
grascens et timens ait illi. Sic vos inquit
video sic dei vultus et illi. Si vere inquit
aut dicis quod dei vultus sic est ut nunc.
Anathematiza libros origenis qui
nunc opinionem aduersant. Quod si non feceris
qui ipsoz et de relligione sunt a nobis sine
dubio sustinebunt. Et ille nolite in me
seuire ego quidem que vobis placet facio.
et sic monachos a suo impetu ruocauit.

Exercitati vero et perfecti monachi
in hoc seducti non sunt. sed simplices
ardore fidei contra fratres contrarium sapi
entes insurrexerunt et multos occi
di fecerunt. **D**um tunc in egipto fieret
Johannes apud constantinopolim doctrina
na florebat et apud omnes mirabilis
habebatur. **V**erum cum arriani plurimum
pullularent et extra civitatem ecclesiam
haberent. sabbato tunc et dominico die
intra portas et porticus congregati
ynos et antiphonas nocte cantabant.
Diluculo autem cum ipsis antiphonis per
mediam civitatem portas egressi: ad
suam ecclesiam convergebant. **H**oc autem
in vituperationem orthodoxorum facere
non cessabant frequenter decantantes.
Ubi sunt qui dicunt tria virtute unum.
Johannes autem metuens ne simplices
hominum cantibus traherent instituit
ut fidelium turba nocturnis ymnis
insisteret ut et illorum opus offusca
ret et fidelium pressio firmaret. **F**ecit
ergo cruces argenteas: quas cum argenteis
cereis portabant. **T**unc arriani zelo
accensi invidie usque ad necem insur
gunt. una igitur nocte petra percussus
est **B**risson eunuchus **A**uguste: qui
ad ymnos exercendos a iohanne fuerat
deputatus. **S**ed etiam quidam de populo
utriusque partis extincti sunt. **E**x his
motus imperator prohibuit arrianos
ymnos publice decantare. **E**o tempore
severiano gadelensis episcopus honora
bilis apud multos precibus et ab ipso
impatore et augusta multis dilectus.
constantinopolim venit et a iohanne gra
tanter susceptus est. **C**umque iohannes in
asiam precessisset sua eisdem ecclesiam omne
davit. **I**lle autem non fideliter abulabat. sed

semetipsum populo commendabat. **S**e
rapion autem clericus iohannis hoc iohanni
studuit nunciare. **T**ransiit autem
severiano non assurrexit serapio.
Ille autem indignatus clamavit si **S**e
rapion clericus mortuus non fuerit
christus in humana natura natus non est.
Hoc audiens **J**ohannes rediit et ipsum
tanquam blasphemum de civitate eiecit.
Quod auguste multum displicuit et
ipsum revocari fecit rogans **J**ohannes
ut ipse sibi reconciliaret quod nullatenus
advenit donec augusta filium suum
theodosium eius gemitibus poneret:
supplicans et commorans ut severia
num reconciliaret. **E**odemque tempore **T**heo
philus alexandrinus episcopus dyoscolo
rum viro sanctissimum et veridicum prius sibi
amicissimum iniuste eiecit. **Q**ui con
stantinopolim venerunt ut princi
pi et iohanni eius facta narrarent. **J**o
hannes autem eos quidem horabat sed an
cause cognitionem cum eis participare
nolebat. **F**alsus tamen rumor ad theo
philum iuit quod **J**ohannes cum illis diceret
et eis auxilium ferret. **A**t theophilus
indignatus non solum in illis vindictam
exercere: sed etiam iohannes deponere for
titer se armabat. **C**elans igitur inten
tionem suam misit ad singularem civita
tum episcopos dicens se origenis libros
velle donare. **E**piphanium quoque episcopus
cipri virum sanctissimum et famosissimum
circiuevit et amicum fecit rogans ut
et ipse sibi libros origenis donaret.
Epiphanius propter sui sanctitatem eius fal
lacias non attendens apud ciprium suos
episcopos convocavit et lectionem origenis
interdixit rogans **J**ohannem per
litteras ut se ab horum lectione li
T. iij.

broꝝ suspenderet a q̄ ordinata fue-
rant confirmaret. **J**ohes at̄ hoc pui-
pendens in doctrina eccl̄astica labo-
rabat a in ea floꝛbat. nihil de his
q̄ p̄tra eū cogitabant curabat. **D**e
mū theophilus obiū dū celatum
manifestauit. **E**t se velle **J**ohannē
deponē indicauit. **M**oxq̄ inimici **J**o-
hannis mlt̄iq̄ derici a p̄ceres pa-
lacij tēpus oportūnū inuementes
mtebant v̄t p̄tra **J**ohem ap̄d con-
stantinopolim cōcilū fieret. **P**ost
hoc at̄ epiphani⁹ cōst̄antinopoli ve-
nit dānacōꝝ libꝝꝝ origenis secuz
ferens a inuitatōꝝ ioh̄is cā. **T**heo-
phili declinauit. **E**t q̄dā p̄pter epi-
phani⁹ reuerenciā dānacōꝝ libꝝꝝ
origenis subscribebāt. **P**lurimi
at̄ hoc facere reculabāt q̄rū vn⁹ fu-
it thiotin⁹ sic hie p̄sul vir cētūdis
vite famosissim⁹ q̄ ita r̄ndit. **E**go ī
quāt o epiphaniē q̄ eius q̄ duduz
bū requeuit iniurias n̄ fero neq̄ rē
blasphemā tēptare dānans ea q̄
p̄iores nr̄i respuere noluerunt. **N**ā
neq̄ malā doctrinā in libris ei⁹ eē
p̄spicio. q̄ his cōuelias inferūt ne-
sciūt semetipsos. **A**thanasius at̄
defensor. **N**iceni cōcilij p̄tra arriāōs
testē sue fidei hūc vix appellat illi-
us libros suis cōiūgens a dicens.
Mirabil̄ inq̄t a laboriosissim⁹ ori-
genes hoc de filio dei nobis testio-
niū philet asserens coeternū eum
p̄zi. **J**ohes at̄ indignatōe cōmot⁹ n̄
est: q̄ p̄pter absq̄ regul̄ ī eccl̄ia sua
epiphani⁹ ordiācōꝝ fecerit. s̄ tñ ro-
gauit v̄t inter ep̄os cū eo maneret.
At ille nec se velle cū eo manē nec
orare r̄ndit nisi dyoscoꝝ cūceret a

dānationi libꝝꝝ origenis subscri-
beret. **J**ohes hoc facere renuēte abū-
sus iohem ab ei⁹ inuidis epipha-
nius incitat. vñ epiphani⁹ libꝝꝝ
origenis dānauit a dyoscoꝝ abū-
dicauit ac iohi tanq̄ hōꝝ defenso-
ri detrachere cepit. **C**ui iohes māda-
uit. **C**ōtra regulas mlt̄a gessisti o
epiphani. **P**rimū q̄ ordiācōꝝ fe-
cisti in eccl̄ia sub meo iure cōstituta.
Deinde q̄ ī ea auctoritate p̄pria s̄a
era celebrasti. **R**ursus q̄ inuitatus
excusasti nūc denuo q̄ in teip̄ cō-
fisis. q̄ p̄pter obseruāne ī p̄lo se-
ditio oriāt a hui⁹ rei p̄iū ipse
suscipias. **N**oc audies epiphani⁹
discessit. q̄ cū ad cip̄ū reuersus es-
set mādauit iohi dicens. **S**pero q̄a
ep̄s n̄ morietis. **A**t ille remādauit.
Spero q̄ ad tuā p̄riam n̄ redib̄ q̄d
sic euenit. **N**ā epiphani⁹ ī via o-
biit a iohes postmoduz de ep̄atu
depositus ī exilio vitaz finiuit. **A**d
sepulcrū at̄ hui⁹ epiphani⁹ viri s̄a-
cissimi dēones expellunt. **F**uit aut̄
vir mire literaritatis ad paupes.
q̄ cū q̄dam vice totā eccl̄ie pecuniaz
erogass̄ a nihil sibi penit⁹ remāsis-
set q̄dā subito venies sacculū mlt̄
tarū pecuniaz sibi obtulit ac disces-
sit. nec vñ venerit aut q̄ abierit sci-
tū ē. **P**aup̄es volētes epiphaniū
decipe v̄t aliq̄d eis daret vn⁹ eoz
sup̄mū se ī terrā p̄strauit. **A**lter
sup̄ eū st̄as q̄si mortuū flebat a q̄
nihil vñ eū sepelire poss̄ h̄rēt q̄u-
lis vocib⁹ clamitabat. **E**piphani⁹
igitur sup̄uenies v̄t ī quiete dor-
miret orauit. a sepulture necessa-
riā ministravit hominemq̄ cōsol-

latus abiit. **I**lle aut sociū suū pul-
sans dicebat **S**urge hodie tuis la-
tribus epulemur. **Q**uē cū crebro
pulsasset et mortuū agnouiss; ab
epiphaniū cūuerit et qd accide-
re nūciauit et ut eū resuscitaret roga-
re cepit. **I**lle aut eū benigne consolat⁹
est. n̄ tñ eū resuscitare voluit ne mi-
stris dei ex facili deludatur. **V**erū cū
epiphanius discessit relatiū ē **J**ohi
q̄ eudoria augusta cōtra eum epi-
phaniū iurasset; q̄ solito zelo ac cō-
fus sermonē ad pplm fecit q̄ cūcta
rum mulierū vitupacō; oimodaz
cōtinebat. **H** sermo ab oib⁹ ē acce-
ptus q̄ cōtra augustā sit plat⁹ qd
cū augusta cognouiss; ipatori cō-
questā est dicens cōtumeliā illataz
uxori in eū pot⁹ redūbare. **M**ot⁹ aut
imperator ab hoc cōtra iohē; p̄cepit
sinodū celebrari. **T**heophil⁹ igit
festine ep̄os cōuocabat. oēs q̄ iūni-
ci iohis alacriter cōfluebant super
bū et ipotū eū vocātes. **V**ni
si igit ep̄i apd cōstantinopolim cō-
stituti n̄ iā de libris origenis tra-
ctabant. s; cōtra iohē; se erigebāt.
Mittētes igit p̄ **J**ohāne ipm cita-
uerūt. **Q**ui eos velūt aptos imini-
cos vitari censuit. ac vniuersalem
sinodū fieri p̄clamauit. **I**lli vero q̄
ter eū denuo citauerunt. **Q**ui cū eos
refugeret et sinodū fieri p̄clamarz
dānaue rūt eū in nullo eū culpā-
tes nisi q̄ vocatus noluit obedire.
Qd ppl̄s audies ad sedicōes maxi-
mas excitatus est: et eū trahi ab
ecclā n̄ sinebat. **S**; ut hoc ad mai⁹
referretur cōsiliū p̄clamabat. **I**us-
sio aut principis cōpellebat eū velo-

citer eijci et in exiliū deportari. **J**ohā-
nes aut timens ne in pplō sedicō ori-
ret nesciēte pplō semeapm trahi
dit in exiliū deferendū. **Q**d cū ppl̄s
cognouiss; ipotabilis sedicio est
exorta ita ut etiā mlti inimic⁹ euz
eius ad iniam mouerent: dicētes
eū calūniā passū quē paulo aū
desiderabant videre depositū. **S**eue-
rianus aut de quo supra sermo hi-
tus fuit in ecclā docens **J**ohāni de-
tractabat dicens. **E**t si nullū aliud
crimen haberet cūstñ superbia de-
positionis eius cā sufficiens erat.
Octa igit cōtra impatorē et ep̄os im-
mensa sedicione in pplō. **A**ugusta
impatorē rogauit ut iohē de exi-
lio reduci faceret. **T**errēnotus q̄
maxim⁹ citatē inuasit dicētib⁹ cū
dis hoc accidere p̄pter iniustaz eis-
dionez **J**ohis. **M**issi igit sūt legati
ad iohē rogātes ut cito rediret.
et citati p̄eunti suis orōnib⁹ succu-
reret. et in pplō sedicōez excitataz se-
daret. **A**lii q̄ p̄ illos et rursus alii
destinati sunt qui eū cito cōpellerēt
redire: q̄ eū redire nolentē ad p̄pria
inuitū duxerunt ei dē cū cereis et lā-
padib⁹ vniuerso pplō occurrente.
Ip̄e aut i ep̄ali sede residē nolebat.
dicens oportere hoc fieri iudicio si-
nodali et eos q̄ dānauerāt suā sen-
tentiā reuocare. ppl̄s aut mīro mō
accendebat eū in episcopali sede ē-
sidentē videre et verba doctoris au-
dire. **P**reualuit igitur populus cō-
actusq; est sermonez facere ab po-
pulum ac in sua cathedra residere.
Theophilus igitur inde fugit. qui
cum **J**herapolim aduenisset mor-
T. iij.

tius est eiusdem ciuitatis ep̄s a
in lameron sc̄ssim⁹ monach⁹ ē ele
ctus. **A**t ille cū crebro refugeret ei
theophil⁹ suadebat vt sue electioi
consensū p̄teret. **T**ūc ille promisit di
cens. **C**ras qđ dñō placet i plebiē
Crastina igit die veniētes ad cellā
suā eū vt suscipet istāter rogabāt
Cui ait. **O**rem⁹ primo ad dñm. **Q**uā
dū orarent mox cū oīo erilla termi
nū vite sue suscepit. **J**ohes itaq; do
ctrine sedule insistebat. **E**o at tpe
statua argentea damide circiāmi
dā in platea iuxta eccliam sc̄e **S**o
phie ad honorez eudorie auguste
constituta erat vbi milites a p̄eres
ludos publicos exercebant. **Q**đ q̄
dē? **J**ohi etiā plurimū displicebat
maxie cū videret hoc ad ecclē specta
re iniuriā. **C**ōsuea ergo fiducia rur
sus linguā suā armauit. **E**t cum
oporteret principes supplicatiois
verbo delectare: vt a tali ludo rece
derent hoc n̄ fecit s̄ impetu suū vsus
eloquij iubentes fieri talia lacera
bat. **A**ugusta vero rursus hoc a d
suā trahēbat iniuriā a denuo la
borabat vt aduersus eū sinod⁹ ite
rum celebrare tur. hoc sentiens **J**o
hānes illam famosissimā in ecclā p
tulit omeliā cui⁹ incipiē ē rursus te
rodias resamit. rursus turbat. de
nuo saltat. denuo caput **J**ohis in
messorio occupat accipe. **Q**đ sc̄m
ad iracundiā plus incitauit. **A**ug u
stam. **D**ū at qđam **J**ohem vellet
occidere a p̄lo est op̄hensus. a ad
iudicandū traditus. sed a p̄fecto
ne occideret ereptus. **Q**uidā etiam
seru⁹ cuiusdā p̄sbi in eū impetū

faciens ip̄m occidere molit⁹ est.
Quā dū a qđaz teneret ip̄m q̄ tene
bat a aliū astantē a terciū p̄cis
sit. **T**ūc clamore facto mltis concu
rentib⁹ plurimos interfecit. **E**t illo
tpe p̄ls **J**ohannē custodiebat:
eius domū dieb⁹ ac nodib⁹ muni
ens. **S**uadente igitur augusta ep̄i
constantinopolim conueniēt a accusa
tores **J**ohannis fortiter insistere
ceperunt. **C**ū at festiuitas natalis
superueniss̄ mandauit imperator
Johanni qđ nisi prius criminibus
exueretur non coicaret eide. **E**p̄i at
m̄hd̄ oīa eū reppererūt nisi qđ p̄t⁹
deposicōem resistere in sede ep̄ali si
ne decreto consilij p̄sumpiss̄. a
sic condēnauerunt eum. **A**ppropin
quante tandē solennitate pascha
li mandauit ei impator non posse
secū in ecclā manere cū cū duo con
cilia cōdenassent. **V**acabat igitur
Johes a nequaquā in ecclām descen
debat. **I**lli qui **J**ohannē fauebant
Johannite dicebantur. **P**ost hoc
at imperator **J**ohannē de ciuitate
expelli fecit: ac duci in exiliū in q̄m
dam ciuitatē parua vbi fines sunt
pontij imperijq; romani: q̄ loca cru
delibus barbaris sunt viciosa. **S**z
clemens dñs non permisit dñi eti
am in locis talib⁹ athletam suū fi
delissimū cōmorari. **N**ec innocētius
papa audiēs moleste ferebat. **V**o
lensq; cōciliū celebrare scripsit deo
constantinopolitano ne **J**ohi successo
rem aliquē ordinaret. **C**ū igit fuis
set longo itinere fatigatus a dolo
re capitis vehemētissime cruciat⁹
ne enō ardore sol̄ itolerabile patz

retur sancta aia in comanis . xiiij .
 die mensis septēbris e carne solu
 ta est. Quo defuncto grando velle
 mens in constantinopolim et in omnia
 suburbana descendit dicentib⁹ cū
 dīs hoc dei iracundia gestū eē : eo
 q̄ iniuste fuerit Iohes cōdenatus.
 Quibus verbis fide fecit mores Au
 guste p̄tinus subsecuta . q̄ta nan
 q̄ die p̄ grandinē ē defuncta. Mor
 tuo q̄ oim doctore terrarū occidēta
 les ep̄i cū orientalib⁹ nullatenus
 cōicari voluerūt donec illi⁹ sacratis
 simi viri nomen inter p̄decessores
 ep̄os poneretur. Vex theodosi⁹ cri
 stianissim⁹ filius p̄dicti archadij
 q̄ aui sui nomē et pietatē tenebat.
 sacras hui⁹ doctoris reliq̄as i mē
 se ianuarij in regiā citatē transfer
 ri fecit. Cui fidelissim⁹ p̄p̄s cū lam
 padib⁹ et cereis obuiavit. Theodo
 sius at suppliciter eius reliq̄as pro
 archadio et eudoxia genitoribus
 supplicauit vt ignoranter delinq̄n
 tib⁹ veniā cōdonaret. Dubū em̄ pen
 tes eius mortui fuerant. Vix theo
 dosius demētissim⁹ fuit adeo vt nul
 lū se ledentiū morti adiudicaret di
 cens. Vtinā esset in possibile ad vi
 tam etiā mortuos reuocare. Eius ci
 ria mōasteriū videbat matutinas
 laudes agebat codices dīnos lege
 bat. Huic at erat vxor noīe Eudo
 xia q̄ heroyco metro poemata mul
 ta cōfecit. Habuitq̄ filiā noīe eudo
 xia quā valentiniano quē impato
 rem fecerat dedit vxorem. Hec oīa
 de historia triptita extracta sunt.
 Mortuus autem est circa annos do
 mini .CCCC.

De duobus Ewaldis

Empore pip
 p̄m̄ regis francoꝝ erant
 duo sacerdotes de anglia: q̄tū vn⁹
 Ewaldus niger . alter Ewald⁹ al
 bus vocabatur. Vñ grā predican
 di in saxonā profecti domuz cuius
 dam villici ingressi sunt: a q̄ pecie
 runt vt eos ad suū satrapā ducēt
 quia haberent ad ip̄m vtile nūciū
 deferendū. Illo autē in tēpore anti
 qui saxonēs regē non hēbant sed
 plures satrapas. Inguente vero
 belloꝝ negotio dicti principes in
 ter se sortem miserunt et quēz fors
 tangebāt hunc oēs belli ductorez
 sequebantur. Peracto at bello rur
 sus oēs satrape eq̄lis condicōnis
 censebantur. Igitur suscepit eos vil
 licus et p̄misit q̄ eos ad satrapā
 qui super se erat dūceret dieb⁹ tñ
 aliq̄t eos secum detinuit. Qui cum
 interim psalmis et orationib⁹ va
 carent et quotidie sacrificiū saluta
 re offerrent hñtes secū sacra vasa
 et tabulam consecratam. Vidētes
 at hoc barbari et timentes ne si cū
 suo satrapa loquerentur illi a cul
 tura deorum auerterent ad ritū cri
 stianorū albū Ewaldūz gladio in
 tere merunt. Nigri vero Ewaldi oīa
 mēbra tōgo cruciatu discerpserūt
 et corpora sanctorū in renū p̄iete
 rant quinto nonas octobris . quo
 rum corpora contra impetum flu
 iij decurrentia ascenderunt: fere
 per quadraginta milia passuum.
 Omni etiam nocte vbi dicta corpo
 ra erant magnus lucis radius as

celum vsq; ptingens illustrabat.
 vt pagani nepharia sede inq̄nati
 miraculorū inditio deplēderent ī
 q̄nte sanctitatis gl̄a martires ap̄d
 deū pollerent. **E**xpleta demū marti
 rum victoria per visionem tyimo
 ni cui dam de socijs suis quonda;
 militi nobili. nūc at monacho reli
 gioso oēm rem suā vt gesta fuit
 detegūt a corpora ibi inuenienda
 denūciant: vbi de celo lucis splen
 dor locū otinentē illustrat. **T**ymo
 statim aperit visionē socij q; de rei
 euentu p̄dī leticia ac merore per
 cussi. celeri mox nuncio pippini du
 cis aures īpellūt interemptos ho
 spitū suoz socios miro ordie a mi
 ro faūlatu aduentasse hūano ser
 uicio deficiente creaturam insensī
 bilē honore; a obsequiū subrogas
 se. **R**ui honoifice illoz corpora sibi
 transferri p̄cepit oīq; gl̄a sepeliri
 coloniē in ecclia p̄p̄e renū ostructa
 iussit vbi vsq; hodie diḡ celebrita
 te ac veneratione coz reliquie ser
 uatur. **S**atrapa at iratus q; ad eū
 sancti non remissent oēs viāos oc
 cidit a ip̄m villicū obussit. **I**n eos
 vero quo passi sūt loco fontem eru
 pisse ac affluenti aque copia aiūt
 emanasse. sueq; dulcedis abundā
 tia ad p̄ns vsq; ebullire vt manife
 ste possit intelligi illos in celo fon
 te viuo saciari.

De scō gereone cū socijs suis
Dodecian⁹ cū
 maximianū cōtra gallias
 destinass;: vbi p̄mōsus tumult⁹
 cōtra romanū īperiū excreuerat ei

ad supplementū exercitus legionē
 thebeā q; sex milia sexcentos a sex
 aginta sex milites habebat ire ius
 sit. **F**uerūt at due thebe. **V**na in
 thessalia grece ab ethione dicta:
 q; cadmū adiūit. **A**lia in egipto
 quā cadmus obidit. **D**ec egipti no
 bilissima ciuitas a opulentissā
 centū portas habuit. a sup̄ nilum
 fluiū: q; de paradiso egredit sita
 fuit. vbi **J**acobus fē dñi verbum
 dñi p̄dicauit. **A**b hac at vrbe mili
 tes illi dicti thetri xp̄ianismuz ori
 entali more susceperant a scō zab
 da **I**erosolomitano ep̄o a apud
 sanctū marcellinū papā rome con
 firmauerūt q; ante gladijs interi
 re eligerent q; fidem xp̄i acceptam
 violarent. **D**ñ ergo cū maximian⁹
 p̄mixto fidelū a infidelū exercitu
 montes alpū transcentes gallie
 appropinq̄bant. **M**aximianus vō
 p̄pto q; **C**aransius q̄dam nobilis
 insidias cōtra romā fines īperii
 moliretur iuxta galloz a saxonū
 cōfinia misit illuc per reni fluminis
 aluē p̄m sui exercitus adiūgēs
 eidem precipuos belli duces. s. **G**e
 reonem victorem **C**assinu; **F**lorē
 tium atq; malusiū. **Q**uos felices
 turme christianoz militum seque
 bātur. **I**nter a maximian⁹ ododo
 rum veniens iuxta radicē alpū
 statuto zeli ydolo p̄cepit vt om
 nis exercitus viritū id est per fin
 gulos viros. a de viro ad virū fe
 stina celebritate cōcurreret a dñs
 imolaret. **J**am vero gereone; p̄e
 cesserat agmen intelligens igne
 referente p̄cone beatū **M**auriciū

cū sua legio se subtraxisset nec ad
imolandū ydolis posse inclinari.
precepit eam semel a itez decima
ri. a si adhuc q̄ remanerent mori
q̄ cedere mallent oēm illam bāsi
mā legionē vbiq̄q̄ fuisset disper
sa missis militib⁹. Statuit trucidari.
missi ergo satellites mortis p⁹
occasione beati mauricii a sociorū
eius venerunt veronā ad vrbē vbi
iuxta ripam rēi fluminis reppererunt
primarios milites cōfidentes
Cassiu a **florentiu** cū septē alijs si
milis constantie viris. aliosq̄ cū
eis q̄ plurimos eiusdē agminis. s̄
nō eiusdem insecutionis satellites.
Dos cū cognouisset de orientali fu
isse presidio seuiētes ostra eos de
p̄fessione fidei sciscitati sūt. Cūq̄
illi nec volūate cordis nec senten
cia r̄sionis a superiorib⁹ discrepa
rent sūmissis capitib⁹ in eodē loco
p̄ xpi nomine interempti sūt. **M**ox
ergo ad beatū **Gereonē** eiusdē so
cios nūero trecentos a .xviij. cum
illo pariter fidei veritatis armatos
persecutor nescio velocius an fa
ma peruenerit. pregressi sūt paulu
lū ante subsequētes carmīfices i cā
pis agrippine citatis magni mar
tirij gloria sese inuicē confortantes
prestolati sunt se dā qui missi erāt
a iudice nullā in eis defendendū vel
a p̄posito deficiendū voluntatē. sed
constantissimaz nominis christ
p̄fessionem inuenerunt. **I**bi beat⁹
Gereon dux egregius cum illis re
gis eterni vernaculis semetipsum
spontaneus obtulit hostiam dō vi
uentem. **I**nsani vero tortores san

dorum ibidem corpora cruciantes
p̄ campi illius planiciem traxerūt.
a in puteū quendā maximū piece
runt. **D**ec itaq̄ dū agerent cohortis
illa q̄ beatum victorem comitaba
tur ad locū cui destinata ē p̄perās
peruenit ad opidum quod tropaz
siue xandim nominabant. **I**biq̄
cum duce suo castra in pratis vire
tib⁹ posuit. **V**eniētes at illi cūenti
satellites christi milite victorē cū
trecentis a triginta peremerunt.
a s̄oꝝ corpora in locis paustrib⁹
summerserūt. **E**odē vero tēpore de
mauritania que est p̄s africe finiti
mis q̄ regionibus milites ab im
peratore p̄pter frequentes galloꝝ
tumultus euocati in galliam na
uigio venerunt. quorum ibi siml
trecenti sexaginta p̄ fide catholica
trucidati cū b̄to **Gereone** socijs q̄
eius beatoꝝ corpore q̄eternā a vene
rationē perpetuam delegerunt. **A**
pud sanctam vero coloniensem ec
clesiam: que fidem a sancto mater
no primo suo ep̄o suscepit cōuetu
do inoleuit vt beatos martires ge
reonem: **V**ictorem **Cassium** **f**lo
rentiu; eorum q̄ socios trinio mar
tirio coronatos trinis etiam in lo
cis venerabiliter cōditos vna die
a festiuitate congrua veneretur:
cum tamen dubiū sit vtū vno die
an diuersis eorum martiriū ople
tum sit. **I**n huius autem **Gereonis**
a sociorū eius honorem fecit post
modum **Helena** mater **Constanti**
ni ecclesiam pulcherrimam super
eorum corpora nūro metalloꝝ ful
gore a artificij varietate decoratā

totaq; cōstructa fuisse dicit sine li-
gms vel alia materia q̄ facili semo-
cedit aut negligentie aurei v̄o ful-
goris emicuit tñ vt nomē ad aure-
os scōs ab incolis sortiret. q̄dā ve-
ro tpe **E**uergillus terci⁹ scī seueri
in cōfessoris xpi successor nimio ca-
pitis dolore vexatus ad mēoriam
accessit p̄fatorū martirū a ingress⁹
eccliam: inchoauit versiculū qui so-
let dici in laude scōrum Exultabūt
sancti in gloria. Tūc ptin⁹ ex au-
ditu scōrum tñsum est. Letabūtur
in cubilibus suis. Quod pontifex
audiens a laude dño cū suis accla-
mās de puluere loci illius aliq̄d ca-
pitū suo imposuit a salutē recepit.

De scīs Crispino a Crispimano.

Veniente cristia-
norum persecutione sub dyo-
deciano a maximiano fil regnan-
tibus. Crispinus a Crispinianus
rome clavis orti natalibus in galli-
as p̄ christi noīe cū beatis q̄ntino
Fustiano a **V**ictorino parisijs p-
uenerūt. Ibiq; noīatim loca i q̄b⁹
p̄dicarent diuisi elegerunt. Crispi-
nus vero a Crispimano fuestionez
citatem sue peregrinationis hospī-
tam eligentes vbi pauli apostoli
vestigia seq̄ntes vt necāria vite la-
lore manū sibi p̄uiderent artem
futoriā que quiete exerceri pōt di-
dicerunt. Et cū elegantius oib⁹ pe-
ne artificibus oparentur a nulla
tñ mercede coactice exigebāt. Vñ
etiā p̄ hoc gētiles eoz amore deuī
atī nō tam necitate artificij q̄ amo-
re dei ad eos frequēter veniebāt a

reliato errore ydolorū in deū verum
credebāt. Deniq; hī sancti viri a ri-
diouaro requisiti caldiamēta pau-
perū sarcire reperti sūt. quos cathe-
nis ligatos sibi exhibitos p̄ mul-
tas interrogacōnes nolentes ydo-
lis sacrificare extensos ad trodeā
iussit fustibus cedi. Deinde subulas
sive fudes in vnguib⁹ digitorū eo-
rum imitti a corrigias de dorso eoz
inciđi. Quibus inter acerrimos do-
lores orātib⁹ fudes de vnguib⁹ eo-
rum exiliēūt a mistros p̄ciētēs
q̄sdam vero cruciātos vulneraue-
runt. Deinde iussit ridiouarus mo-
las ad singulorū colla suspendi. a
hyemis tpe in fluuiū anxiona ve-
lut sū glacie demergi. Sed eos nec
aq̄ mergere nec petra p̄mere. nec
frigus stringere potuit q̄nimo q̄si
estiuus delectati lanacris p̄iecto
molari onere ad altē rā fluuii ripā
deuenerunt. Viso ridiouarus hoc
miraculo instigāte dyabolo exagi-
tatus iussit plūbum iniectū igni li-
que fieri in q̄ martires scī demerge-
rent cōsumendi. S; ipis orātib⁹
a dicētib⁹. Bñdctis es dñe de⁹ pa-
trū nrōz. rē. exilēt gutta plumbi
feruētis in oculū ridiouariā graui
illū dolore cruciās excreauit. At is
magis insamēs p̄icē a oleū a abi-
pē fil bulire iussit a scōs denuo q̄si
cōsumandos illic p̄cipitari. S; scāci
spei sue immobiles a i orōe alacres
dixerūt. Potens es dñe de illatis
nos liberare toimētis ad cōfusione
dyabolici satellitum eius. Mox ora-
tione finita eduxit eos angel⁹ ille
sos. Quod videns ridiouarus sese

in continenti in igne; precipitavit
perijt iusto dei iudicio agere vt qui
multos xpi martires igne itereme
rat ipe ad igne eternum igne ohi
ptus descenderet. **N**ec videtes sancti
nocte prima dominu precabant.
vt eos a certamine ereptos ad se
venire iularet ppius. **Q**uibus ea
dem nocte reuelatu est qd illucesce
te die premij sui mercede eent rece
pturi. **E**t sic factu est. **M**aximianus
q audita ridiouari morte eos de
collari precepit decimo kalendas
nouebri. corpa vero eoz a carmifi
cibus bestiis a auib? denoranda
funt exposita. sed xpo custodiente
manserunt intacta. **P**ost hoc ange
lus dñi sem cuīdam apparuit a vt
eos colligeret a in domo sua sepe
ret pcepit q senex assupta gmana
sua vetula que erat eius cellule co
habitatrix ad locum pperat vbi de
collati iacebant. **E**t qz ipe fluuium
erat ad cellulam paupz nauigio
facilime duci poterat. Sed nec na
uis in promptu erat nec nauigan
di ingeniu nec viru oītra flumis i
petu pauprib? a infirmis fiducia
suppetebat. **P**eruenientes at ad lo
cum sibi ab angelo onsum corpa
sancta repperunt a bestiis intacta
a nauē in amne diuinitus pcura
tam. **T**ūc cū fiducia tollentes sin
guli corpora singulorū martirū qī
liberi ab onerib? gradiebant ita
inoffenso vestigio vtputares eos
nō onera ferre sed ab onerib? fer
ri. **I**ngressiq nauiculam velociter
pergebant absq remigio a gubee
natore non viso exultantes cōtra

impeū fluuij ad cellule sue ripā p
uenerunt sanctoz q corpora in tu
gurio suo sepelierunt. **A**t vbi pse
cutio cessauit honor eoz plebibus
miraculis patuit. vt ecclesia mag
in honorem scōrum illic postea a
fidelibus constructa est.

**De sancto seuerino archiepi
scopo Coloniensi**

Beatus seuerin⁹
apud burdegalin in vasco
nia exns agricola aratū
māns audiuit vocem in aere ab
angelis talem. **S**euerine seuerine
tu eris eps in colonia. **A**t ille. **Q**uā
do hoc erit. **R**espondit vox de super
Cum virga quā manu gestas flo
ruerit. **E**t statim ipse ponens vir
gam aridam in tēra; germiauit
a floruit. **V**nde in epm electus oī
deuotioni se contulit. **T**empore nā
qz arriane hereseos lorica fidei idu
tus i dei opere spectabilis fuit. adeo
vt conuenientibus ad sinodū toti
us pene gallie aliarūq; puinciaū
christiane fidei doctoribus eufra
ta quodam agrippine **C**oloniē non
pastore sed mercennario a arria
no deposito per quatuordecim epi
scopos: inter quos fuit maxim
nus episcop? treuerensis: a serua
tius episcopus tungroz. **I**dem **S**e
uerinus vt insulam maliciā elimi
uare debuiss; aptissimus acclama
tur. qd etiā consilij auctoritate fir
matū est. **A**dūq; ē mira dei dispēsa
tione vt non eufrate scelestissime
pueritatis doctoris q tū nudum

hoiem afferuit xpm. sed poti⁹ ma-
trim xpiane fidei pmi pagatoris
successor existeret q̄tinus eccliam
inter pcellas hereticoru fluctuan-
te fidelr a strenue gubernaret
eaz a pestifera ariano yrabie pur-
garet. Cōsecratus igit archiep⁹
Coloniensis ab archiepō treuerē
si. l. maximino q̄li vigilantiā. i. cu-
stodia ouil sibi crediti desudauit
p̄t patere q̄ p⁹ discessuz suū tota
pene gallia a eius finitime cede ac
q̄ mēdijs deuastabāt. ita vt nec
vna q̄bā citas nisi metis ppter o-
ratoriū beati stephāi iusta rema-
neret. In laudē h⁹ scī legi q̄ q̄daz
tpe dū gregis sibi cōmissi custodi-
is inuigilans die dūno expletis
matutinatib⁹ officiis ex cōsuetudi-
ne loca scā orādi grā circuiret audi-
re meruit dulcisonaz celestis mili-
cie melodīā q̄ illū afflatu scī spūs
docuit. q̄ martin⁹ ep⁹s a sclo mī-
grauit. ex qua re q̄d aliud est pen-
sandum nisi q̄ omps deus dū mar-
tinū ad celestē glām extulit beato
seuerino eius cōsessum a cōsorcij se-
curitatē dedit. Quib⁹ i seculo gene-
re nobilis a alto sanguine natus
cū iaz nupcie ei pate cēt rapt⁹ in
spū vidit pulcherrimū iuuenē sibi
astantē q̄ magna ei promisit si nu-
ptias dimitteret. vnde cū surrex-
set omnib⁹ dimissis clam in hēmū
transfugit ipso iuvene duce q̄ ei
apparuerat. Tandē cū multos an-
nos expleuiss⁹ orauit vt sibi dñs
oñderet cui equal in regno celoz
futurus eēt aut premiū receptur⁹
Cui ab angelo ppositus ē p̄sul co-

loniens⁹ **S**euerin⁹. Et cū euz vide-
re cupet ab angelo q̄ euz ante visi-
tauerat ad locū duct⁹ est vbi bñm
Seuerinū vidit post missaz solen-
nā vbi fuerat mag⁹ festiuitas cui-
uio instructo deliciaz affluētia pre-
fulgē. Quo viso cōtristat⁹ de pmi
equalitate cū ipse paup̄tate a ab-
stinētia: ille vero deliciis a diuitijs
afflueret. Statim desup correptus
intellexit q̄ mīn⁹ ep⁹s omnē illaz
secularē gloriā q̄ ip̄e lignē uas cu-
luz q̄d sibi de cūctis opibus suis re-
seruauerat: diligere. Vñ grās deo
agens: pmissuz sibi premiū cū Se-
uerino famulo dei flagitās ad soli-
tudinē rediit. Cū iā vir dei seniuiss⁹
monef p̄visionē vt burdegalense
opidum a partes aquitanie vnde
a oriundus fuit visitare non dubi-
tet q̄tin⁹ cū suo cōpare beato Seue-
ro req̄rescat. Et relati est scō aman-
do eius dē vrbis episcopo illum ad-
uenire. Vnde a ipse famulo dei euz
magna multitudinē deri a populi
obuiauit. Vbi beatus Seuerinus
sibi occurrentes quos nunq̄ ante
viderat proprijs nominibus salu-
tauit. Tandem cōuocatis fratrib⁹
mortem suam predicens atq̄ post
hoc a seculo migrantē beatus Amā-
dus ipsum in cripta maioris eccle-
sie honorifice sepeliuit. Ad cui⁹ se-
pulcrum deus multa miracula ope-
ratur. Equibus vnum insigne ex-
plicabo q̄d ideo famosius predica-
tur cūctis. quia communis erat
causa salutis. Nam quodam tem-
pore cum ad annuale festiuitatis
ei⁹ gaudium plebs p̄uincie reli-

gloris amore conflueret inopinata
gothorum rabies cui exercitus rabio
so superuenit. **C**umque se multitudo que
conuererat inuenit. et resistendi in
ope; cerneret ad eius auxilium con
fugeret. cuius gloria sollemnitas inuenta
uit nec mora dies luine priuatur
stat hostis in terroribus perterritus.
tandem ei videtur quod multitudo armato
rum eum insequitur. **V**bi relicto appara
tu castrorum et solamine eorum ita de
scendunt perterriti gaudentes sua pre
da que venerant aliena rapere. **D**is quoque
quos predari venerant cum omnibus
suis preda fuerit. **Q**uodam tempore bur
degalis tanta erat aquarum inundatio
ut diluvium credi potuisset; per quod
homines delebantur. **M**ox cum deris
et populus ad sepulchrum sancti confugeret
divino nutu vis umbrarum restringitur
et mane facta sol dare diffundit.
et subita serenitate recepta gaudio
immenso tota provincia replet. **P**ost
illam inundationem omnis provincia siccita
te occupatur. ita ut terra fructum
dare negaret. **I**terum omnes ad sepul
chrum sancti confugiunt eius auxilium
implorentes. **C**irca medium noctis ca
dit pluvia de celo: et herbarum defe
ctus humore reficitur et ariditatis
sterilitas in pristinum virorem muta
tur. **P**ost mortem sancti in partibus colonie
per tres annos sterilitas non modica
fuit. videlicet ut nunquam pluvia cade
ret. **R**euelatur euergislo propter hoc
esse. quod antistite suo careret. **C**ives
igitur burgegalim pergentes mediam
partem sancti viri secum detulerunt. mul
tis in via signis et prodigiis sanctis et
in ecclesia sanctorum **C**ornelii et cipriani

honorifice locaverunt: et statim ver
tas pluvie secuta est. **Q**uodam tem
pore beatus Severinus adhuc vivens al
latus est ei a partibus contristatis iuve
nis quodam vita periret. **Q**uorum fletibus
operantes deum invocando diu flexis ge
nibus oravit: et confidenter accedens expe
ctantibus omnibus que aderant virum illi
parentibus restituit. **L**eo papa
a roma profectus ad imperatorem ka
rolum devenit ad locum in quo sancti
Severini corpus requiescit. **I**bi que eccle
sia intravit: ad comites suos ait. **L**o
ci huius defensor domini est: et ideo non
fuit ausus illum perire in salutatum.
Videtur ergo quibus consuetudo iolevit ut
una die per singulas hebdomadas
ad eius ecclesiam veniant quatinus per
totam hebdomadam eius patrocinio sa
lubrius fulciantur. **L**egitur quod per
mortem beatus Severinus apparui
t diacono suo sancto **E**uergislo: qui
post eum fuit archiepiscopus pons in co
lonia: qui audiuit in transitu sancti
Martini voces angelorum cum eo
indutus pontificalibus: habens nu
bem super caput eius stillantem ri
guttas igneas super caput suum.
Et cum quereretur quare hoc patere
tur cum sanctus apud homines cre
deretur: respondit. **I**deo hoc patior. quia
horas canonicas in vita negligenter
dicebam: nec debitis temporibus
et cum mei familiares inter horas
secularia negotia ingerebant eis
intendebam: nec horas canonicas
cum omnibus clericis meis dice
bam. **E**t cum quereretur utrum illa
pena esset magna: respondit una gut
ta super brachium eius comburens

ei carnē vsq; ab ossa. Qui tūc tūgi
laret p̄uēlēmētia doloris: ait scīs
Noli timē. nūc at̄ vidēb q̄ ta possuz
ap̄d dēū. Et eleuās manū cū signo
crucis statim curauit eum.

De sancto Willibrodo
episcopo traiectensi.

In britania quedā
mulier nomine Ozonia peperit filiū
cui sacro baptismatis fōte regene
rator imposuit a p̄is noīe Wilgis
nomē Willibrodo. Patētes q̄ppe
hui⁹ sancti ambo iusti et religiosi
fuerunt sicut legitur de parētibus
scī Johānis baptiste: a scī Nicolai.
Mater vero in eius cōceptione
vidit lunā iā plenā os pueri itran
tē p̄ eo q̄ idē puer illustratur⁹ esset
mundū sua doctrina et sanctitate.
Statim ergo ablactatū infantulū
tradidit eū pater suus ripensis ec
clesie fratribus religiosi studiis
a sacris litteris erudiendū et fra
gilior etas validioribus inoleſce
ret disciplinis vbi nihil videret nī
si sancta. quē dīma mox grā ab in
eūte puericia a sensu p̄ficere a mo
rib⁹ pollere q̄ntū ad tales cōgruit
ānos cessit ita vt nris tpib⁹ no
nū samuel nasci putares. de q̄ dī
ctū est. Puer at̄ samuel p̄ficiebat
a placebat tam de o q̄ hoīb⁹. Ibiq;
in p̄dictō mōasterio multis p̄fu
turus puer clericatus accepit ton
surā a pia p̄fessioē mōachū se eē
fecit. a inter ceteros eiusdē mōaste
rii adolescētes nutrit⁹. nulli a lacri
tate mior nulli huilitatis offi cō se
cūbus. nulli lācōis studio inferior. s̄

sic quōtīdie bone mōdis puer p̄fi
ciebat vt teneros puericie annos
morum grauitate transcenderet.
Factusq; ē grandēus sensuq; cor
pusculo fuit modicus a fragilis.
Igitur in sacris eruditōib⁹ a in o
ni sobrietate a mōtū honestate be
atissimus adolescens vsq; ad vice
simū etatis sue annū p̄ficiens. ac
tioris vite ardore succensus a pere
grinationis amore est instigatus.
Et q̄ in hylernia scolasticā erudi
tionē viguisse audiuit etiā q̄tū dā
scōroz virozū fama narrāte incita
tus ē a p̄cipue b̄tissimi p̄is a epī
Egberti venerabilis viri ac sacerdo
tis dī: q̄tū vterq; ob celestis p̄ie
amōrē domo patria cognationeq;
relictis hylerniam secessit. Ibiq;
dulcissimos sup̄ne cōtēplacōis
fructus seculo nubus deo plenus
solitariā quōtīdie hauriebat con
uersationē. Nozū b̄tūs adolescēs
cupiens emulari religionē cū que
mentia sui a fr̄m in hylerniā velo
ci cursu ostendit. p̄m̄q; p̄fatorū se
familiaritati cūiuit q̄tin⁹ ceu pru
dentissima apes ex eozū p̄p̄m quita
te mellifluos pietatis carperet flo
res et in sui p̄doris alueario dul
cissimos virtutū fatos cōstrueret.
Ibiq; duodecim annis inter eximi
os fil̄ pie religionis a sacre lectio
nis mḡios futurus multozū p̄p̄o
rum p̄dicator erudiebat donec oc
curreret in virū p̄fem a in etate
plenitudinis xpi Trigesimo itaq;
a tercio etatis sue āno maior egre
gio viro fidei flāma crescebat in p̄
dōē ita vt par ei videbat sibi soli

tantūmodo i religionis sanctitate
fuisse si non a alijs q̄ in predica
tionis veritate p̄deset **A**udiuit in
torealibus mūdi p̄tib⁹. messēm
quidem multam esse. sed oparios
paucos. **A**ssumptis q̄ se cūz vnde
cū fratrib⁹. eo fidei feruore arma
tis quo a ipse nauē conscendit **R**uo
rūz aliqui postea ob predicationis
instantiam martirio coronati sunt
alij vero episcopatus ordinem. ac
cipientes post sancte predicaōis
labores i pace quieuerunt. **I**gitur
vir dei cum socijs suis sicut predi
cans nauigauit donec p̄spero cur
su ad hostia rem fluminis. v. la. de
posuit **I**biq̄ optata telluris refocil
lanti statione mox ad castellum tra
iectum quod in ipsa eiusdem flu
minis ripa situm est peruenerunt
In quo etiam post aliquot temp⁹
deo donante a verbo fidei crescente
idem sanctus **W**illebrod⁹ se de epis
copatus sui habuit **S**ed quia eadē
gens frisonum apud quos idē edi
ficatum est castellum cūz rege suo
rabo pagani adhuc ritib⁹ sor
debat. visum est viro dei franciam
contendere. a ducem eorū adire pi
pium virum strenuū triumphis
clarum. et moribus probum **Q**ui
eum cum honore suscipiens. sed no
lens tanto doctore se vel suam pri
uare gentem loca ei oportuna itra
fminos regni sui preuidit quo po
tuisset ydolatrie sp̄mas extirpare
a purissima verbi dei semina per
mūdi noualia abundantius spar
gere vt impleteret ap̄leticum illud.
Nouate vobis noualia a nolite se

tere sup sp̄mas. **C**ūq̄ studiose vir
dei per loca singula discurrēdo op
tatum euangelizandi opus exercui
isset a semina vite supne gratie ro
re irrigante longe lateq̄ in agris
multorum cordū ad eius p̄dica
tionem vterime pullulassent con
gaudens predica⁹ francorum dux
eius sanctissime deuotioni pro ve
bi dei clarissima multiplicatione a
maioris profectus occasione pru
denti cogitabat consilio eundem ro
mam mittere vt a domino aposto
lico sergio viro sanctissimo tūc tē
poris in summi sacerdotii honore
ordinaretur quatenus apostolica
benedictiōe a iussione suscepta ma
iori ab eo missus fiducia roborat⁹
in opus euāgelij reuerteret iuxta
illud apostolicum. **Q**uō p̄dicabūt
nisi mittat **R**s a viro dei p̄suadere
tēptaret renuit p̄mū nec se tātē au
doritatis honore dignū esse refere
bat **E**numeratis q̄ ap̄lice sanctio
nis p̄ceptis lōge se inferiorē huic v
tutū catalogo asserere at quē egre
gi⁹ mūdi p̄dicator filiū suū **T**himo
theū erudiēs oportē ep̄m hēre cen
suit. dux vō religiose fuasit qd vir
dei verecūdie negauit **T**ādē oīm
vnaminitate vid⁹ a q̄ mai⁹ ē dispē
sacōe coact⁹ osētit magis volēs pl̄i
mōz huiliē obediē ofitio. q̄ suā p
tinacitē defēdē volūtātē Et sic cū hōri
ficata legatiōe a mūeribus ap̄lice
aucti obignis romam vsq̄ direct⁹
ē **S** die quarta p̄us q̄ illuc venire e
beatissim⁹ apostolicus angelica in
sommis respōsione admonit⁹ ē vt
illum cum honore summo suscipe
V

ret a q̄ multaz cēt animaz illūi
nator futurus a deoꝝ elect⁹ a ad
hoc remisset vt sūm ab eo sacerdo
cū honorem susciperet nichil ei ne
gandū esse quicq̄d peteret. **Q**ua
apostolicis admonitōe factus cer
tus cū magno gaudio a sūmo eū
suscepit honore. **E**t vt in eo fidei ag
nouit feruorem. religionis deuoti
oneꝝ. sapie plenitudinē. die opetē
ti p̄lo adueniente aduocatis vene
rabilibus ad societatem ministe
riū sui sacerdotibus publice in eccā
beatissimi petri principis ap̄loꝝ
cū magna dignitate more ap̄lico
eū ordinauit archiep̄m. ac ordina
to imposuit nomen **C**lemēs. vsti
mentisq̄ suis sacerdotalibus indu
it eum a sancto quasi sup̄ humera
li aaron pallio dignitatis a indu
menti confirmauit gloria. a q̄d cū
q̄ voluit vel petiuit: aut in patro
cinis scōꝝ aut in rebus ecclesi
cis cū tota mentis alacritate tradi
dit illi firmatū q̄ bñdictione dōis
ditatum cū salutaribus preceptis
iterum eum ad opus euangelij re
misit. **A**cepta etiam apostolice au
doritatis benedictione cū maiori fidu
cia deuotus verbi dei p̄dicator ad
prefatum francōꝝ dūcem regres
sus est. qui eum cum summa hono
ris magnificencia receptum cum
sua potestate a ministerio in op⁹
euangelij direxit. maxime tamen
in borealibus regni sui partibus
quo eatenus ob raritate doctorū
vel duriciā habitatorū fidei flāma
minus reuebatur: eo vir dei instā
tius illis in regionibus semina vi

te sparsit. quo plus necariū anti
quā ignorantie famē depellere per
spexit. **Q**ualem dicima grā adiunā
te illi in locis fructū fecerit testes
sunt vsq̄ hodie p̄li per ciuitates
vicos a castella quos ad veritatis
agnitionem. a ad vniū om̄ipoten
tis dei cultum perduxit. **T**estes q̄
sunt ecce quas per singula loca cō
struxit. testes a deo famulantib⁹
cōgregationes quas aliquibus
adunauit in locis. **T**entauit q̄ itē
vir dei vltra francōꝝ regni fines
celestis doctrine flumina deriuare.
Nam tunc tēporis regem frisonū
Rabodū cum sua gente paganum
non timuit adire. a q̄cūq̄ pre
it verbum dei cum om̄i fiducia loq̄
batur. **S**ed prefatus frisonum rex
virū dei humilitatis grā benigne
suscipiēs. nullis tñ vite fomentis
sapeum cor eius emollire potuit.
Et dū ap̄d eū vir dei se fructificare
nō posse agnouit ad ferocissōs da
norum p̄los iter euangelisandi cō
uertit. **I**bi tñ vt fertur regnabat
ongend⁹ hō oī fera crudeliora om̄i
ni lapide durior. **R**ui tñ intente dō
veritatis preconem honorifice tra
ctabat. qui cū ob duratam mori
b⁹ vitam a ydolatrie deditaz a nul
lam melioris vite spem hñtē nō of
fendit. **A**ceptis tunc vir dei trigi
ta eiusdem patrie pueris ad elcōs
a deo populos regni francōꝝ re
ueri festinauit. **S**ed in eo ipso iti
nere catezizatos eosdem pueros
vite fonte abluīt. ne aliquod pro
pter picula longissimi nauighij
ex insidijs ferocissime tñ te re illi⁹

habitorum damnum patere tur
in ipsis volens antiqui hostis pre
uenire astutias: et domini sacramen
tis animas munire ad qui sitas. **V**n
de contigit ut ad **P**ipinum ducem
francoꝝ diuerteret. **Q**ui in eius le
tatis aduentu ro gauit euz destina
to verbi dei operi insistere: eradica
tisq; idolatrie spinis verbum dei in
stanter per loca singula serere. **R**es
etia; pius predicator: hand segni
ter implere satagebat: circumies
omnes terre illius regiones: per vi
les: vicos: et castella vbi prius euā
gelizabat: exhortans omnes qua
tenus bono animi proposito in vere fi
dei permanere firmitate. **E**t dum p
dies singulos numerus cresceret fi
delium: et maior credentium turba
ad verbi dei agnitionem conflueret
ceperunt plurimi fidei feruore mei
tati primonia sua viro dei offerre.
Quibus ille acceptis: mox ecclesias
in eis edificare iussit. **S**tatuitq; per
eas singulas presbiteros et verbi
dei copatores quatenus nouus
dei populus haberet quo se dieb;
festiuis cōgregaret: vel salutaret
et audiret admonitiones: vel a qui
bus sacri baptismatis munera ac
ciperet: et christiane religionis re
gulas edisceret. **E**t ita vir dei magis:
magisq; de die in die diuina donante
grā pficiebat. **C**ontigit aut **P**ipi
num ducem francoꝝ obire: et fi
lium eius **K**arolum regno patris
potiri: qui multas gentes sceptris
abiecit francoꝝ. **I**nter quas eti
am cum triumpho gloria frisiā
aduictus **R**abodo paterno superad

didit imperio in q̄ gente tunc sc̄is
Willibrodus positus ē predicator:
sedisq; principalis in traiecto ca
stello delegatus est. **Q**ui maiori
euāgelizandi verbū dei occasione
ac feruētioris animi arrepto seruo
re nuper gladio adquisitam gen
tem sacro baptisinate abluere co
natus ē. **N**ec q̄q; i ea vetusti erro
ris ac tenebras ignorātie latuisse
sinebat. s; totā euangelica luce si
ne vlla dilatione pfundebat. **I**ta
ut in eo populo subito pphetici il
lus impleret testimonium. **E**t erit
in loco vbi dices eis nō populus me
us vos. dices eis vos filij dei vimen
tis. **P**lurima q; diuina virtus per
suum seruum fecit miracula. **L**icet
omni miraculoꝝ opatione et signo
rum oñsione ministeriū euangeli
ce predicationis preferendū sit tñ
que gesta narrant ad gloria; do
nantis dei nō tacenda esse censeo
sed magis stilo alliganda ne pere
ant posteris seculis q̄ p̄scis tpi
bus acta esse noscunt. **E**st in treue
ris ciuitate monasteriū puellā
quod tpiibus b̄n **W**illibrodus epi
scopi pestis acerrima inuasit. **C**u
ius acerbitate multe ex acillis dei
moriebant. quedā longe infirmi
tatis dolore iacebāt in lectulo cete
re vero nimio terrore turbate sunt
quasi p̄ntem mortē metuentes. **E**t
p̄pe ē p̄dicte ciuitati sc̄i viri mona
steriū qd appellat **S**chternacū in
quo vñ hodie sc̄is ille requiescit cor
pore et ei; posteri ex tradicōne legi
tima p̄ris et p̄ssimoz pietate re
gnū tenē noscunt. **A**ndiā vero mo

naſterij puelle audientes ſcñ vir
venire illuc: ſtatim miſerunt legati
onem: poſtulantes eū nō tarde veni
re. **Q**ui beati principis apłoruz **P**e
tri miſiſſimo doctus exemplo de io
pe ob viduaz chriſti petitione: ve
nientis libd amvt ſandam ſuscita
ret **T**abitaz. **S**ic feſtin⁹ audito an
cillaruz chriſti dñſiderio nō piguit
venire ad illas. **E**t mox in eodē mo
naſterio miſſis p infirmis celebra
tis aquā benedixit. qua domus illa
rum aſpergi iuſſit a egrtantibus
eam potandam tranſmiſit. **E**t cito
diuina donāte miſericordia conua
luere: nec vlla dñiceps in eo mona
ſterio pñda a peſte moriebat. **C**ō
tigit cuidaz patrifamilias a domui
ſue dira demoniace illuſionis tem
ptatio: ita vt aperte malignus in
eius domo ſpiritus exhorre a ma
leſciis habitare agnoſceret. **N**az
ſubito cibos vel veſtimēta vel alia
domui neceſſaria rape ſolebat et i
gnem mittere: imo paruulū inter
amplexus parentum pauſantē il
lis dormientibus tulit a in ignem
proiecit. **V**agitu vxo infantis pa
rentes ſuſcitati: vir puulū de incen
dio erueūt. a multa atrocita eade;
familia a nefando ſpiritu perpeſta
eſt: nec a quoq̃ preſbiteroz depelli
potuit donec vir ſcñs willibrod⁹
a patrefamilias rogatus: aquam
illis direxit benedictā: pñpiēs om
nem domus illius ſupelledilem fo
ris ferri a aſpergi: pñdens in ſpū
domum flammis conſumendaz ef
ſe. **Q**uib⁹ ita geſtis vacuā domū
a loco leatuli ignis inuaſit: totaq̃

cōſumpſit. **A**ltera vō in eo loco aq̃
ſandificatione aquē benedcē edifi
cata domo nihil exinde pñſine tēta
tionis paſſi ſunt in eaq̃ cuq̃ oī tran
q̃llitate a q̃ete dñgentia dñio gra
tias agentes q̃ illos p ſeruum ſuuz
redimē dignatus eſt. **I**dem quoq̃
vir dño amabilis q̃daz pñtico di
xit ſpiritu. que poſt reuuz euenit⁹ ve
rā pbabat. **B**aptiſauit etiā **P**i
pini fortiffimi francoruz dñcis **K**a
roli patrez. hui⁹ nobiliſſimi **K**aro
liq̃ modo cuq̃ triūphis maximis a
omni dignitate glorioſiffime fran
corū regit imperium. **D**e q̃ **P**ipino
pñe ei⁹ idē ſand⁹ vir pñſagax ta
le corā diſcipulis ſuis pñdixit vatic
niū **S**cito te q̃ iſte infans ſblimis
erit valde a gl'ofus. oīm pñdētuz
frācorū dñcis maior. **H**ui⁹ itaq̃
vaticini⁹ veritas. nñis pbata ē tēpi
bus. **N**ec op⁹ ē testimoni⁹ aſſequi
q̃d toti⁹ regni agnoſcit autoritas
Scit nāq̃ oīs ppl's q̃bus nobiliſſi
m⁹ videt⁹ celebraſt ſumphis vl' q̃n
tū tñinos nñi dilatauit iperij vl' q̃
deuore xpianāi reg⁹ ſuo ppagauit
religionē. vl' q̃s labores p dñſenſi
one ſcē dñi ecce apud extraneas ex
ercuit gētes q̃ oīa meli⁹ ocul' pba
ri q̃ x̃bis exēplificari queūt ſuit
em iſte vir ſand⁹ omni dignitate p
clarus. ſtatura decens. vultu hōra
bilis. facie venuſtus. corde letus
cōſilio ſapiens. ore iocundus. mo
rib⁹ op⁹ ſitus. a in omni dñi opere
ſtrenuus. **C**ui⁹ vō patiētie fuerit
ex ante dñis etis geſtis oſtendit.
vel quantam habuerit iduſtriam
euangelium cōſti pñdicere. Vel

qualiter illū in ope p̄dicādi dūia
adinuerit grā nō necesse ē n̄o p̄se
qui stilo qđ toti p̄p̄li testimonio
cōp̄: obaē. Eius vero secreta cōuer
satio in vigilis et oī omib⁹ in ieiū
niis a psalmodijs: in vite sc̄itate a si
gnorū oñsioe itelligi daē. **Caritate;**
s. assidu⁹ labo: oñdit quē q̄tidie p̄
xp̄i noie sustinuit. **Iste** v̄o vir sc̄is
oib⁹ dieb⁹ vite sue i dūio p̄ficiēs
ope deo amabil⁹ a omī p̄plo placa
bil⁹ t̄pib⁹. **Karoli** antiq̄ fortissimiq̄
frācorū ducis senex a plen⁹ oī t̄pe
p̄fectioe diez ad p̄tes suos apposi
tus ē: multiplicē laboris sui fructū
accepturus a deo. seculū hoc relin
quēs vt celū possidēt xp̄m sine fine
i et̄na gl̄a visur⁹ i cui⁹ d̄ilectōe qđ dū
nobiscū vixerat laborare nō cessa
bat. **Die. vi. nouembris** mensis id
est. viij. p̄d⁹ ex hac p̄griatōe ad
p̄petuā miḡuit p̄ia: et sepult⁹ ē i
mōsterio echēnaco qđ ip̄e deo con
struxēat. **Ibiq̄** v̄s hodie dūia ope
rāte m̄ia fiḡ a sanitates ad sc̄i dei sa
cerdotis reliq̄as fieri nō cessant.

De sancto Cumberto.

Catus Cuni
bert⁹ d̄ h̄marib⁹ ill' ma
rimis eāt qđ sup̄ cādelabz posituz
p̄ totū mūdū circūferebat ignem
quē ip̄a vitas in frā mittē veneāt
a voluit vehementer accēdi. **Pat** eius
Crall⁹ noie dar⁹ p̄uitie mofelken.
idigena ip̄m puerz elegātē a v̄tu
tib⁹ aptū dago b̄to frācorū regi nu
triēdū fil⁹ a puelēdū oñdaui. **Qui**
qđ puer nō t̄m ab illicitis: v̄z et̄
am m̄ltoties a licitis vitam duxit

imitat⁹ m̄ine pietatis ingeniū qđ
ab ip̄is cunabul⁹ fil⁹ cū ifat̄ie lacte
sedulo potaē cōfueuerat. **Dec** ei d̄ i
famula noie **Regia** sic maritali de
fuebat arbitrio vt secū coide fide
lissimo se totā xp̄i manciparet im
pio a fixū in amore dei aīm sup̄mis
desiderijs adherere fecit. **Docta** ita
q̄ per sp̄m̄scm̄ eā iusticie libramie
sua cuiq̄ dedit. mundo n̄cariā disp̄
sationē. deo cordis deuotionē. **Filiū**
t̄n suū magis deputabat religiōis
officō q̄ regis obsequio. **Puer** at d̄
dedit⁹ i regali palatio scole virtutū
inuiulabat. deū t̄iebat. regē h̄orifi
cabat. **Erat** nāq̄ mansuet⁹ a pati
ens a in omni honestate docil⁹. **Ma**
gistra qđ h̄ m̄r⁹ egit grā vt foris
in edocēdo ad ip̄osita misteria pue
ro nō laborabat p̄ceptoris instan
tia. nāq̄ nō oñt⁹ regi q̄i p̄cellēti de
fuiē. v̄tū etiā suoz calci amēta
dehabe solebat atq̄ mūdare. **Cuz**
ergo ab p̄mo exercitij gradu v̄llz
illū d̄ns ad altiora v̄tutūz incremē
ta cōscendē reuelare dignat⁹ ē regi
q̄nti ap̄d ip̄m meriti. puerilis illa
simplicitas habere tur. **Quadā** dem̄
q̄ nocte dū idē rex puigil i lecto q̄
escēt vidit s̄bito locū illū vbi sc̄is
puer soporis grā mēbra fessa opo
suit magnifico lūie splēdē a eodēz
signo futura pueri facta cepit no
tare sicut **Saulū** cōtigit de celowoca
ri. **Mane** itaq̄ facto rex de visione
solicat⁹ equisui q̄s i eodē loco vbi
splēdorez desup̄ viderat radiātē per
noctis silentiū q̄eūisset. **Intellerit**
ei q̄ t̄le p̄lagiū magnū aliqd̄ p̄te
disset. **Cui** cū appitores suggerēnt
•Vij.

Rumilertum puerū ibi dormiuisse
qđ a p^o diligēte attēdetis idustriā
n̄ latebat. **A**pprehēsi g^o eū ilico nō
de turba secessit: s; corā cūctis q̄ ade
rant solito familiari allocut⁹ ē. a
adoptatū sibi in filiū locū amplexu
dulcissimo exosculat⁹: p̄nūciās q̄
vē de⁹ i illo cēt quē tāta humis ma
nifestatōe clarificare digēt⁹ ē. **E**rat
em̄ ip̄e religiōis amator: fide catho
lic⁹: a ad oē op⁹ bonū i xp̄i dilcōe
pat⁹. **E**xim⁹ p̄cessu tp̄is b̄n̄is **C**um b
t⁹ app̄ime l̄is erudit⁹ ascēfiones
p̄mū in corde suo dispositas p̄fectu
q̄tidiano p̄currit mox eccl̄asticos
ascēdēdo p̄ ordinē ḡb⁹. **I**taq; auct⁹
b̄n̄dōe celesti de v̄tute i v̄tutē fer
uēd⁹ i dñm dilcōe p̄p̄eabat donec ra
pt⁹ ab archiep̄o treuerorū archidi
aconat⁹ officio s̄blimat⁹ ē. **P**aucis
postmodū elaps⁹ ānoꝝ curiaul de
rus a p̄p̄s agrippine colōie pasto
re destitut⁹: ip̄m iā i dei ope exerci
tatū vt sibi p̄ess; votis a p̄cib⁹ im
plorauit **S**ola repuguit i eo hūili
tas: cui⁹ tñ ad hoc op⁹ p̄destinata
fuit a dño sc̄itas. **C**ōueniētib⁹ igi
i vñū pleb̄ destitute maiorib⁹: ma
ximog; sac̄dotū a aliorū p̄ncipū ce
tu ad eoz auxiliū animis opib⁹q;
pato forissimū viri dei p̄c̄t⁹ carita
ti tātū cedē solitū a p̄positi sui duri
cia emollitū ē. **S**icq; nutu dei archi
ep̄us colōie elc̄is. vii. kal. octobris
ḡduz ep̄alis b̄n̄dictōis ascēdit. **D**e
inde talez tantūq; se cūctis exhibu
it vt nostra hoc facultas nequaq;
possit euoluē. **R**uadā die dū sin
gulare n̄re redemptionis misteriiū
plen⁹ deo sup̄ mensā dñicam in ba

silica sanctatū vñdecim milib⁹ virgi
nū immolaret. astans deus a po
pul⁹ vidit colūbā splendidissimā
p̄mū hac illac p̄ oēz eccl̄am circū
uolitando vagari. de inde p̄ntificis i
fidere capiti. a mox inde reuersam
a iuxta tumultum cuiusdāz virgis
stupentib⁹ vniuersis q̄ aderāt ab
oim oculis elapsā. **A**clamātū est
ofessi ab oib⁹ vē dignū hūc esse q̄
mīstraret dño sacerdotē s̄felicez fo
re h⁹ eccl̄e pleb̄ si mereret per talez
dñi gubernari pastore. **V**inc g^o ge
mit⁹ illinc gaudiūz p̄sonabāt. **C**ō
parentē nūc si placet hec duo q̄ p̄po
suimus mira cula. vñū in puericia
altēū in ep̄ali p̄fectione monstra
tū **E**t quid in signis illi nisi aduēt⁹
spiritus sancti intelligendus ē. **A**b
ipso enim innocentie simplicitatē
habuit q̄ per columbam exprimi
tur **A**b eodē q̄z jehūm dei a famā bo
norū op̄erū longe lateq; micantez
accepit. qui per luminis claritatem
figuraf. **C**ompletis igi. xl. villica
tionis sue annis p̄die id⁹ nouem
bris creatori suo plenū bonis oib⁹
reddidit sp̄m. **C**orp⁹ aut̄ eius sicut
ipse viuens p̄reperat. positū ē cū
magna gl̄a in eccl̄a sancti **C**lemen
tis quam ipse cōstruxerat

De s̄cō. Gregorio spoletano.

Maxim⁹ flaccus
a Maximiano impatore missus vt
oia ydola erigēt igressus ē spoletū
a iussit sibi s̄bunal in medio fori p̄
pari. a oēs ciues p̄ p̄cones corā eo
citari **D**ixitq; **T**ircano **O**ēs hi dñs
n̄ris desinūt. **Q**ui tñt oēs hi colūt

Iouē mimeruā a **A**sclepebiū deos ī
 mortales q̄ toti mundo p̄piciant. q̄
 audito gauisus iussit oēm turbā
 ditti. **E**rat aut̄ in eadē citate scis q̄
 dā gregori⁹ noīe p̄sbriciun⁹s a
 orōmb⁹ vacās q̄ mltis signis da
 rens mltos paganoꝝ ad dñm cō
 uertebat. tēplag⁹ a simulacra ī ter
 ram deſciebat. **R**d cū flacco nūcia
 tū cēt iussit eū vinctū ad se p̄ducī:
 a cū sacrificare nollet iussit fustes
 nodulos afferri: ac doctū eius ver
 berib⁹ rumpi: dicēs. hec patiat re
 bellis deoꝝ a oī p̄torū principum
Cui sic ille rēdit. **R**uāta mala exhi
 bes corpori meo duplicia tō mibi
 p̄stant ī celo. **F**laccus dixit. **R**egi
 rate illū a ventre eius fustib⁹ dis
 sipate. **I**llo q̄ p̄seuerāte iussit eū
 ligatis manib⁹ a pedib⁹ craticule
 supponi a ligna subministrari. **A**t
 ille d̄ medio igne clamauit ad dñz
 vt q̄ cū trib⁹ pueris ingruas est
 caminū ignis h̄ cēt a cū eo. **H**oc
 eo dicēte terremotus scis ē ītra
 citate spoletanā a p̄s citatis cecidit
 a oppressit plusq̄ trecentos q̄nq̄m
 ta paganos p̄dolis seruīctes. hoc
 videns flaccus fugit inde a tircan⁹
 sem ferro vinctū ī carcerē reduxit
 vbi ei angelus dñi apparuit dicēs
Patercū reggori. **N**oli timere. a
 cōtinuo vincula eius dirupta sunt
 a claritas dei circūfulsit illū. **C**ui ḡ
 cias agenti de illa visitatiōe rēdit
 angel⁹. **F**uge sue bone a fidel̄ intē
 ī gaudium dñi tui. Et hec dicēs
 disparuit. **A**ltro autē die flacco
 p̄ntat⁹ cū sacrificare nllaten⁹ abq̄el
 cēt p̄cepit flacc⁹ eū tractū ī mediū

āphitheatri capite trūcati. **C**ūq̄ ī
 āphitheatro dñz exōaret ēspiciēs
 ī celū audiuit vocē magnā dicēte
 sibi. **I**ngredere ad me bñdē dñi.
 prepata est h̄itatio tua. **A**dhuc ā
 gelo loq̄ntē capite truncatus ē. **T**ir
 canus vero iussit ditti feras terribi
 les. vt corpus eius absorberent.
Que vt illuc perueniret fle dētes ge
 nua sua sem̄ corp⁹ adrauerūt. **R**d vi
 dentes viri citatis clamauerūt. **M**a
 gnus est deus xpianoꝝ a mlti cre
 diderunt ī dñm. **F**laccus vero eo
 dem die percussus ē ab āgelo a ire
 riora sua vomēs expirauit. **M**ulier
 at̄ q̄bam xpiana noīe. **A**būdancia
 emit a tircano corp⁹ sc̄i triginta ar
 gētis a aromatib⁹ oīes hōrifice
 sepeliūt iuxta p̄tē lapideū penes
 muros citatis an̄ de cimū bi ē kal.
 ianuarij. **P**ostea p̄ remaldū archi
 ep̄m **C**oloniēsem trāstatū ē corp⁹
 martiris cū trib⁹ magis a reliqui
 is scis ī **C**oloniā agrippinam

De scō maximino ep̄o treueren.

Maximinus ex
 aq̄tania pictauiensis vrb̄
 indigena: ex clavis pentib⁹ origi
 nē duxit. **H** moꝝ hōestate ab ip̄is
 auiabulis fulgens sacris a hūa
 nis lris erudiend⁹ traditus est. q̄
 cū iuuenis cēt adolescēs ī galliaz
 venit. a ibi **A**gritio treueroy p̄su
 li adhesit. **C**ui cē defuncto ī ep̄atu
 successit q̄ tandē romā pegrinal de
 siderās bñm martinū comitem sue
 vie fecit. **I**git ī via tedū ianeris
 pia collatione diuinū vrb̄i alleuia
 bant a hēbant an̄ se asinū ā corū
 V. iij.

farcinas deferrebat. quē qdā vrs⁹
 obui⁹ deuorauit. Tūc bñs Maximi
 n⁹ testie ipauit vt defūcti a sim on⁹
 supplēt. Et ita atigit vt vrs⁹ tāq̃ in
 mētū dōesticiū scīs māfuerit et pa
 tient fūiret. q̃ tādē ipm restituerit
 p̃stie vagabūde libtati. hac tñ oc
 casioe vt nullū deiceps ledēt. P⁹
 hec venerādi ofessores expleto xpi
 iūne ad p̃pa diuertere. a Maxim⁹
 Martino valedicēs: ad vltē pida
 uien. causa visitādi p̃pinqs suos di
 uitit: vbi tādē diē clausit extremū.
 Cui successit i ep̃atu **H**idolphus
 vir mire scītatis. q̃ celesti mōit⁹ vi
 siōe reliq̃as scī Maximini tñstulit
 i vltē treuēoza i ecclā bñi. Iohis eu
 angeliste collocauit. Ad c⁹ sepulcr⁹
 multa miracula fūit. Nā imitiū fig⁹
 ei⁹ fuit q̃ cec⁹ qdā illūmat⁹. ab i
 mūdis etiā spiritib⁹ tres hoīes ob
 h⁹ viri scī merita scītati p̃stine ac
 iocūditati vidētib⁹ ciuitis atq̃ stupe
 tīb⁹: ac ei⁹ vtutē ofitētib⁹ gēose do
 nati sūt. In qdā suo festo. xxx. vii
 hoīes a demonū opp̃siōe libati sūt
 Seq̃nti q̃ āno eadē solēmitate. xxij.
 mūdauit.

De scō Thoma aq̃nate.

Beat⁹ thomas
 de aq̃no ordinis sem p̃di
 catorū doctor egregi⁹: cōes gñe ex
 regno sicilie. i ṽginitate sine p̃dō
 mōit⁹ ṽs ad vitē f̃minū dño milita
 uit. Cui⁹ doctoris ort⁹ nomē doctri
 na a futur⁹ in ordine p̃dicatorū vi
 te p̃gressus p̃ viū scīm. re bonuz et
 noie: q̃ cū plib⁹ alijs eremitis ana
 choriticā vitā duxit: p̃nūciat⁹ est

diuinit⁹ mūi sue cū illa adhuc se fo
 re gūidā ignoraret dicēs ei **G**aude
 dñā q̃ tu paries filiū vocabit no
 mē ei⁹ **T**homas. Die erit magn⁹ to
 ti orbi i sciētia a vita. eritq̃ ordinis
 fratru p̃dicatorū. q̃ oīa sic **S**cūs p̃
 dixerat op̃leta sunt. Nat⁹ itaq̃ pu
 er nobilis p̃dicator ordinē ingre
 dit⁹ p̃ qd a fratrib⁹ carnalibus ra
 pi⁹ quasi p̃ bienniū custodie car
 crālī mācipat. Cūq̃ nec minis nec
 blādicijs posset ab ordinis p̃posito
 reuocari per sp̃s puelle ad euz itro
 ducte sbuertere q̃rūt aim innoce
 tis. Qui mox de igne ticionē arripi
 ens fugge stric⁹ i igne libidis ex
 tra camerā effugauit. Et facto fig
 crucis i oratione cū lacrimis pdu
 ratite apparuerunt sibi duo angeli
 ipm q̃ stringentis dixerunt. Ex p
 te dī te cingimus cingulo castita
 tis. quod nullatenus de cetro dis
 soluet. Et ex tunc nulluz oīno sēsit
 simuli venere voluptatis. Tādē
 cogitante mīe sua iplendū eē in fi
 lio suo qd sibi fuit p̃mōstratuz ip
 sa p̃mittente p̃ fratres ordinis ad or
 dinē ē reducus in q̃ cepit nō segnit
 studio sacre lectōnis mēdere tan
 toq̃ gaudio in cōtēplādo repleba
 tur mens ei⁹ q̃ sep̃us in oratione
 visus est a fra totalit̃ eleuari. Nec
 destitit dyabol⁹ tēdē laqueos adole
 scienti. nā ad p̃ces fratru suorum et
 cardinalium ac amicorū q̃s habe
 bat i curia vocat ad papaz. Cūq̃
 illuc rēss⁹ p̃cepit ei vt suscipet ab
 batia mōtie **C**assini cui subiacet se
 ptē ep̃at⁹ a ipse abbas p̃ oīa vtiē
 officio ep̃ali. **R**8 p̃dar⁹ adolestēs

prudenter a humiliter dedinauit et
da; dilapsus a curia venit ad stu-
dium sub fratre Alberto postmodum
ratisponensi episcopo in Colonia; agrip-
pina; postea missus est Parisius ad
legendum atque exercendum. Nec mul-
to post coactus est suscipere in theolo-
gia in gratiam cathedralis ad docendum.
Ruodam tunc ad locum orationis se con-
tulit in quo prostratus cum lacrimis ora-
uit dicens. **S**aluum me fac deus. quoniam
diminute sunt veritates a filiis ho-
minum. **D**um autem orans cum lacrimis ob-
dormiuit et ecce nuncius celiacus fra-
ter antiquus admodum venerandus
venit dicens. **F**ratr Thoma quod deus
oras cum lacrimis. **S**uscipe orationem ma-
gistri tui quod deus tecum est. **P**ro tuo autem
principio nichil aliud proponas nisi
hoc. **R**igidas mentes de superioribus tu-
is de fructu operum tuorum faciat benedi-
ctus. **R**uo dicto Thomas euigilans
deo gratias reddidit. **Q**uod verbum non
solum thema principii sui fuit. sed toti-
us sui studii scientie sufficientiam
indicauit. quod ex his que de motibus di-
uine speculationis accepit totam
ecclesiam quam agere dei seminis opul-
tius sapientie pluuies faciauit. **E**st enim
omnibus manifestum quod in toto mundo
inter fideles catholicos in philosophia et the-
ologia in scholis nil aliud legitur quam
quod de eius scriptis haurit. **R**uotien-
sis autem sanctus iste disputare scri-
bere legere vel dicere voluit ad orationem
se contulit et inde surgens inueni-
ebat quod in libro aperto didicisset.
Vn eius scientia credibile fuisse diuinitus
inspirata quod doctrinam suam non ex pro-
prio ingenio habuit sed ex capti-

mentis in deum omnibus impetra-
uit. **O**rantem ipsum quadam nocte
apostoli Petrus et Paulus instruere
runt plenissime et textuali obuios
scripture prophetice **I**saie. **I**tem cum esset
salerni in conuentu fratrum visus est
ante maius altare in oratione existens
post matutinas a fratribus. **J**acobo
et socio suo Remaldo qui ipsum exem-
pli gratia obseruabant duobus cu-
bitis eleuatus a terra velut si fas
est dicere futurum agilitatis vel aliquid
simile participium accepisset quo sine
pondere quam in sua leuitate maneret.
Aliud simile sed magis stupendum
vidit in conuentu Neapolitano de ip-
so frater dominicus sacrista vir oratione
deuotus actione sollicitus et virtu-
te probatus qui alias habuit visio-
nes mirabiles. **R**ui quidem frater ab-
uerteret sanctum Thomam semper de ca-
mera sui studii ad ecclesiam ante
matutinas et ne videretur ab aliis
ad suam cameram festinum redire. se-
mel ipsum curiosius obseruauit et
accedens retro in capella sancti Nicolai
ubi fixus in oratione manebat vi-
dit ipsum quasi duobus cubitis
eleuatum in aere de quo diu admi-
rans subito audiuit de loco ad quem
predictus doctor reuersus erat ad
orandum cum lacrimis huiusmo-
di vocem de imagine crucifixi. **T**ho-
ma bene scripsisti de me quam recipi-
es a me pro labore mercedem. **R**ui
respondit Domine Non nisi te. **E**t tunc
scribebat tertiam partem summe
de christi passione et resurrectione.
Et quia a domino fuit questio fa-
cta de mercede ideo dabatur in

telligi in p[ro]p[ri]o quo labori suo ter-
minu[m] fore imponendu[m]. **C**uz em[im] ex
mandato d[omi]ni **G**regori[us] decimi iret
ad conciliu[m] generale trāsiens p[er] capā
māz cepit languescere a pene p[er]de-
tōliter appetitū: vadēs q[ue] circa mōa-
steriu[m] fuisse noue ordinis cisterci-
en[si] mutatu[m]: deuote ad p[re]dictu[m] mo-
nasteriu[m] dedimauit: vbi decubens
rogatus a mōchis ip[s]is expe[ct]uit
canticacātorū vt i[n] cāticū celestis
glorie trāfret studiū eccl[esi]astice di-
scipline. **S**tella etiā q[ua]si cometa vi-
sa est i[n] aere p[er] tribuū sup[er] dictū mo-
nasteriu[m]: filiq[ue] cū ip[s]is disparēs ei[us]
trāfuit p[re]signauit. **M**ortalitatis ita
q[ue] terminu[m] i[m]mortalis vite cōtinua-
uit initio. **A**nno d[omi]ni .M. ccc. lxxij. vi-
te xero sue q[ua]nquagesimo i[n]choāte
Tūc frat[er] **R**einald[us] p[re]dicans tale p[ro]-
hibuit testimoniū veritati. **E**go scā-
dā istu[m] frequēter a nunc cōfessioez
generalem audiui: a ip[s]m semp[er] sic
puerū q[ua]nq[ua]nq[ue] a[n]noz inueni. q[ue] nūq[ua]m
sue carnis sensit otagiū: nec habu-
it alicui[us] mortalis criminis i[n] volū-
tate cōsensu[m]. **M**ultis invita a post
mortē effulsit miraculū. **N**am fra-
ter quidā deuotus vidit i[n] hora trā-
fuitus sui scā[ri] doctorē i[n] scolis legen-
tem: a beatū **P**aulū ad ip[s]m intrā-
tem. **A** quo dū scā[ri] petē an i[n] epi-
stolis suis v[er]ū itellectū habuiss[et].
r[espo]ndit q[ue] sic q[ua]ntū viuēs i[n] corpe pōt
h[ab]ere. **E**t adiecit. **V**olo vt meū vni-
as a duca; te ad locū i[n] quo clario-
rem habebis i[n] oib[us] itellectū. **E**t
p[er] capā cepit eū ducē extra scolas.
Tunc dict[us] frater clamauit ita vt
alios excitaret: dicens. **F**ratres sue

currete quia frater **T**homas tolli-
tur a nobis. a inuentum ē q[ue] tran-
sūt illa hora. **F**rat[er] **A**lbertus de
brüia vir deuotus cum ad altae be-
ate virginis oraret cū lacrimis vi-
gilans vidit duas personas splē-
didas. vnā i[n] pontificali. aliam
i[n] habitu fratrum p[re]dicatoz re-
uerendas. **H**abebat autē persona
ordinis p[re]dicatorum coronam au-
ream a duas aureolas. vnā argē-
team. aliam auream. a i[n] pectore
gēmā magnā que eccl[esi]am illustra-
bat. **I**n capā vero isertos per totū
habebat lapides p[re]ciosos a can-
dore niueo splenduit cum tunica
scapulari. **A**dmiranti igitur fratri
dixit pontifex venerandus. **E**go sū
Augustinus missus ad te: vt tibi
indice gl[ori]am fratris **T**home de aq[ua]
no. q[ue] hic me aq[ue] ē. **I**pse em[im] i[n] gl[ori]a
est eq[ui]lis. s[ed] v[ir]ginitatis aureola me
p[re]cellit. ego ip[s]m i[n] p[re]fati cal[is] ordi-
nis dignitate. **P**rolap[us]u[m] t[em]p[or]is cū
sepulcrū eius apertū fuisset semel
ex certis casibus a post hoc ad sep-
tennium secundario inuentum est
i[n] omnibus membris integū cor-
pus eius virgineū i[n] habitu ordi-
nis p[re]dicatoz capā scilicet scapa-
lari a tunica similiter i[n]corruptis
sicut fuerat ante p[re]fatu[m] sepulcro
i[n] nullo penitus immutatum. de q[ue]
odor suauitate mirabilis exalabat.
Qui sic per totum se diffudit dau-
strum q[ue] ad ip[s]um nullo alio indi-
cante. **S**uauitatis excitati monachi
continebant vt non videretur fuisse
se defuncti humani corporis sepul-
crū s[ed] multoz aromatu[m] apotheca

De nois interpretatione

Elisabet inter

pretat de me cognouit. vel dei mei septia. vel dei mei saturitas. **D**i igitur primo Elisabet et deus meus cognouit. quia deus eius cognouit et suo beneplacito approbavit vel cognouit et toti mundo cognoscibile fecit. Vel cognouit et noticiam sue cognitionis sibi infudit. scilicet dicitur Elisabet et dei mei septia. Ipsa enim fuit septia dei. vel quoniam opibus meis exercuit vel quia nunc est in septima etate quiescentium. puertura tamen ad octauam resurgentium. Vel propter septem status in quibus ipsa fuit. Ipsa namque fuit in statu virginali. scilicet in statu coniugali. scilicet in statu viduali. quarto in statu adiuo. quinto in statu contemplatio. sexto in statu religioso. septimo. scilicet nunc est in statu glorioso. Et hi septem status manifeste continentur in legibus suis ut possit dici de ea quod dicitur in Daniele de Nabuchodonosor. quia septem tempora mutantur super eam. 3° dei mei saturitas. Deus enim eam miro modo faciebat et repleuit splendore veritatis. dulcedine suauitatis. et vigore eternitatis. **V**n Ang. in libro dei. agens de ciuitate celesti dicit. In eternitate dei viget. in veritate dei lucet. in bonitate dei gaudet.

De sancta Elisabet.

Elisabet illu

stris regis Vngarie filia nobilis genere. sed fide ac religione nobilior. stirpem tam nobilem nobilitauit exemplis. illustrauit misericordia.

et deo auit gratia sanctitatis. quam autem naturam super naturam quam dammodo exultat. dum puella egalibus nutrita de licet oia puerilia a oio contineret et eadem dei obsequium manciparet. **V**n quando daret teneam eius in facia quanta simplicitate viguit. quam dulci deuotione incepit. **E**xtunc siquidem cepit bonis assuescere studiis. Ludos spernere vanitatis. successus prosperos mundi fugere. spiritum in reuerentia dei esse. **C**um enim adhuc esset quinquennis in ecclesia orandi gratia tam secula permanebat. ut in eam eius sodales. vel acille vir valerent euellere. **R**uam cum acille vel coetanee obseruaret aliquam illas calidius capellam insequi videbat ut ex hoc intrandi ecclesiam oportunitatem captaret. **R**uam ingrediens genua flectebat et pauperculo totaliter inambebant. **E**t licet literarum periciam non haberet. tamen coram suis oculis ipsa sepe psalterium expandebat. ut quodammodo legere se fingere. ne vel hoc occupata eam quies impediret. **S**e quod cum puellis ad terram prostrauit ludis specie mensurabat. ut sub tali occasione deo reuerentiam exhiberet. **I**n ludis etiam anulorum et alius ludis species totam in deum ponebat. **E**t ex his que puella puula lucrabat. vel alias peculiariter possidebat puellis pauperibus decimas exhibebat inducens eas ut sepe orationem dominicam dicerent et crebro beatam virginem salutarerent. **C**rescentes vero per etatem temporis crescebat amplius per affectum deuotionis. **N**am beatam virginem dei genitricem in sui patronam aduocatam et beatum Iohannem euangelistam in sue

castitatis custodem elegit **C**ū enī
singule cedule singulorum
noībus inscripte altari suppone-
tur a quolibet aliarum puellarum casu si
bi cedulam contingente accipet ista
oratio fusa tribus vicibus cedulam ubi
nomen sancti iohannis erat inscriptum ut desi-
derabat accepit. ad quem tanto deu-
otionis ferebat affectum ut nihil in ei-
us nomine petentibus denegaret. **N**exto mu-
di successus sibi nimium blandiret
quod die in rebus prosperis sibi aliquid de-
traheret. **C**ū enim in aliquo ludo sibi pro-
spere succederet reliquum intermittere
dicebat. **N**olo procedere sed propter deum
reliquum intermitto. **C**ū ad choreas
quod a puellis ceteris aduocata cum
vno circuitu pegisset dicebat. **S**uffi-
ciat nobis unus circuitus iam propter de-
um alios distam et sic per tales mo-
dum puellas a vanitatibus se pabatur.
Vestimento lasciuos usus se ab-
horruit omnem in his honestate dilexit.
Certum quod sibi numerus orationum indixe-
rat. quem si aliquando aliquo occupatione pre-
uenta non potuisset perficere et ab acci-
lectu ingredi cogere cum celesti spiritu
so vigilans vigilanter soluebat.
Dies quod solennes puella nobilissima tanta
deuotione colebat ut etiam manicas
sibi consui nulla ratione pateret ante quam
missarum solennia compleret. **T**hyro-
thecarum etiam usus in diebus dominicis si-
bi ante meridiem interdixit volens in
hoc a sacre deferre solennitati et sue
satisfacere deuotioni. propter quod soliti-
ta erat ad hoc et filia per votum se a-
stringere ne quis posset eam aliquibus
suasionibus a suo proposito reuocare.
Officiū ecclesiasticum cum tanta reueren-

tia audiebat ut cum sacra euange-
lia legerentur vel sacra hostia con-
ficeretur manicas si forte confute-
rent solueret. monilia deponeret et
cetera capitis ornamenta in huius lo-
carent. **A**t ubi gradum virginalē pru-
denter exiit et innocenter peruenit con-
iugalē gradum intrare compellit: ut po-
te quod ad hoc primo imperio vigebarur
fructum perceptura tricesimum quem
fidem trinitatis seruauit cum deca-
logo preceptorum. **C**onsensit igitur
licet inuita in copulam coniu-
galem non ut libidini deserviret.
sed ne patris preceptum contene-
ret. et ut filios educandos ad dei ser-
uiciū procrearet. **Q**uāuis enim fuisse
legi thori coniugalis astricta nul-
li tam fuit culpe vel delectationi sub-
iecta. **Q**uod manifeste constat quod
in manibus magistri. **C**ontradi-
ctum emisit quod si viro suo mortuo eam
superuiuere contingeret continen-
tiam perpetuam obseruaret. **F**uit
igitur lantgrauio **T**huringie soci-
ata coniugio prout regalis exi-
gebat magnificentia atque dispositio
ordinauit diuina. ut scilicet multos ibi-
dem ad dei amorem duceret et iu-
tos homines educeret. **L**icet autem
mutauerit statum. non tamē mu-
tauit mentis affectum. **Q**uāte autem
fuerit deuotionis et humilitatis ad
deum. quante austeritatis et absti-
nentie ad seipsam: quante largita-
tis et misericordie ad pauperes ex
his que subiecta sunt aperius de-
claratur. **N**am in oratione tanti feru-
oris extitit ut etiam ancillas ad ec-
clesiam gradu concito preueniret. ut

quasi quibusdam dātestimis orōm
bus aliquā dei grām impetraret.
In nocte ad orōem sepe surgebat
Rogāte eā marito vt sibi pereret a
quieti alicui corp⁹ donaēt. **O** dīma
uit at cū quadā domicella sibi in
certras magis familiari. vt si for
te somno de p̄ssa nō surgēt eaz pe
de tangēs excitaret. **Q**uadā vō vice
pedē dñe tangē voluit. s̄ casu i pedē
mariti impexit. q̄ subito excitat⁹.
remvt erat didicit a patiente fuffe
rens prudenter dissimulauit. **E**t vt
orōnum suaz deo pingue rēderet
sacrificium. sepe ipum irrigabat
abundātia lacrimaz. q̄s quidē la
crimas fundebat iocūde a sine ali
qua indecēti vultus p̄mutatione.
ita vt sp̄ cū dolore fletet a de doloē
gaudēt. a hoc q̄dā vult⁹ leticia ve
nustaret. **T**āta se hūilitate subie
cit vt p̄p̄ dei amorē villā a abiecta
nō spernēt. s̄ tūc cū deuotione mī
mia exereret. **N**ā infirmū quēdā
vultu deformē capitis fetore horri
bilē in sinu p̄prio redinauit. a hor
ridos crīnes tondens. ei⁹ caput an
cillis ridētib⁹ lauit. **I**n rogationib⁹
sp̄ p̄cessionē nudis pedib⁹. induta
lanēis sequebāt in p̄dicationib⁹
stationib⁹ in p̄ paup̄culas tāq̄
paup̄ a hūilis rēstibat. **I**n purifi
catione p̄ptum nequaq̄ se vt ce
tre gēmis ornabat vel vestibus de
auratis tegebat. s̄ exēplo inteme
rate puerpere filiū p̄p̄rijs gestans
in vlnis ip̄m ad altare cū agno et
cādelā humiliter offerebat. vt ex
his a seculi pompā otmnendam
ōnderet. a se illibate puerpere con

formaret. **D**einde domū rediens re
stimēta ipsa cū quib⁹ ad eccliam p
cesseāt alicui paup̄i mulieri tri
buebat. **A**ccedit q̄ ad sue humili
tatis preconiū q̄ ipsa libertate p̄
cellens a dignitate sublimis cuius
dā viri discreti. s̄ magistri **C**ōrabi
pauperis a mēdici. sed cū scientia
et religione p̄cipuū saluo iure ma
trimonijs a osentiēt marito otebi
entē se adeo subiecit vt quicq̄ il
le precipet ipsa cū ruerentia a mī
to gaudio adimpleret vt ex hoc a
otēdiētē p̄ciperet meritum a dñi
saluatoris q̄ factus ē otēdiens vsq̄
ad mortē imitaret exemplū. **Q**ua
dam igit⁹ vice ad quādā predica
tionez ab ipso vocata supueniētē
Marchionissa. **N**isnensi impedita
nō venit. **Q**d ille egre ferens tantā
eius inotēdiētā relaxare noluit
donec vsq̄ ad camisiā expoliataz
cū quibusdā ancillis q̄ culpabi
les fuerāt fortit⁹ verberari fecit. **S**i
biq̄ tm̄ rigorē a abstinentiā im
ponebat vt corpus suū vigilijs a
disciplinis ieiunijs a abstinentijs
maceraret. **N**ā sepe a viri thoro ab
stinens noctes ducebat insomnes
vt orōnibus posset insistē in ab
scōdito patrem celestem orare. **C**ū
q̄ somni impellaret necessitas su
p̄ strata tapeta dormiebat. **S**z cū
maritus abesset cum sp̄so celesti
in orationibus pernoctabat. **S**e
pe etiam per manus ancillaz fa
ciebat se in cubiculo fortit⁹ verbe
rari vt flagellatio vicē rependeret.
a carnē ab omni lasciuia coerecēt.
Tantam autem in cibo a potu tem

perantiā a abſtinentiā exhibebat
vt in meſa mariti inſe diuerſa fer
culorū gna interdū pane ſimplici
eſſet contenta **M**gē em̄ **C**ōradus ſi
bi interdixerat ne de cibis mariti
quicq̃ ptingeret de q̃bus ſanā cō
ſcientiāz nō haberet **R**ē ipſa tāta
diligētia obſeruauit. vt alijs diu
fis delicijs abundantib⁹ ipſa cuꝝ
ancillis ſuis cibis groſſiorib⁹ vte
ret. **S**epe tū ad meſāz ſedēs cibo ſ
manu p̄trectabat a diuidebat vt
ex hoc comedere videret ne ſup̄ ſi
cōmis notā m̄curreret ſibi amita
te tali cunctos cōuiuas letificare t
Ruadāvice cuꝝ longi itineris fuiſ
ſet labore depreſſa a marito a ſibi
diuſi fuiſſent cibi oblati vt crede
bant de iniuſtis laborib⁹ adq̃ſiti
om̄o abſtinuit a nigꝝ panē a du
rū in aqua calida madefactū cuꝝ ſu
is ancillis patientē comedit **O**b h⁹
quos dā iuſtos reddit⁹ vir ſuus ſi
bi assignarat de quibus cū ſuis an
cillis quibusdā q̃ ſibi ad hoc om̄ia
p̄ſetiebāt vinū poſſi **S**epe at̄ cibos
curie eſpuit a aliquorū viroz bono
rū cibaria reſpuit **H**ec at̄ om̄a vic
ſu cū paciā ſupportabat. aſſerēs
q̃ h⁹ a ip̄e libet faceret ſi turbacōne
ſue familie nō timet. **S**tatuq̃ paup
tatis i gl'a p̄ſtituta ſūmope affec
bat vt a xp̄o paup̄i vicē repēderet a
mūd⁹ i ea p̄p̄iū nil hēret **R**uapp̄ in
terdū cū ſola eēt cū ancillis veſtimē
tis ſe vili bus iduēs a deſpecto velo
caput ſuū op̄iēs dicebat **T**aliē ice
dā cū ad ſtatū deuenero paup̄tatis
Licet at̄ ſibi abſtinētie frenū ip̄o ſu
erit tāta tū ſe liberalitate ad paup̄e

tes effūdebat vt nullū p̄mi aliqua
media patret ſi oib⁹ ad largiſſi
meſſu emebat vt oēs eā matrem
paup̄rū acclamarēt **S**eptē em̄ie
opib⁹ tota vigilantia iſudabat vt
regnū p̄petuo p̄petua regnatū p
cipet. a p̄nā b̄ndictōz cū at̄ d̄is
ad dexterā poſſideret **I**p̄a nāq̃ nu
dos veſtiebat. **S**i quidē veſtimēta
ip̄e d̄bat paup̄ib⁹ nudis p̄gno
rū a paup̄rū corpibus ſepeliēdis
a pueris baptiſandis **R**uos q̃dē
pueros ſepe de ſacro fonte leuabat
a p̄p̄is manib⁹ eorum veſtimēta
ſuebat vt cō paternitate cōtracta
eis liberius ſubueniret **A**ccidit aut̄
vt cui dā paup̄cule quoddam ſatis
bonū tribueret veſtimētū **I**lla at̄
videns donum tam magnū tā
ingenti gaudio eſt p̄ſuſa vt ad ter
ram cadens mortua crederetur qd̄
beata **E**lizabet̄h videns voluit ſe ſi
bi tanta deſiſſe timens ne ſibi ſic
ret cauſa mortis. ſed tū pro ea ora
uit. a ipſa ſanata ſurrexit. **S**epe at̄
ip̄a cū ancillis manibus p̄p̄iis
lanam filabata inde veſtimēta ſi
eri faciebat vt ex hoc a bonorū la
borū gl'oſū fructū recipet a exem
plūz v̄e huilitatis p̄beret a de p̄p̄i
corpis laborib⁹ elemoſinā d̄ d̄at
Ip̄a eſurientes paſcebat **P**aup̄er
bus ei alimēta p̄bebat ad vt lāt
grauio viro ſuo p̄fecto ad curiā ſcri
derici ip̄atoris q̃ tūc **C**remone eāt
ip̄a oēs anonā de ſuis granarijs col
legita congregatis v̄iciq̃ paup̄i
bus q̃t die nēcia eis miniſtrabat
eo q̃ tunc fameſa caritiſtia valida
immiebat. **E**t q̃tūq̃ alii paup̄

tedisset. diuina tñ virtute tota die
illa sufficebat. **S**epe aut cū pecūia
sibi deficeret ornamenta vendebat et
pauperib⁹ subueniebat. Multa ec
sibi et ancillis suis cōsueuit subtra
here et paupib⁹ reseruare. Ipsa siti
entes potabat. Quadā aut vice cer
uiciā paupibus distribuit cū uini
cuiq⁹ sufficienter dedisset iuentū ē
q⁹ uas nullā habuit minutionē. Si
cādē quā p⁹us mēsurā suauit. Ipsa
hospitio peregrinos et paupes susci
piebat. Domū enim maximā sibi al
tissimo castro suo cōstruxerat in q̄
infirmorū magnā multitudinē cō
uebat q⁹s dieb⁹ singulis nō obstā
te difficultate ascensus vel descensus
visitās et eis oīa ncāria ipendebat
et uerbis exhortationis ad paciā
inducebat. Et l⁹ oēm corruptionez
aeris sp̄ egre portauerit. infirmo
rū tñ corruptiones p⁹ dei amorē
etiā estiuo tpe nō abhorruit. sed
ēmedia adhibuit. uel o p⁹ri capiti
tis terxit et manib⁹ p⁹rijs cōtrecta
uit. licet acille talia gūiter tolera
rēt. In eadē q̄ domo pueros pau
perū feminaz nutriti cū sūma dili
gētia faciebat. q̄bus se tā dulcē
et hūilem exhibebat. ut eā omēs
mēm vocarēt et domū intrantē cū
dī tan q̄ mter filij sequerent et aū
se cōtētuati cū sūmo studio collo
reant. Ipsa vō lapillos cōctos diu
sicoloris sic omichmos et anulos
vitreos et quedāz alia vitrea emi
fecerat. ut pueri ludos pueriles i
talib⁹ exercerēt. **Q**ue dū i pallio p
prio eq̄tans i castro deferret de ru
pe altissima sup lapides cāde cū t.

si nulla in eis lesio est inuēta. Ipsa
infirmos visitabat. Miseroꝝ em cō
passio ad cūāiam uendicabat q̄
hospicia eoz diligēter p⁹rens eos
solicite visitabat. et eoz camerulas
familiarē et deuote subintrās: disti
cultate uie non pterita: nec longi
tudine lateffita. **Q**uib⁹ et subuenie
bat in necessarijs: et uerba exhibe
bat cōsolatōis. **P**ropter qd ex qn
tuplici cōsideratōe remunerationez
accipiebat. si ex dignione visitatio
nis: ex labore itineris: ex affatu
cōpassionis: ex affatu cōsolatōis:
et ex largitione muneris. Ipsa se
pularas pauperū frequentabat.
Mecē nāq⁹ deuota currebat: et pau
perū funera et uestes q⁹s p⁹rijs ma
nibus fecerat eoz corpibus apta
bat: adeo ut uelū suū lineū in p⁹s
conscia uertit et cuiusdā pauperis cor
pusculū iuoluēt. **F**orū etiā funera
p⁹rijs manibus cōtrectabat: et in
ipsoꝝ obsequijs deuota manebat.

Inter hęc deuotio uiri sui est lau
dāda. qui licet negocijs multis ef
set implicatus: in dei tñ obsequio
erat deuot⁹. Et q⁹ ipse talib⁹ p⁹sōa
liter intēdē non ualebat: uxori sue
ptāteꝝ cōcesserat agēdi oīa que dei
honore respicerēt: et aīe sue saluteꝝ
afferret. **C**upies vō btā Elizabeth
ut uir suus in fidei defensione potē
tie sue arma cōuerteret: ipm salu
bri exhortatōne induxit: ut ad ter
ram sanctā: p⁹gēt visitandā. **V**bi
dum ipse esset lantgrau⁹ p⁹nceps
fidelis: inditus: et deuotus. fide inte
gra et deuotōne sincera: spiritū deo
reddidit: suorum opum fructum

recipiens gloriosum. Et sic ipsa vi
dualē statū cū deuocōe amplectit
ne vidual' continentie p'mio fraudā
ret. s. f. dū. l. p. piperet ut potē q' de
calogū preceptoz cū sex mie opri
bus obseruaret. Verū cū mors vi
ri sui p totam fuisset turingiam di
uulgata ipsa tāq' dissipatrix a p
diga a quibusdāz vassallis viri sui
turpis a totaliter ē eiecta vt ex h'o
eius patientia claresceret a paup
tatis diu conceptū desiderium obti
neret. Adueniente igit' nocte in do
mo cuiusdāz talemarij in loco vbi
p'ora iacebāt se recepit deo grās
m'tas agēs. Hora vero matutina
li ad domū fratru minorū p'gēs ro
gauit vt p sua tribulacōe deo gra
tias agerent. Te dñi laudam' cā
tarent. Sequēt' igit' die domum cu
iusdā sui emuli cum suis puulis
iussa ē ingredi arto sibi loco atq'
exiguo ibidē admodū assignato.
Rue dūz ab hospite a hospitā mul
tum grauaret parietibus valefrē
dices. Libenter hominib' valeface
rez si eos inuenirem. Cōpussa igit'
ad locū priorem redijt et puulos
ad loca diuersa alendos trāsmisit.
Dum vero p quandā viam stricāz
luto p'fundo plenā sup quosdā
lapides ibidem positos pgeret a ve
tula q'dam cui iaz multa beneficia
cōtulerat sup eosdem lapides tran
sicens eidem cedere recusaret ip'a in
lutum p'fundum cecidit a surgens
vestimēta gaudens a ridēs abster
xit. Post hec autēz abbatissa cuius
matertera ipsius nimīū paupertati
cōpatiens ad eam bamburgh se;

ipsius auūculum eā duxit. Qui eā
honeste suscipiēs caute retinuit in
tendēs ipsam sedis nupcijs copu
lare. Qd cum ancille q' secum otinē
tiam vouerāt didicissent et ex hoc
se lacrimis m'tis afficerent beate
Elizabeth hoc cū gemitu retulit
que eas confortās ait. Cōfido i dño
p cuius amore cōtinentiā perpetu
am vōi q' meū ppositum firmum
custodiet a omne violentiāz conte
ret a consilium humanū dissoluet
et si forte auūculis meis viderit
me alicui copulāe animo dissenti
amare vobis piter contradicam. Et si
nullū aliud mibi euadendi si pue
miret remediū nāsum in p'rium de
truncarem vt me sic deformē quili
bet abhorreret. Cū igit' de mādato
ipsi' ep'i ad quoddā castrū munita
fuisset deducta de moratura ibidem
donec alicui in cōiugium trāderet
a cū ipsa suā castitatē dño cū lacti
mis cōmēdasset ecce dño disponē
te ossa viri sui de vltima maris p'ti
bus defuerūt. Iussa ē igit' ab epō
ēduci vt ossibus viri sui occurrere
tur. Ipsa g' ossa ab epō cum ho no
rabil' p'essione a ab ipsa cum m'l
ta deuotione a lacrimarū effusio
ne suscepta sunt. Rue ouersa ad do
minū dixit. Grās tibi ago dñe q'
in susceptiōe ossiū dulcis viri mei
delā tui me miserā osolari dig'tus
es. Tu scis dñe q' licet ip'z te amā
tē multū amauerit tñ ob tui amorē
ei' p'ntia libent' caruā terre scē sub
sidijz delinaui. Et q'uis delectabile
mibi esset adhuc cū eouirere tali
cōditione vt cum ipso paup' p to

tūm mundū paupcula mendica
rem. tū te testē muoro q̄ oīra tuā
voluntate vno crimine ip̄m nō re
dimere nec ad vitā mōlez iterū
reuocare. **I**p̄m at̄ a me tue gr̄e re
comendo. **V**erū ne fructum centesi
mū p̄deret qui p̄fectione euange
licam seruātibus dat̄ q̄ de sinistra
miseric ad dexterā glorie trāsserū
tur religiosū habitū induit vestes
griseas humiles et abiectas cō
tinentiā post mortē viri sui p̄petuā
seruās obedientiā p̄fectam custo
diens et voluntariā paupertatē am
plectens. **M**endicādo q̄ hostiatim
ire voluit. sed maḡ **C**ōradus non
pmisit. **F**uit at̄ ei⁹ habitus t̄z de
sp̄ctus vt deferret palliū griseum
pāno alteri⁹ coloris plōngatum.
Manicas etiā tunice ruptas alte
ri⁹ coloris pāno habuit emen
datas. **P**ater vero suus rex vngarie
audiēs filiā suā ad tantā inopiaz
deuenisse comitē quendā ad eam
misit vt ip̄am ad paterna limina
reducere p̄curaret. **R**ui vidēs eā ta
li habitu decoratā. cernēs q̄ eaz se
dentē humiliter et filantē p̄e cōfusi
one et admiratione exclamās ait
Nunq̄ filia regis tam vili habitu
induta fuit nec lanaz filare aliq̄
visa fuit. **C**ū vero p̄ sua reductiōe
vehementissime institisset nullate
nus adq̄cūt. malens cū pauperi
bus i paupertate degere q̄ cū diui
tib⁹ diuicijs multiplicib⁹ abunda
re. **V**t vero eius anim⁹ totus in de
um trāsseret et intentā eius deuotio
nullū impedimētū h̄ret. rogauit
q̄n̄z vt oīm tempaliū sibi cōtemp

tum insinueret et suoz filioz disle
ctionē a corde suo euellēt et contra
oēs cōtumelias cōtemptū cōstātī
am largiret. **F**usa vero orōe audi
uit dñm sibi dicentē Exaudita est
orō tua. **R**ue dixit ancillis. **E**xaudi
uit dñs vocē meā. q̄ et oīa t̄palia
vt stercorea reputat̄ de filijs meis
nō plus q̄ de alijs primis curo et
mei cōtemptum et opprobriū par
uip̄do. **N**ihilq̄ iam aliud diligere
videor n̄ deū. **M**aḡ q̄ cōradus sepe
sibi molesta et cōtraria iponebat.
et q̄s amplius diligere videbatur
ab eius cōsortio sepabat. adeo vt
duas ancillas fideles et p̄dilectas
que a iuuentute sua secum fuerāt
enutrite ab ea remoueret multis
effusis lacrimis hinc et inde. **D**oc
autē faciebat vir sanctus vt eius
voluntate frangeret et vt ipsa suū
affectum totaliter ad deum dirige
ret et ne aliqua ex ancillis pristinā
gloriā ad eius memoriā reuo
caret. **I**n his at̄ omnibus inuenie
batur velox ad obedientiam et con
stans ad paciētiā. vt p̄ paciē
tiā animā suāz possideret. et p̄ obe
dientiaz quoq̄ victrix decoraretur.
Dicebat q̄ si p̄pter deū tm̄ timeo
hominē mortālē. quātūz timere de
beo iudicē celestem. **I**deo q̄ magi
stro cōrado pauperi et mendico et
nō alicui diuiti episcopo obediē
tiam facere voluit vt omnē occasio
nez temporalis cōsolatiōis a me
penit⁹ abdicare. **Q**uā dā vice dum
claustrum quarundā sandimonī
aliū ab eis obire rogata intrassz
non habita licentia a suo maḡo

Xv

fecit eam tam grauiter vterari vt
p⁹ tres ebdomadas i ea vestigia
verberum apparent laudabile poti
us in ea volens ostentare dño pla
cibile obedientia q̄ mille hostia
rū immolatione. Melior enī ē obe
diētia q̄ victimē. dicebat aut suis
ancillis se aillas osolans Sic gra
mē fluuio inūdante de p̄mit et de
crescente erigit sic nos aliq̄ afflictōe
aduēiente delem⁹ p humilitate
submitti Cessante vero ad deū per
spūalem leticiam eleuari. Tāta se
hūilitate de p̄mebat vt nullaten⁹
admitteret q̄ ancille sue eā dñam
appellarēt sed singulari tm̄ ad eā
numero loquerent eo mō .s. quo
inferioribus loqui solem⁹ Sicut el
las insup aliaq̄ coquine vt ensilia
lauabat. et ne ab ācillis phibere
tur eas ad loca tūc alia trāsmitte
bat. dicebat etiā Si vitā tūc aliaz
magis despectā inuenissem ip̄am
potius elegissem Ceterū vt cū ma
ria p̄tem optimā possideret sedu
le cōtemplationi vacabat In qua
quidē cōtemplatione spūalem gr̄
tiaz habebat. .s. lacrimas fundere.
celestes visiōes crebro videre a ad
amōrē alios inflāmare Rū quidē
magis iocūda videbat tūc iocūde
deuotionis lacrimas emittebat.
ita vt lacrimę de vultu eius iocun
do tāq̄ de fonte serenissimo efflue
re viderent vt simul flens videre ēa
gaudēs. nunq̄ in deformitate. vel
rugas vultū ex fletu conuertens.
dicebat enī de his que vultum in
fletu dissimulādo deformāt vidē
quasi dñm deterrere. dēnt dño qd

hūt cum iocunditate a hilaritate
Visiōes celestes in ipsa sui orati
one a cōtemplatione sepe videbat
Quadaz vero die sacro quadage
simali tempore in ecclesia existēs
sic ad altare oculis defixis intenta
manebat ac si ibidem dei presenti
am miraretur. Vbi p magnū spa
cium consolata diuina est reuela
tione resecta deinde domum reuer
sa dum se pre debilitate in ancille
gremium appobias. a pro illa p
fenestraz oculos ad celos defixos
attolleret tanta hilaritate vultus
eius perfunditur vt risus mirabi
lis sequeretur Rūe cum diu taz iocun
da visiōe letificata fuisset sibi
to in lacrimas est conuersa Rursum
oculos ap̄riens pristina iocūdi
tate p̄fuit. oculosq̄ claudens pri
stinis lacrimis irrigata sic vsq̄ ad
cōpletorium talibus ē diuinis cō
solationibus immorata Cum vō
diu tacens nullum verbū penitus
emisisset tanq̄ prosumpens locu
ta ē dicens. Ita domine tu vis me
cum esse a ego teum et nūq̄ volo
a te separari Postmodū cuq̄ ab
ancillis rogaret vt ad dei honorez
et ipsarum edificatiōem quid vi
derit indicaret illa ipsarū oportu
nitate deuicta ait Vidi celum aper
tum Ihesum se ad me benignissi
me inclinantem vultum ad me se
renissimum ostendentem Ego vō
de sua visiōe ineffabili iocundita
te perfusa de suo recessu manebaz
m̄to merore delecta. Rūi mei mi
sertus iterum me sui vultus ostē
sione a visiōe letificans ait Si tu

vis esse mecum ego ero tecum **Q**ui
ego rēdi. **V**t me loquentē audi
sis **C**ūq; rogaret vt etiā visionē
quaz iuxta altare vidit exponeret
Illa rēdit **R**ue ibi vidi nō expedit
enarraē q; cū ingenti gaudio ibi
dem fui a dei miranda aspexi **S**epe
q; dum in orōne cōsisteret ei facies
mire splendebat itavt ex ei oculi
lis instar solis radij p̄dibant **S**e
pe autē eius orō tantū feruoris iue
niebat vt etiā alios inflāmaret
Iuuenē nāq; quendā seculariter
indutū ad se vocās ait **V**ideris mi
mis dissolutū vivere cū deberes cre
atori tuo seruire **V**elles ne q; p te
dñm orare? **E**t ille **V**olo dñā a id
vehementer exposco **C**ū igitur se
orōm dēdisset a iuuenēz similit̄ p
se orōm incūtere monuisset. **I**uue
nis alta vox clamauit dicens **C**es
sate iam dñā ab orōne cessate **S**;
cū illa attentū oraret iuuenis alti
us clamans dixit **C**essate dñā q;
totius deficio a oburo **I**p̄ em̄ tan
to fuerat calore succensus vt totū
sudans a fumās corp⁹ a brachia
velut amens iactaret **A**deo ei suc
census fuerat vt plurimū accurre
tes ip̄mq; tenentes vestes eius p̄
minio sudore mabidas inuenirēt
et estum eius manibus ferre nō
possent ip̄o clamāte ac dicēte. **T**o
tus ardeo a fumo **V**t vero beata
Elisabeth orōem cōpleuit. iuuenis
estuare cessauit **Q**ui rēdiens ad se
ip̄m a dñā grā illustratus ordinē
fratū minorū ingressus ē **I**lla at
inflāmatiō sic ostensa. feruorem
orōnu; suarū igneū demonstrabat

q; tam validus extitit q; etiā frigi
dum inflāmauit **S**;**i**lle carnalib⁹
assuetus a spūalib⁹ nō p̄dōne? ta
lia capere nō valebat **A**d sūmum
vero cumulū pueniēs p̄fectionis
p̄pter marie cōtemplationis ocīz
nō deseruit marthe officiū laborio
sum sicut sup̄ in opibus misericor
die est ostensum **N**ihilominus tū
post q; habitū religiosū induit se
dile pietatis opibus deseruiuit
inde pauperū curā solite semper
gerēs **H**ac em̄ dñs famulā in ege
nis suis sic **M**artham hospita; su
am q̄tidie ardentissimā ac indefes
sam habebat que non circa vnu;
pauperem tm̄ s; erga plurimos pie
tate suā ostentabat **N**am cū p̄ to
te sua quingentas marcas recipe
ret p̄tem in pauperes distribuit et
de reliq; in **M**arburgh hospitale cō
struxit **P**ropter qd om̄s eā repu
tabāt dissipatricem a pdigam a
cuncti eam appellabāt insanā **E**t
quā om̄es iniurias nouerat gau
dēte accipere cuncti improbabāt
ei q; nimis cito memoriam viri sui
a corde suo abiecerat que talis ex
ultabat **P**ost q; autē hospitale
cōstruxit seruicijs pauperum se
tanq; ancillam humilez mācipa
uit **N**am pauperibus tam sollicita
ministrabat vt eos etiā balneaēt
et in lectis collocans operiret ad
vt ancillis gratulabūda diceret.
Ruaz bene nobiscum agitur quā
dominum sic balneam⁹ a tegim⁹
In ip̄so at pauperū obsequio ta;
humiliter se habuit q; puerū quē
dam monoculum a scabie p̄fusu

una nocte. vi. vicibus proprijs bra-
chijis ad loca necaria detulit et pa-
nos ipsi fedatos libenter lauit. **Qua**
dam etiam mulierem horribilem lepro-
sa sepe abluens in lecto collocavit.
ulcera tergens et ligans medicame-
ta adhibens vnguesque perscindens cu-
ius etiam pedibus prostrata corrigias
calciamentorum soluebat. **I**psa autem in-
firmos ad confessionem et orationem i-
ducens. **E**t vetula quando perire re-
nuerent verbo castigata induxit. **Cu**
vero a pauperum varabat officio fila-
bat lana de qua monasterio sibi
missa et pro cuius quod inde accipiebat
pauperibus diuidebat. **Cu** autem pro mul-
ta paupertate quingentas marcas pro
sua dote ceptas pauperibus diuidebat
et omnibus ordiatis locatis ipsa succin-
da transiens ministraret. **P**osita est lex
ut si quis in aliquo pauperum proiudicium
loci mutaret ut iterum acciperet capil-
lorum suorum detractionem; aliquis susti-
neret. **E**t ecce quidam puella nomine **D**ude-
gundis quae mira capillorum pulchritu-
dine pollebat inde transitura adue-
nit non ut elemosinam acciperet sed ut
quendam sororem suam infirmam visitaret.
Rue cum tamquam legis provaricatrix ad-
beatam elisabet ad ducta fuisset ei
capillos propter detractionem fecit ipsa fle-
re et plurimum reluctante. **Cu** vero quidam
de astantibus eam innocentem assereret
illa ait. **S**altem de cetero non poterit cuius
tanta capillorum ambitio ad chore-
as accedere nec cum illis vaitates aliquas
exerceat. **I**ntrogata vero puella a be-
ata elisabeth utrum aliquam salubris
vite propositum cepisset; respondit quod iam
diu assumpsisset habitum religionis non

tanta fuisset in ea dilectio in capillis.
Et illa carius in mentem quod tu capillos
proderis quam si filius meus fuisset in ipse
ruius sublimatus. **C**ontinuo ergo puella
habitum religionis induit et in hospita-
li cum beata elisabeth degens laudabi-
lem vitam duxit. **A**ppropinquante vero tempore
quo dominus dilectam suam de mundi huius
gastulo videri disposuit ut quod contem-
plerat regnum mortuorum regnum perire
ret angelorum Christus sibi apparuit di-
ces. **V**eni dilecta mea et preparata ti-
bi intra tabernacula. **D**ux ergo febre
correpta decubens ad parietem faci-
em versus tenebat audita est a circumstanti-
bus dulcissima prope melodia. **R**ue
cum ab una ancillam quondam hoc esset
percipta fuisset illa respondit. **A**ncilla
quidam in me et parietem se ponens tam
suaviter cecinit quod me ad canendum
filius provocavit. **I**n ipsa autem sua egri-
tudine semper hilaris extitit ac iocunda
et nunquam ab oratione cessavit. **V**ltima vero
die anni eius transitum dixit eis. **Q**uid
acturus essetis si adversus dyabolum ve-
niret. **P**aululus vero altavox quod
diabolus videns licet daret ipsi; fuge-
tribus vicibus exclamavit. **D**einde
dixit ecce appropinquat media nox
in qua Christus nasci voluit et in proleptio
requieuit. **A**ppropinquante hora sui
transitus ait. **I**am tempus instat in quo
potest dominus eos qui amici eius sunt ad
celestes nuptias evocavit. **P**ost
paululus vero anno domini. **M**cccxx. ad
extremam horam veniens dormiit in
pace. **L**icet autem eius venerabile corpus
quatuor diebus inhumatum iaceret
nullus tamen fetor ex eo prodibat sed quidam
odor aromaticus cunctos reficiens

exalabat. **T**ūc in aere audita est
suauissima melodia. q̄ sic resona
bat **R**egnū mūbīcē. qđ in laudi
bus virginū canit. **M**ultus at ibi
fuit clamor pauperū mlt̄a deuorō
populorū ita vt alij capillos capi
tis detūcarent. alij piculas pan
noy incidere. et hoc p̄ sūmis reli
quijs reseruarent. Eius at corpus
in monumēto ē positū qđ postmo
dum redundare oleo est repletum.
Manifestum ē igit̄ in eius transi
tu quāte ipsa beata elisabeth fu
erit sādītatis. et hoc quo ad auicu
le modulationē et demonis expul
sionem. **I**llam enī auiculam q̄ in
tra ip̄um patietē se posuit et tam
dulcē cecinit. qđ etiā ip̄am ad cā
tandū induxit credim⁹ fuisse eius
angelū qui fueat ad sui custodiā
deputatus qui eidem eternū gau
dium nunciāuit. **S**icut enī repro
bis interdum an̄ sui transitum re
uelatur eterna sui dampnatio atq;
interitus ad maiorez sui cōfusionē
sic electis interdum reuelatur eter
na sui saluatio. ad maiorem sui cō
solationem. **I**lle at cantus quem
ipsa pulit fuit immensum gaudi
um qđ ex tali reuelatione cōcepit.
Quod qđem tam immensum exti
tuit in corde totaliter capi nō po
terat sed se p̄ suauitatis vocē ma
nifestauit. **D**yabol⁹ insup si forte
aliqđ ius haberet ad sanctos etiā
morientes accedit. **S**ed qđ in bea
ta elisabet nil iurē habuit idē tūc
p̄ter licēciatus aufugit. per hoc
igitur datur intelligi quāte fuerit
sādītatis a qua et dyabolus terri

tus fugit et cui angelus eternū
gaudium nunciāuit. **M**anifestus
est scđo quante fuerit mūbīcie ac
puritatis et hoc quo ad odoris ex
alationē. **R**uīa enī corp⁹ eius omī
mūbīcia et castitate in vita intue
ideo in morte suauitatis odore fra
grauit. **M**anifestū est tertio quan
te fuerit excellentie et dignitatis et
hoc ad auicu et angelorū iubilatio
nē. **I**llas enī aues que i cacumine
ecce iubilantes et cantantes appa
ruerūt credimus esse angelos qui
a deo missi fuerūt vt eius animaz
in celū deferrent et eius corp⁹ cele
stibus iubilationib⁹ honorarent.
Sicut enī ad reprobos morientes
multitudo cōuenit demonū vt eos
terrore crucient et eorum animas
ad tartara rapiāt sic ad electos de
cedentes. multitudo confluit ange
lorum vt eos confortent et eorum
animas ad celestia regna perdu
cant. **M**anifestum ē quarto quā
te fuerit misericordie et pietatis et
hoc quo ad olei emanationē. **D**e
eius enī corpore oleū emanauit. qđ
tota in vita sua misericordie operi
bus redundauit. **Q**uātis pieta
tis viscerib⁹ eius nūc affluit spīri
tus cuius perfundi oleo inuentū
est in puluere iacens corpus. **M**a
nifestum est vero quinto quāti
apud deum sit meriti et potestatis
et hoc p̄ multiplicam miraculorū
operationem. **P**ost qđ enī de corpo
re transiit. multiplici eā dominus
miraculorū gloria illustrauit. qđ
quedā vero breuitatis gratia sūt
intermissa.

De sancto odulpho confessore.

Cemporib⁹ lo

dwici pijsimi augusti
erat qdam vir venerabil⁹ ex nobi
li p sapia francoꝝ oriundus noie
logdis. de q deo predestinate pre
atus est filio noie odulphus. qui
mox cum sacra baptismatis vnda
renasceret. celesti rore dimit⁹ irriga
tur. ablactat⁹ at illico sacre erudi
tionis addit⁹ studiis. ac sanctis a
deo deuotis hominib⁹ canonica re
ligione commendat⁹ erudiend⁹. Cui
de⁹ tale discendi studiū tateq⁹ soler
cie contulit ingenium ut euo maiores
mox in modū in discendo pcelleret.
suāq⁹ etate adhuc animis immatu
rā dmo dogmate nō segmter deco
raret. Creuit at etate sapientia a
sanctitate intmuit his q tunc tps
religiose deo deservire conarentur
nouus samuel exoriri videret. Illi
vero corā religiosoz pntia celit⁹
tanta cōcedit grā vt vnanimis ab
omnib⁹ diligere p babilisq⁹ vite
summa veneratōe coleret q s a ipse
odignaviciissimie. pureq⁹ dilecti
onis dilexit amore. Jam em puer
venerabilis sub ipsis adolescētie
annis id pfigurabat se velle cōti
nuo qd opib⁹ pficere satagebat
in futuro. qm tūc iaz se nō imemo
rem dñici sermonis affuturū ppo
fuit quē dñs discipul⁹ suis loquēs
ait. Qui amat ptem aut matrem
plus q me non ē me dignus. Et q
vult p me venire abneget semet
ipm a tollat crucē suā qd die a se q
tur me. Huius etenim euangelice le

ctōnis laudabilis puer sedulo re
colens. ac secuz die noctuzq⁹ reuol
uēs pijs morib⁹ sctisq⁹ opibus
deo deuotū incessant⁹ seruies pua
liq⁹ matre sacte ecclie inextcabiliē
adherere qd a factum ē. Sanct⁹ igit⁹
tur adolescens. Odulphus dō dile
ctus viris. pbat⁹ admoduz acce
ptus s soli deo tñmmodo famulās
solicitus sanctaz virtutū gradus
ascendit. quo ad usq⁹ in virum per
fectum occurreret. Semp etenim vt
moxis est sanctozū mentem ad ce
lestia studiū erigē secularisq⁹ pō
pe triūphaliter illecebras euadē
sicut scriptum est. Ibunt sancti de
virtute in virtute. Ruid in tantis
moraboz. Omniū virtute pficiens p
gradus ecclesiastici ordinis ascen
dit iux⁹ diuinā vt credendū est pre
destinatione. ad sacerdotalis offi
cij puenit bñdictione. atq⁹ coope
rante grā spūssandi sacerdos effe
ctus ē regis altissimi. q rice pacto
stati sibi delegauit animo q pie
cōuersationis studio ad qdā sa
cre religionis pperaret monasteri
um. Quē sui parentes rogauere n
ita velle agere s vt voluntati eoz as
sentiret atq⁹ eccliam q nuncupatur
oroscot⁹ cū populo regeret. Nā il
lic natus extitit a nutritus. Quoz
precibus euadus votis eoz p tpe
paruit vel inuitus. Sed non mul
to post visum ē ei adire sume reue
rentie locū noie traictū more pri
stino. Wiltenburch nūcupatū vt
ibi qdū in hac luce viueret cum
aliis dei famulis ibidē sub castris
dei degentib⁹. Cristo regi militaēt.

Quid plura. **V**ir deo plenus iuxta
veridicam in euangelio dicen-
tis **N**on renunciat omnibus que
possidet non potest meus esse disci-
pulus. postponens patrem. proprios
agros. familiam. omnemque possessionem
quo visus est ei christo ducere peragere. pau-
per rebus diues meritis ostendit per-
perare. **N**ihil enim habere desiderabat
in hoc seculo ut a domino secundum suam promissi-
onem centuplum acciperet et vitam
eternam possideret in futuro. **Q**uo lo-
co tunc temporis erat magne sanctitatis
episcopus nomine **F**redericus. qui
semper cum magno suscepit gaudio et
honore obdignus. omnesque secum
minime secum dei inibi erant coaduna-
ti congratulantes ipsum tam sanctum. tam
que religiosum eis aduenisse dei famu-
lum gaudebant. **S**andus autem vir hu-
mane sagacitati diu celare nequit
quod intus supernam maiestatem non la-
tuit. sed mox cum aliquantisper illic de-
gisset illis omnibus ardens diuini luminis
lucerna resplenduit. **N**am erat ille
pugil in vigiliis. potens in ieiuniis
in oratione sedulus in sacra lectio-
ne studiosus. in elemosinarum largi-
tione dapifilius. in pauperum cura ce-
lebris. in hospitalitate feruens. in di-
tribuendo res ecclesiasticas pru-
dens. quibus post antistitem preerat eos
omnes ultra humanum modum pre-
cellebat. **N**on enim aliud ab omnibus quam ab
ipso presule ut dignum haberetur quod pater
monasterii vocaretur. **A**d eius imperium
omnes habere decere consueverunt. quod omnibus
omnia factum erat ut ait apostolus. ut
omnes lucrificaret christo. **E**odem namque
contigit tempore quod frisiones viri vi-

delicti feroces in tanti erroris temere
tiam deuenirent. quod supradictus episcopus
scopus neque per semetipsum neque
per suos archidiaconos ad viam
veritatis posset reuocare. **S**tatisque
litteras inde cum legato fidei traie-
ctus direxit. sanctumque dei famulum
voluntarie poposcit. ut quanto ci-
tius valeret transmensio sinu ma-
ris qui vocatur **A**lmare ad se usque
perueniret. **Q**ua legatione vir dei le-
tus in tantum efficitur quasi iam ad
celeste conuiuium iuaretur cupi-
ens cum proprio pastore sub eodem
agone si ita res se haberet palmam
martirii subire. **C**umque vir deo plenus
transmensio itinere peruenisset ad
presulem. confestim eo viso ultra
solum inestimabili repletur gau-
dio. **S**alutatis autem inuicem fra-
tribus in osculo sancto seseque oslo-
lantes inuicem diuine pacis solacio
ut summi regis precones inditi ce-
lesti sumptibus viriliter armati. pe-
tuerunt per ecclesias similiter agere.
iterum atque iterum easdem repetere.
populo predicare atque ad viam suam
veritatis euangelica eruditione
conuertere crebrisque ammonitioni-
bus arguendo. increpando homines
qui erant antea velut lupi feroces sa-
lutari dogmate immanitas oues
terunt oues. **H**is ita per ordinem ge-
stis idem pontifex in toto consilio cum
clericis non modicam eiusdem pa-
trie laycorum multitudinem sanctum
dei virum obnix poposcit. quo
infra ipsius patrie fines persiste-
ret. ac populus qui nuper in semetip-
so reuersus est erudito sanaret et

X. liij.

ab antiqui hostis mortifera fauce
salubriter eriperet. **R**8 vir dei mul-
tū remittens assererat etate se fore
puerū a p̄fuis imbecillē ad id mī-
niste rū. ast sibi nō assentit ep̄s s̄
fuis eū flectē conat̄ p̄cibus. **T**andē
vero sanct⁹ odulph⁹ nolens volēs
suo pastori paruit populi q̄ votis
osensū p̄buit. ea tñ rōne q̄ aliquā-
tis q̄nq̄ t̄asactis annoū curricul⁹
sibi traiectū reuifere licet; qm̄ illic
in dei seruiçio vitā finire p̄miserat.
Quid plura. **V**ir spūs sancto plen⁹
nō cessabat populo dei p̄dicare. ce-
loūq̄ regnum instanter euangeli-
sare. **V**ibus igitur prudēs dispēsa-
tor dñi sm̄ois p̄buit alimēta. for-
tiorib⁹ fortiora. infirmiorib⁹ iuxta
apl̄m lactis exhibuit pocula. sicq̄
sue s̄aditatis exēplo oēs vnanimē
repleti sunt gaudio. **H**ac ergo obe-
diētia rite pacta repēdauit ad pro-
pria deum collaudās q̄ eius adiu-
tus auxilio tot animas lucrifacere
mereret in hoc seculo. **Q**uāuis etem̄
iā longo fessius extitisset semio tñ
eius animū etatis victorem nō mī-
n⁹ solito se piguit exercē in dei serui-
tio. **P**erseuerauit enim vt assueuit
in ieiunijs assidujs. in vigilijs deo
placitis in orationib⁹ sacris. i. ele-
mosinis largissimis. sibi paruis.
oib⁹q̄ p̄ xp̄i noīe larg⁹. nilq̄ f̄ie-
nū in hac luce curauit adq̄rē q̄tū⁹
post carnis debitū et̄na p̄mia me-
rere accipe. **S**ed mē hec silēdū nō
puto q̄ b̄tis odulph⁹ itm̄ replet⁹
erat spūs p̄phetico vt ita venturā pre-
diceret quasi iā facta cerneret. **E**x
quibus q̄ plurimis pauca nobis

huic lectioni libuit iſerere ne fides
audientium tardior fiat eadē ai ad-
uertere. **C**um autē a loco q̄ dicit̄ ita
ueron se p̄paret discedere ante q̄ ce-
pisset ite m̄de mouere accidit ma-
ximā frisonū mltitudo mē illic oue-
nisse quatinus sua saluberrima mu-
nere amonitione. **Q**uos dñs comē-
dās b̄ndixit q̄n etiā caritative an-
monuit ne viā; veritatis vnq̄ dese-
rerent quāz itez sine graui vmbra
repetere non valerēt. **S**cio etenim in
q̄t̄os id facturos. **Q**uapropt̄ pa-
ganos sup̄os p̄nūcio venturos
q̄ istā deuastates patriam vobis q̄
vestra sunt secū deducēt in capita-
tem. **R**8 ita fieri vt p̄phetauit vir s̄a-
ctus postea rei p̄bauit euentus.
Sād⁹ vir q̄ futura p̄ spiritum pro-
phēcie p̄uēdit adhuc eīez popu-
lo astans aliud magne amiracōis
presagiū intulit ita dicens. **C**erni-
tis inquit hanc. **O**stendit eis non
modice magnitudinis petraz q̄ iace-
bat ante ipsius dom⁹ ianuā. **S**cito
te q̄ sine humano labore deuoluet̄
i flumē quod dicit̄ fle ibiq̄ latebit
sub vndis q̄ diu diuine pacis mu-
nimē carebitis. **C**uz at̄ videritis cā-
dē absq̄ humana sb̄uēctione hu-
ius litōris oram subire pauldubio
corp⁹ meū creditote. licz post mortē
carnis hāc p̄riam reuifitare vobis
q̄ pacē ipetratā sup̄ebitare donec
cū sup̄bia. p̄urio homicidio. adul-
terio. totiusq̄ generis p̄dō deuz of-
fendatis vt cēsse pacis donū au-
feāt. **O**x vobis. **D**ui⁹ obstupēde p̄phe-
cie signiq̄ mirabilis multi hoīes q̄
huc se vidisse t̄stātur adhuc sūt

supstitis. **E**st etiā ibidē in ecclā eadē
petra p̄durans immobilis nō min⁹
in testimonium credulis q̄ ad ofu
sionem incredulis. **P**ostmodū ve
ro otigit traiectionem ecclesiam ex
istere pastore viduatam illo scilicet
hinc ad celestes migrante patriā
Nec mora ouementib⁹ in unum de
ricis cū beato viro cōspirabant de
electione pōtificis. **Q**ui etenim inē
se alēcantibus quem pmouere vel
lent ad curā regiminis tandem pre
positum ecclesie nomine **T**ars ele
gere. **I**lle autē locuples diuicijs fa
ctu arrogantiē r̄spondit. **V**aleo te
cum quot sufficit cur me cura tanti
oneris aggrauatis. **B**eatus autē
odolphus id responsū indigne fe
rens ad eum ait. **R**uid inquis mis
time. **S**pernis plane quod nō me
reris attingere. **F**orsitan si nolles
id inire verūcū delectes dicere te idi
gnum fore tanti honoris culmen
ascendere. **N**unc autem quia p̄pter
tuam innumeram possessionē apo
stolici ordinis spreuisti dignitatē
in eodem membro cum quo perti
naciter prolocutus es id nephan
dum iam nunc in p̄ximo huius vi
te p̄uindicta patieris interitū. **Q**uod
nō multū post s̄bsecutū est. **C**ōuen
tu autem clericorū adhuc titubāte
singuli eos qui sibi optimi videbā
tur elegere. **S**acerdos autem dñi nō
respiciens ad personam sed potius
ad meritum dicebat inter eos pro
babiliorem iueneri posse pōtificē.
nihil tamē eos vituperans quos si
bi elegerāt. **O**stendit ergo eis quē
dam presbiterum nomine **V**unge

dum qui quatuor esset aspectu de
formis tamen tam hominibus pa
lam q̄m deo. non minus merito
q̄ opere claruit insignis. cunctis
autem huic electioni consentientib⁹
statuto tempore secundū dei volū
tatem pastoralis officij suscepit be
nedictionem. **P**er gratiam vero spi
ritus sancti sic impleta est prophē
cia viri iusti q̄ post sanctos ponti
fices. **W**illibrodum a bonifacium i
illa sede nequaquā inueniretur qui
sanctioris vite tramitē vsq; ad obi
tum insequeretur. **N**ec pretereun
dum est q̄ vir deo plenus iaz pro
uectē etatis fessus semio nequibat
ecclesiam ad iē nisi fulciretur bacu
lo. **I**n cuius summitate serataz ha
tebat tabellulam. in quasi ita res
eueniret nomina fidelium annota
ret. donec cōgruo tempore describe
ret eam in libro vite. **Q**uadam ve
ro die sanctus vir animo fortis im
memor sue imbecillitatis dum fe
stinauerat ad dei properaret obseq̄
um post se i cella pretermisit ba
culum nec longo intervallo facto
eadem cellula insidiante dyabolo
inflammata est cum omni supelle
ctile ipsius atq; cum baculo. **C**ūq;
sanct⁹ vir interīz diuinis laudib⁹
insisteret ignisq; valido eaz inflam
mari cerneret. ad domini presidia
cucurrit dum exorauit ne loca san
ctorum ignis inuaderet paruipēdes
q̄ sue habitationis domiciliū igne
deperiret. **E**xaudis orō. mansuescit
incendū otinuo nec vltra p̄uauit
nisi solūmodo cellā quā inuaserat
obussit. **I**gne q; extincto baculus

ita inuenitur illesus omnino q̄ q̄i
sub incendio durante cera nec minu-
tissima apicum sficeret i ea. quati-
tinus liquide cunctis manifestare-
tur quanti meriti quanteq̄ v̄tutis
corā deo sanctus haberet. **E**undem
q̄ baculum post ipsius obituꝝ su-
per sepulcū eius fratres imposue-
rūt infixum. qui in eodem loco vbi
fixus erat vsq̄ ad tempora b̄tē me-
morie. Ab hodi episcopi p̄duraue-
rat. **C**ū autē temp⁹ adesset q̄ s̄c̄d⁹
vit̄ dia optatam celestis regni pa-
triā adire deberet. modica febre cor-
reptus suaz intellexit imminere so-
lutionem. accersitis ab se fratrib⁹
indicauit eis a diem a tempus sue
remuneratiōis. **C**unq̄ se morti p̄-
imū agnouisset fratres itēū amo-
nuūt vt ad se uerent. a cum eo psal-
mos p̄ expectatiōe sui exiūs de-
cātarent. **O**mnib⁹ exequiarum mi-
nisteriis s̄m̄ ipsius iussuꝝ ritē per-
actis valefecit fratrib⁹ deprecans
eos pro se domino preces effunde-
re. p̄mittensq̄ se p̄ eis a loco. nec ū
pro habitatoribus loci ad deum
se oraturum omni tempore. **M**ox cō-
uersus ad dominum nil morteꝝ tre-
pidans. qm̄ sibi fuit mori lucū hi-
laris mente dixit. **I**n manus tuas
domine cōmendo spiritū meum. **I**n-
ter hec verba de corpōe sanctissima
illius egressa est anima. **R**ua sciz
exeunte tāti illic miri odoris asper-
sa est fragrantia vt omnes illi qui
aderāt inestimabili suauitate ēple-
rentur ita vt per hoc patē agnos-
cerēt q̄ angelici ciues animā egre-
dien tē suscepissent. **C**elebrat autē

ei⁹ solēnitas pridie v̄dus Junij. **F**i-
unt etem i tralecto. verū etiā in sta-
ueron eius intercedentib⁹ meritis
miracula innumerabilia p̄ glām a
hōrē dñi nostri iesu xp̄i qui v̄uit a
regnat de⁹ p̄ infinita sēla sēlorum.

De sancto Bonifacio.

Beatus bonifa-
cius genitale solū i insula
que Britānia dicitur habuit quaz
modo gens colit anglorum que a
saxomb⁹ originem traxisse pu-
tatur. **A**ngli v̄o ab āglo id ē firma-
mētō regm̄ deriuari nō abfurde dī-
cuntur qui reuera fortes sunt a va-
lidi xp̄i opitulante gratia p̄uinci-
as suas armorū viriūq̄ robustaz
tutissimas reddūt p̄sidio. **A**liqñ
autē piratas ex boreali parte uenē-
tes patiuntur infestos quos tñ a
finibus suis strenue pugnādo re-
ijciunt. **I**n prefata insula quondā
erexit paradysus dei. ex quo tā pre-
ciosa p̄fluxerunt aromata vt a bri-
tannico mari vsq̄ ad arcas romule-
as omnes circunquaq̄ regiones
diuino odore perfunderent. **E**x his
aromatibus fuisse legitur. **F**orse a
fratres ei⁹. **W**illibrord⁹ q̄ magn⁹
xp̄iane religionis p̄pagator a iste
bonifaci⁹. multiq̄ alij q̄s i h. histo-
rie anglorū v̄tutib⁹ daruisse te da-
comemorat. **D**ic itaq̄ de q̄ series no-
stre narracōis texit. vbi p̄mū pue-
riles ānos euasit. ilico se totū dīne
legis otubt eruditio. **I**n q̄ discipli-
nis celestib⁹ ap̄p̄me erudit⁹ i bre-
ui opiatissim⁹ v̄e phie cultor effe-
at⁹. **O**rationi iustē ieiunijs corp⁹

macerare. frequētes vigilias agere. gloria mundi nō ambire. fauores humanos nō querere. prepositis obedire. cū fratribus concordare. Porro in his omnib⁹ nō inflabatur. nō irritabatur. nō cogitabat malū sed in lege dñi meditabatur die ac nocte. eratq; tanq̃ lignum qd plantatum est. Cum g̃ tantis bonoz diuicijs abundasset. cepit agere se cū vt exiret de terra nativitatis sue. & pperaret ad locū in quo immolari dño potuiss; Et tādē occasione nactus mare transfretauit. frisonū insulis aduectus ē traictō opido applicuit vbi euāgelisauit gentibus regnū dei. multosq; ydolatrie debitos ouertit ad fidem. Sed cum pleriq; procaciter repugnassent sentiens athleta dei nondū sibi tps passionis adesse reuersus ē in patriā suā vt curā suā intēre a gereret donec eidē spūs sanctus reuelaret vbi & qñ martiri coronā pcepturus esset. Post aliquātū tēp̃is angelica vt creditur visione pmonitus romāz pcepit benedictionem a sūmo pontifice expetens. sed eaz a xpō p apostolos suos petrū & paulū excipiens. Cūq; omnia q̃ illic erāt oratoria circuisset deductus inde auz honore a papa Gregorio. ceterisq; timoratis viris pfectus est. Audito autē q; germanoz plurimi sine dō essent illuc letabund⁹ diuertit sperās se in his regionib⁹ martire mposse fieri. & cū effudiss; illis opes q̃ sine termino sūt. Argentū & auz nō cupiuit. nec quesuit ab illis

agros fertiles vineasq; vbēs. nec tueta mollia. nec pmpuariā vino salerno obita siue redolentia s; poti⁹ animaz salutē. Hāc q̃ fuit & deo grās hāc inuenit. nā multitudine populi in his ptib⁹ ad fidem catholicā trāstulit. Et illi q̃dē anteā i suis locis ac delubris lacuas lemuresq; colueūt. s; bonifacius falcē manu tenēs diuinā oēs faunos & satyros q̃s nōnulli pagano rē situe stes deos appellant funditus extirpauit. Similiter atq; driadēs napeasq; hmoi magis portēta q̃ numina xpianis oibus nauispedere pfluasit. Vex qz nō sufficit si mala deiciant. nisi & tō stabiliatū sic nō suffic si euellas & destruas nē edifices & plātes. vir iste spūs dei plen⁹ i locis a q̃b sup̃ deas vāitates expulerat. ilico monasteria i clita & basilicas eximias altaia q̃ dñis sacrificijs ostrexit. ibiq; inuocari statuit nomen dei in vbi mortua ydola ab idigenis colebatur. His itaq; gestis cū pagraasset oēs puicias alemanoz. noricoūq; ac. quosdā fines frācoz pponēs illis fidei ministros ydoneos vale dixit fr̃ib⁹ sic i noie dñi pficiēs alijs q̃ puicijs sese otulit vt illas etiā ab errorib⁹ suis p gratiā dñi liberaret. At primo frisonib⁹ quibus iā antea p̃dicauēat nauigio reuedus ē qui vere quē admodū & pisces morant in aq̃s q̃b? ita vndiq; cōdubunt vt raro ad exteras regiones accessūz habeāt n̄ nauib⁹ subuehant. Hos ēmotos a ceteris nationibus. ideoq; brutos & bar

baros celestis seminiuerbi? adijt
et sic in quo dā codice scriptū rep
peri adhefit ibi Willibordo davo
eccē lumini. de q sup mētio facta ē
qui p idē tps traiecto iūdes pau
pis orti cultos erat. **S** cū adhibe
ret rāto agricolae adiutoriu creuit
et prediū. **I**ūdis qppe manib? hī
duo egregij ductores dñici spaciū
agri plurimū dilatarūt efficiētes
orōmb? suis vt p filice v infidelita
te. catholice fidei nouelle succresce
rēt p vitia at vlibidine cōtinētia
virginalis. p re p re uauaricia ca
ritas germinaret q ē bonoru oim
radix. **E**t cū hec fecissent. orātes al
ter p altero ab inuicē discesserūt.
et Willibord? quidē traiecto sub
sebit bonifacius at denuo pfectus
est romā. **Q**uo cū puenisset officio
fissime susceptus ē a beato grego
rio. **E**t cū p dies aliq̄s de mistic
et supmis agerēt reb? vidēs eum
papa iā dict? euāgelice doctrine
scatebris redū dare adhibita con
uiuēcia scōz q rome erāt cohiben
tia sacru illi pōtificat? trahidit iū
latū. ac eū vt putat post bñdictō
nē exhortatione corroborās. **A**udi
sti frater ac vidisti q̄t milia hoim
apd germaniā antiq̄s p dolatrie
detineant errorib?. a q̄nto filioz
numero fraudet mē ecclia si tā da
re familie fuit lumē celeste sōtra
dū. **N**unc ḡ q̄ vir pbus es a insign
nis nēe religionis p̄hs. cōfule tā
te mltitudinē ad salutē vt talentū
q̄s tibi creditū est. duplicatū dño
reportare merearis. **T**olle igit tū
perā pastoralē cū limpidiſſimis

Sine legis lapidib? vt cū gigas il
le q totū israhel demoliri cupit de
sua turpissimā victoria oñtauerit
cum oñtuo hūam gñis adūsario
dauitico bellatoz occurras. **E**t si tibi
in h° agone oblata fuerit corona
martirij. libens eā suscipe nihil te
hesitās pceptuū p hmoi trāsito
ria pēa diuicias imōles. et his di
ctis dimisit eū in osculo scō. **D**oro
bonifaci? tā bñdictōe archiepali
q̄ munimtis doctriakib? roborat?
germanos suos ilico reuifit. fortissi
mūq̄ plū cū spurio cidope cōmit
tēs. a gladio vbi triūphās castē
israhelica de p̄dicacōne philisti
noy xpō manu ei? pugnate eripu
it. **D**emq̄ q̄s p̄orū victorie residuū
fuit hoc i isto ogressu plenē supa
uit a tandē pace p oēs fines illos
opposita romā etio adijt cupiēs ad
huc plenē instrui xpiane milicie
doctrina. vñ q̄ didicerat a spūscō
a loq̄bat misteria non hēbat nē
vllis orthodoxyigenij argumētis
ampli? erudiri pot? q̄ iudicabat
a cūctis eū grādis dei exercit? dele
re fieri ductorē piter a ductorē. **S**ic
q̄ fna bñdictōe oim romane ecclē
scōz confortat. **I**te p̄ hē germania;
sua saluberrima reuifione ad felici
vtpote cui tūc se p̄vice se p̄tens vē
fidei lumē infudit. **F**igēte at illo tē
toria secus aluēū remissumis ecce
ppl's francoz innumerabilis p̄mis
cui sex? ei obuiā p̄cessit. obsecrās
fil a otestās vt se mogūtine sedi
epō destituto a tali patrono egēti
intromissari p̄mittēt. **R**d cū homo
beatissim? quē nūq̄ reuelatio an

gelica deserebat cessit scō spiritui
bonūq; suscipiēs nō adhibuit fa
stū. labori succubens delicias non
admisit. pōficiū adept⁹ **H**umili
tatē nō pōdidit **Q**uoniam necessita
tes eternasq; singulo in humeris
suis ipōnēs a cunctoz onerib⁹ col
la sumitēs in oib⁹ iux aplm si
delem se dispensatorē irreprensibi
lem xpi oib⁹ pastore exhibu
it. **S**i iam nunc tps amonet vt de
cursis his q; dignis eius moribus
quos in adolescentia habuit legiti
misq; laborib⁹ quib⁹ in iuuentute
certauit necnō a scta ouersatioe
qua in sacerdotio tanq; stella luci
dissima fulsit ouemunt; nō tū fin
gestoz dignitatem sed finvires
meas ad martiriē ei⁹ relationē hy
storūcula nra pueniat. **Q**uod nō id
circo ei tā dilātū est: q̄si ipse a pas
sionis supplicii a mortis impetu
formidauerit sed vt audaciter de
euāgelio loquar nondū uenerit
hora eius. **N**ā decretū fuisse a dño
vt inter ipsa mīa predicationis
hmōi brauiū pīpet. mltimodis
egeat vir ille vt siue in f. **F**risones
barbaros siue inter ferocissimos
germanos capite trūcaretur. **S**ed
pius de⁹ qui uolebat ad huius exē
plū accēdi q̄ plurimos nō pmissit fa
mulū suū gladio gentiliū trucidā
ri pūsq; multa mīa aīaz vncino
fidei ab ipsis leuiathan facib⁹ ex
trahēt acsi osequēt ad xpm cui
tāto agmine pperaret. **D**oz itaq;
rei geste series ita se habet. **C**ū te
acus tomifaci⁹ in mogūtine sedis
presulatu plurimis dieb⁹ dño mi

nistrasset reuelata ē ei **W**illibroz
di sctissimi epi carnalis depositio
et ad celestē gloriā trāsmigratio
Statimq; sensit fortis athleta sibi
iter⁹ perā cui lapidib⁹ suis fumen
dā: iterū cū goliath philisteo bel
lum gerē dū. **A**t neq; incert⁹ qd
agēt **S**pūs em̄ scīs elē oīa reue
labat. cōfestim nauigio illuc pe
rauit vbi cui dyabolo totis virib⁹
certaturus eāt. moxq; p vnda gre
ni notissimo sibi loco vtraiecto de
latus est a cū applicuisset vidit si
bi obuiū exire eoz angelicū quē
Willibrodus doctor exim⁹ in mo
nasterio ad laudē gloriā nomis
dei aggregauerat. **C**ui⁹ his igit p
cessit ad eccliam. et cum orantibus
orauit. cū gementibus genuit cū
lamentantibus fleuit. cū plangēti
bus **W**illibrodum acriter plāxit
Nā et ipse tanto patri sūmo amo
re diuinctus fuerat a fide deuota cō
federatus. **C**um at ptransissent di
ces luctus et tristitie accēsus ē pre
sul facundissim⁹ ad predicanduz.
accinctusq; est miles inuidissim⁹
ad agonisandum querenti aptū
predicationi locū atq; certaminū.
oñsuz est ei diuinitus eē quas dā
gētes in litore oceanī sitas qbus
euz euāgelizare oportet pceptu
rus inter illas coronā vite quaz p
misit deus diligentibus se. pūn⁹
ergo pcellis se trēdidit fluminalib⁹.
austrozq; iter secundante delatus
in insulā que fmōe patrio ostricki
dicūt gratias egit deo confidens si
bi post hoc neq; luctū neq; clamo
rē neq; dolorē vllō mō nociturum

quāquidē sit hęc oīa in eadē insula
transiturus. Sic et olim paulus ad
victimā pperās deuenit in insula;
mitilene sed paulus ē ab illis hu
mane tractatus iste a frīsonibus
cōtumelijs et terrorib⁹ lacessitus.
Illi⁹ manū vipera in omorib⁹. hu
ius caput spīculatoꝝ impius am
putauit. **P**aulus inde romā nauū
gauit. bonifacius istic cursu cōfū
mauit. **M**ulta tñ cōcurrūt documē
ta virtutū. **V**navolūtas par nauū
gatio. labor similis. affect⁹ eq̃lis.
S; paulus mgt. iste discipul⁹ ille
gentiū doctoz. iste germanoz p
dicatoꝝ. ille sedebit vt iudex i thro
no apl⁹oz. iste a dextris stabit in
numero scōꝝ. lēbit itaq; cu; pau
lo felicitatis cōfortiū ad cui⁹ filitū
dīmē suscepit idū et derelīqt mūdū.
Cōgratulabī ē at martir martiri.
doctoz p̃dicatoꝝ. apl⁹s sacerdoti i
cōspēdu xpī. **P**eregīt igit sanctus
bonifaci⁹ cursū suū stans et oīas.
tyrāno q; iugulos ad decollandū
prebēs. **iii. kal. iunij. die. iij.** **V**n
et illud tetraſticon habet. et i de po
ſitionis eius solēnis ab ecclā can
tat. **H**ymnis in nouis festū uenē
bile nob. **A**duenit exultāt fratres
cū ciuib⁹ in quo. **T**ūc q; celoz me
ruit bonifacius alta. **S**cādere ppe
tuā meratus in sāguine vitam.
Mihī at in eadē regione ſciscitātī
de eo si qd scribere possint relatiū ē
adhuc ſupſtitē esse quandā mu
lierē. sed iā valde decrepitā que in
reuerando aſſerebat ſe decollatio
ni militis cristi fuiſſe pntem. dice
batq; q; cū gladio feriēdus eſſ;.

ſacꝝ euāgelij codicem capiti ſuo
impofuerit vt ſub eo idūz puiſſo
ris exciperet. eiusq; preſidiū hēret
in morte cui⁹ lectionē dilexerat in
vita. **P**erempti ſūt et diſcipuli ei⁹
cū eo i loco q; dockinga dī. vbi po
ſtea in honore tanti martiri⁹ cōſtru
cta ē baſilica nobilē iux quā fons
aque dulcis emanat cū alibi per
totā rēgiōnē illā falſea amare ſint
aque. **E**t fecit hūc fontē a bonifa
cio inuentū ac ſāctificatū eſſe. idō
q; tāta dulcedīne inſignitū a pota
tioni amatoꝝ ſatis acōmodum.
Itaq; venerandū ei⁹ corpus pmo
traiectū platū ē. poſtea ad fuldē
ſe monaſterij tranſlatū eſt. qd q
dem ipſe a fundamēto cōſtruxerat.
et in quo paſtor inditus honeſtiſ
ſimū vere innocētie gregē aduna
tū in xpō deuouerat. **I**n quatuor g; fe
liciffimis locis id ē dockinga traie
cto in moguncia vite in fuldēſi ce
nobio bñ martiri⁹ preſentia viſi
bilib⁹ crebro ſentit iudici⁹ in qui
bus p interceſſiones ei⁹ plurime
ſanitates a dño. aliaq; preſtātur
beneficia vſq; in diem iſtum.

De ſancto Lebuino

Sanctus Lebuī

nus ex britāniā oceanū
inſula originem ducens ſerē a ſue
lingue periti⁹ pmo hiſ rom vocat⁹
qd roman⁹ pmo ſonat ear⁹ amic⁹
Dēptis vero vel mutatis ad latini
tatē qbusda; litteris Lebuin⁹ ē vo
cat⁹. **Q**uodā ei⁹ pſagio futuroꝝ
hoc ſortit⁹ ē nomē vt lingua p̃ſa

vocaretur. carus amicus vtiq; nō se-
culi cui⁹ amicus erat s; dei omni po-
tēis. **R**ui em̄ voluerit amicus eē hu-
ius sc̄li inimicus dei ostendit. **H**ic
em̄ ab ip̄is puericie crepūdijs di-
uinis exercitijs dedit morū cona-
tib⁹ portēbat q̄lis p̄is futuris
eēt adib⁹ vt patenē dareē intelli-
gi hunc rex dei cultorē fore q̄ in le-
ge ei⁹ meditareē die ac nocte. **H**ic
sacris studijs traditus totis p̄cor-
dijs sine sapiētie inuigilabat. q̄
dignos se circūiēs q̄rere a illi se hi-
latiter oñdere sacro festate eloq̄o
probat. **E**rat etiā vt iaz añ nos p-
quendā sui amatores dictū ē reue-
rendi admodū vult⁹ oculis arden-
tib⁹ a vltra omūne hōi n valentiā
p̄spicacib⁹ colōē viuēdo atq; in ex-
hausti vigoris vt nullo modo n̄e
crederet etatis. statura discretiois
ambigūe. **N**ūc q̄dē ad cōmune se
hōim mensurā cohibebat nūc vō
pullare celū sūmū viciis cacumen
videbat. **S**icq; pueri illa etas in
dei sapiētia p̄ficiēs q̄tidie decurre-
bat. **E**rat p̄terea adolescēs magne
abstinentie sibi p̄cis. egem̄is lar-
gus. ore seren⁹ corpe cast⁹. lectio-
nib⁹ sacris assidu⁹ vigilijs a orōi-
bus indefinē intētus. s̄mone io-
cūdis. q̄litate mox sobri⁹ omniq;
bonitate p̄ditus. **H**is a h̄mōdi pol-
lens virtutib⁹ adeptus ē honorem
dericat⁹ deinde etate simul a mox
p̄bitate adultus singulis sensim
s̄m instituta canonica dignitatis
ecclesiē cōscens gradib⁹ eligē
ad officiū p̄sbyterat⁹ vt q̄ scientia
et opatione p̄fectus erat. ceteros

doctrina instrueret a exēplo suo p-
uocaret. **Q**uod verus zelator anima
rū verbū dei seminādo inter gētes
implere nō tardauit. **E**t sic deus pe-
tro opatus ē in apostolatu circūci-
sionis a paulo inter gentes. sic et
sancto sacerdoti leuino opatus
est inter francos et saxones. **V**n-
q; ad eosdem docēdos ab eo desti-
natus est nō in cōuenienter dicē
apostolus sic a illi. deniq; sicut ip̄e
x̄ps p̄cepit discipulis suis dicēs
Ite docete oēs gentes. a **P**aulum
a barnabam segregauerit spūs
sanct⁹ ad opus euangelij. ita eius-
dem spūs sancti imperio fortis ille
opator leuinus in opus sibi ab
ip̄so inuēctum segregat⁹ ē. ac p̄po-
sito sibi sūmū p̄iarche abrahe exē-
plo de solo p̄afino iussus est exire
huic ḡenerabilis vir edicto irre-
fragabiliter interēs exiuit impi-
ger de terra a cognacōne sua. an-
glia a euectōne nauali traiedum
petiit cast⁹ qd est **M**iltēnburch
antiquitus dictum modo vero tra-
ieduz vbi reperiens quendā vene-
rabilem virum nomine gregoriū
ex nobili francoꝝ sanguine pere-
atum a beato bonifacio archiep̄o
olim in puericia enutritū gradu
ecclesiē p̄sbyter⁹. sed tūc p̄ tpe
ep̄alis officij in eodē castro vlt̄ eti-
az prochia vicariū exposuit ei om-
nez sue peregrinationis sibi q; om̄s
sep̄dicationis text⁹. **Q**uo audito
vir dei gauisus ī dñō misit eū ad
locū sibi dñitus demōstratū sec⁹
p̄siam fluvii aduūcto. **S**ibi mar-
chelino discipulo sc̄i **W**illibrodij

Veniens igitur cum suo collega ad pre-
monstratum sibi a deo locum. versus est
aliquod diuividue cuiusdam hospicio
et non veritus gentis illius animosita-
tem insudabat quotidie euangelice
predicationi. instans ostendens unum
deum esse qui omnia creavit et guber-
nat. et ydolavania esse quibus ille
populus multum inserviebat. Ex quo
bus multi credentes sancto viro pre-
mo oratorum in Wilpa edificari fecerunt.
Nec multo post aliud viro dei
oratorium maius iuxta orientales eius-
dem fluminis partem ei construxerunt
et per illud domum eius habitationi
congruam. ubi sanctus dominus quotidiana
novigiliis ac missis vota domino pro
soluebat et confluentes ad se verbi
divini pane cibabat. cunctisque cer-
nentibus se graciosum vultu. verbis
ac moribus exhibebat. Unde quod phi-
rimis eorum etiam nobilioribus specia-
li affectione carus erat inter quos
fuit dauon cuius speciali amicitia
fouebat. Rursum autem bonitatem eius
non ferentes ac plurimos ei in fide
adherere videntes. oratorium ac do-
mum ubi discipuli eius morabantur
clam obusserunt. Res incendiarius vir dei
ille sus euadens patienter tulit. Nec
ob aliquam illorum seueritatem ab euange-
lizando cessauit instantia parat
mori pro verbo dei. Res etiam saxonum in
consilio suo congregati qui semel fecis-
sent arreptis fustibus eum occidere
volentes sed deus eum ad plura bona
reseruans sic ipse ad supradictum mon-
tis ductus a iudeorum oculis euauit.
sic vir dei saxonum seueritatem ipso deo
volente dedimauit. Tandem vir sanctus

populo saxonum manifestatus in cel-
santer verbum diuinum seminabat et
populum multum deo conquirebat. Et
ad extrema debuit plenius bonis
operibus spiritui domino reddidit pro die
probus nouebris. Et sanctum illud cor-
pus in vincta pura et munda positum
humo recondit cum debita honori-
ficatione in ecclesia portus dauentriensis.
Cui loco hoc imbutum est stat vocabu-
lum a dauone quod a honoriifico ac
potenti viro sancto. Lebuino dum ad
huc viuere familiarissimo ecclesia
at ipsa ab eodem sancto viro et quibusdam
fidelibus ut iam diximus constructa sed
ab infidelibus exusta. iterumque ere-
dicta. eo videlicet tempore quo pri-
mum ad sanctam scientiam salutis in-
credulis olim saxonibus per beatum
doctorem lebuinum visitauit eos
orientis ex alto et solius iusticie christus qui
est benedictus in secula. Amen.

**De translatione sancti
Lebuini**

Post felicem sanctam
Lebuini ab celestia trans-
fatum instinctu hostis maligni conti-
git saxonum quorum adhuc maxima
pars infidelis durabat. basilicam
in qua sacrum corpus iacebat hu-
matum iterum incendere et cuncta circa
quaque vastare. Et cum per triiduum
eius querebant sepulchrum prout
te reperire nequiebat. Unde accidit
ut idem locus diu solitudinem pa-
teret. Interea gregorius venerabi-
li abbate cuius supra mentionem
fecimus via viui se carnis ingresso

con sanguineus eius **Albicus** tra
iecten. cathedre suscepit dignitate.
Rui cum h̄et quendā virū deo di
gnū a sibi speciali affectu deuotuz
noie **Luitgerū** postmodū pōtifica
li honore sublimatū sic affat⁹ est il
lū. **Mei** frater carissime **Luitgere** cū
nouerim te ea que ad diuinaz pti
nēt religionem studiose exquirere
hortor ac postulo: loco illo q̄ sacroz
corp⁹ **Lebunū** christi sacerdotis
reconditum fuit te curam impende
re: et vt a te deo reuelante inueniri
valeat magnopere laborare atq; ad
cōtinuādas deo laudes triumphum
imbi sup illud edificare. **Qual** ete
nim quātusq; vir fuerit tua frater
nitas optime nouit. **Hic** ad q̄scēs
monitis egregius **Luitgerus** omī
adhita sollicitudine agroz in quo
thesaurus ille absconditus eāt: ex
colit pro viribus similis hōi bonā
margaritā querēt studios⁹. **Et** cū
minime qđ desiderabat valēt inue
nire mest⁹ valde: tū intra spaciū lo
ci quo putabāt cōtineri cepit basi
licaz edificare. **Sed** bono viro bona
q̄renti nō defuit manifestatio boni
tatis dñi. **Visuq;** demq; est ei ī som
nis sanctissimū christi sacerdotem
Lebunū secū loqui: a sui tegē locū
sepulcri: seq; ita affari **Lauda** bile
inquit ac deo placitū tuū approba
lo studiū mi frater amatissime **Lu**
itgere q̄ ad honorez nomis dei tem
plum iam olim dirutuz conaris re
struere. **Mei** vero membra corporu
scoli repies remoto hoc quē erigis
pariete australi. **At** seruus domini
Luitgerus nil lēstans de visione:

aggregata deri plebisq; plurima
otione subruo quē erigebat pari
ete in loco sibi pōtenso qđ deside
rabat se gauisus est inuenisse. **Ob**
lata itaq; deo vt dignū eāt in psal
mis a hymnis gratiarū actione di
latari fecit: spaciū edificij illius q̄ti
nus imbi clauderetur thesaurus a
se dñio reuelante repertus. **Quantū**
demq; sit p̄ciosus ab eo tēpe vsq;
in p̄sens signis declaratur ac virtu
tibus que p̄ eius merita in suos fi
deles opari semp dignatur ineffa
bilis potentia benigni **Iesu christi**
dei a dñi nostri: qui auz p̄e a spiri
tus sancto viuit a regnat rex inuid⁹
cui sit laus a gloria p̄ infinita secu
la seculorum. **Amen.**

De sancta Columba virgine.

Ingressus est igit⁹
Aurelianus ciuitatē senonis. viii.
p̄dus Januarij. **Ante** quem accusa
ta ē a abducta virgo **Columba**: q̄
post multas interrogationes iussa
est p̄ inuenem quendam turpissi
mum vulgare; nomine **Baruchaz**
imitti in contubernium publicum
meretriciū. **Rui** cum remisset in am
phitheatrum: et introisset cellam
eius: dixit ei virgo **Cur** cū tanta feri
tate me ad itras. **Nūquid** tibi resi
stere possuz: aut te repellere a me.
Sed patientiam habet ne irascatur
tibi dominus meus **Iesus christ⁹**
a moriari. **Rui** cōpundus in his
verbis non accessit ad eam: nec te
tigit eam. **Et** cum oraret virgo **Co**
lumba vt ei⁹ castitas a domino cō
seruaretur: a ecce visa egrediēs de

R.

cauea amphitheatri ingressa est cel
lam virginis: et inueniens ibi ho
minem allidit euz ante pedes **Colu**
be intendens in faciem eius. a expe
ctans: quasi quæreretur quid virgo
de illo interet. **Tūc Colūba** ad vz
sam. **Adiuro te per Iesum christuz**
vt non lebas euz: s; permittite me lo
qui cum illo. **Tunc** visa dimisit eū
a posuit se ante hostiūz ne ille effu
geret: a ne alius ingrederet. **Tunc**
Columba ait ad iuuenēz. Ecce fera
que audito nomine christi dat ho
norez deo: tu quare in tanto scelere
perseueras. **Aut ergo** promitte te
christianum fieri: aut te deuorabit
fera. **Tunc** iuuenis exclamauit. Si
quis christum non cōfiteatur san
hinc nō discedat. **Quod** cum dixisset
visa se tulit de hostio. a exiens
iuuenis clamabat per totam ciui
tatem non esse alium deū: nisi quē
colit columba. **Quo** audito **Aureli**
anus iussit ignem circa carcerem
accēdi. **Visa** vero vt vidit ignem
cepit fremē a rugire. **Cui** dixit **Co**
lumba. **Noli** timere qz non crema
beris hodie: s; morte cum deo pla
cuerit morieris. **Tunc** visa tēdum
ascēdens erupit p medias turmas
a exiuit ciuitatem. **Tunc** popul⁹
clamare cepit vt ignis extinguere
tur ne **Colūba** virgo cremaretur.
Quibus hoc clamantib⁹ venit nu
bes de africa a extinxit ignē **Tunc**
abducta est **Colūba** in mediūz po
puli. **Ad** quaz **Aurelian⁹**. **Rue** sūt
tua artificia vt te non contingunt
incendia: nec fere. **Rue** respondit.
Nihil aliud noui nisi **Iesum xpm**

cum patrē a spiritu sancto. **Cui** di
xit **Aurelianus**. **Jam** tibi testat⁹
sum ne nomē hoc memoreris. **Pre**
cepit autē vt ad primum miliariū
duceretur et ibi decollaretur. **Quo**
cum ducta fuisset rogauit vt paz
dimitteretur orare. **Sed** euz nolent
qui ducebant eam: dedit eis palli
um suum sericum a tunc pmiserūt
Rua orāte clamauit ad eam vox de
celo: dicens **Veni Colūba mea: vē**
ni. aperti sunt tibi celi. congaudet
tibi paradysus: deūctis omnib⁹ ol
luctationib⁹ stat filius dei qui ti
bi coronam in capite ponat a susci
pient te angeli dei: a pducent te in
ciuitatem magnam hierusalem: ce
lestem. **Tunc** vnus ministrorum
exēpto gladio āputauit caput orā
tis virginis. **Factūqz** est hoc p die
kalendas **Januarias**.

De sancta Teda virgine.

Teda sponsa
Thamiri i ciuitate yco
nii sedēs in fenestra sua
audiuit **Paulum** qui illuc venerat
de virginitate predicantem. **Cui** a
adhesit derelicto sponso. **Titus** euz
imbi precesserat a **Paulū** sic descri
plerat. **Paulus** statura breuis est
capite robusto: sup cilijs iundis:
naso aquilino: a grā plen⁹. **Tunc**
mater **Tede** filiā suam cū aposto
lo accusauit. **Vnde** ambo ad pcofu
lem trahuntur matre contra filiaz
clamante: quia sponsum suum con
temnit et huic adheret. **Tūc** **Paulus**
ab ycomio expellitur: et **Teda**
igni imecta illesa exiuit. et inuenit

Paulū p se orantez: a statim sequi
tur antiochia ibiqz a qdam cupi
scie. Rūi vidēs se ab ea cotēnē: p sa
crilega vgo xpi ipso auctore iudi
ci tradit. Sequenti vero die Teda
inter leones a leenas a vrsos pñci
tur: sed omnes se inuicem interfici
unt: a virgo illesa permansit. Tūc
in aquam inter feras pñda: dixit
In nomine patris a filij a spiritus
sāci sit in hec aqz fons baptismi: et
omnes fere statim moriunt. Itē
in amphitheatro inter feras crudeli
ores pñci iubetur: sed pie matro
ne confluunt et odorifera quedam
aptant vt fere dormiant et mitigē
tur. Rūibus soporatis statim thau
ri fortissimi adducunt quibz igni
ta ferramenta ad genitalia ligant
vt magis seuiant. Et virgo ligata
inter illos pñciatur: illesa vñcul
cōbustis absoluitur. Peinde iterū
cum apostolo smirna pergit. Tan
dem a Paulo benedictione sumpta
pcomium rediit: a sponsum suū mor
tuum reperit. Mater vero eius in
sua nequicia permansit. Ipsa autē
multarū virginū mater extitit: et
orans ad dñm migravit.

De scā Afra puella a martire.

Afra filia Hila
rie: cuius progenitores a
cipro venerūt. Cū autē essent cul
tui veneris dediti: ipsa cum ancill
suis meretricio operi se dedicaueāt
ob honorem dēe veneris cui sic se
uiebat. Darūz prostitutū Nar
cissus episcopus cū Felice diaco
no psecutiōez: p yodectiam deuitas

ignoranter ingressus est. Et primo
p turpi amatore susceptus: postea
christianoū epūs cognit. Afra
pedibus episcopi aduoluta: ac
statim cōuertit. De mane christia
ni querūtur: sed Afra sub limi fasci
culis eos abscondit. Tūc Afra e
piscopum ad Hilariaz matrem su
am ducit: que etiā aduoluta pedi
bus eius: efficitur xpiana. Tūc
clamat demon sup episcopū: se in
iuste a suis habitaculis expelli. et
recusavit recedere: nisi aliqua aīa
sibi in potestatem datur. Datur gō
ei draco magnus ab episcopo in fau
cibus alpūm quem statim demō
occidebat. Tūc Narcissus domum
Hilarie in ecclesiam consecrauit a
Dionisium auunculum Afre ordia
uit epm in augusta. Afra vero cū
solita vitia exercē negligeret Ga
yo iudici presentatur. Cui cum iu
dex paganus diceret: deū christia
norū meretrices abhorreere a chri
stum habitare in talibus non pos
se. Afra respondit christum p pec
catoribus remisit. Iubetur in insu
la lici fluminis cremari. Mater au
tem a ancille ei⁹ dū eam sepelissent
ibi cōpñense: igne cremate exti
terunt.

De sancto Oswaldo rege.

Oswald⁹ rex
anglorum fili⁹ Achie so
roris sancti Edmundi regis: q eti
am pro christo occubuit. Fuit vir
magnarum elemosinarum in die
pasche ab Adriano lindisfransenf
eccle dīna audies. Et cū linguā fre
R. ij.

ignoraret rex populo interpretabatur
Vna dierum dum pauperes conflu-
erent et omnia victualia essent di-
stributa discum argenteum fecit con-
fringi et dari egenis. Cui episcopus
congratulans: manuum eius oscula-
batur: dicens. Nunquam senescat hec
manus. Et factum est ita. Perma-
net enim sic usque hodie. Qui etiam die
ac nocte vacabat divinis: et aut su-
pimis: aut flexis genibus gratias
deo agebat. Fratre suo Sanfrido
ab impijs perempto: ducem brito-
num cum multis super se venientem
ipse erecto crucis vexillo et flexis ge-
nibus superavit. Non ergo regni
sui anno: etatis vero tricenis octa-
uo rex mercatorum qui antecessores
suum pemerat: ipsum in prelio oc-
cidit: et caput cum manibus et bra-
chijs ignominiose in stipite suspen-
dit: qui postea multis dedit mira-
culis. Scolasticus quidam bona
dicens et mala faciens: ad extrema
perductus vidit se ad inferos duci
inuocat auxilium sancti Oswaldi
Et allata sibi particula palii quo
caput Oswaldi cum manibus pe-
pendit: et in aqua benedicta posita
et ex ea potata: vitam obtinuit et
salutem.

De sancto Wolfgango episcopo.

Wolfgangus na-
tione quidam almanus: ge-
nere vero ingenuus ab ipsis infan-
tie rudimentis deum fontem vite fi-
ctis et spiritus sancti gratia illustra-
tus: quibus mundi amatoribus vi-
deretur contemptibilis: magna tamen

merito et prerogativa eminere ce-
pit. Nam reuera necesse est ut quicquid
mundus odit diligat a deo. Sanctos viros in hoc seculo constat pere-
grinos esse ac hospites. Unde et re-
prehenditur Petrus quod tabernacu-
lum in monte fieri cogitavit. quod scilicet
in hoc mundo tabernaculum non
est quibus patria et domus in ce-
lo est. Sancti viri funditus seculo
renunciantes: ita huic mundo mori-
untur ut soli deo vivere delecten-
tur. Quamquam ab huius seculi conuer-
satione se subtrahunt tanto inter-
ne mentis acie presentiam dei et an-
gelice societatis frequentiam contem-
plantur. Qui enim renunciat rebus
suis: sua abnegat. Qui vero renun-
ciat moribus pravis: semetipsum
abnegat. Hoc adimplevit beatus
Wolfgangus. Primum enim inter
canonicos laudabilem et castam
vitam duxerat. deinde artioribus
regule implicari desiderans in sve-
uia apud cenobitas qui solitarij
vocantur monachice vite norma
professus est. In qua quanto rigore
qualiter observantia vixit: et
virtutum suarum exitus et ostense
sibi divinitus visionis patefecit
eventus. Nam cum beatus Wolgan-
gus adhuc in solo paterno posset
peregrinari pro amore divino affe-
ctaret. et huiusmodi desideriis san-
ctorum se suffragijs iugiter comen-
daret beatum christi confessorem
Otmarum cui se suamque frequentissi-
me commendabat sibi in somnis
astare videbat: quem iussus ab eo
intendere huiusmodi accepit verba.

Ruina rogatus a te: rogavi dñm p
te manifesto tibi nūc futura q̄daz
Paup̄ a iops de hac puñtia egre
dieris. si alia m̄ q̄ pro amore dñi
exulabis episcopatum caducis re
bus satis locupletē p̄destinatione
diuina susceptur⁹ eris. In cui⁹ ad
ministratiōe si fideles te exhibue
ris expletis vigintiduobus ānis
vitam transitoriam eris exiturus
a eternam ingressurus. Et hoc pro
culdubio scire te volo q̄ animam
tuā cōditori redditurus es in loco
vbi sub nomine xp̄i a xp̄ianis me
moriam mea venerat⁹ a colitur. Quo
me in hora exitus tui de egipto hu
ius mundi spero aduenturum cu⁹
ceteris quos de ciuib⁹ sup̄nis ad
te venturos osolatores habere me
rueris. Sanctus igitur **W**olfgāg⁹
hac visionis reuelatione percepta
ac misterij archano comperto: eo
amplius quo certus circūspiciens
intendebat aciem mentis in specu
lum diuine contemplationis repu
tans atq; iugiter secum reuoluens
qualiter pro salute alior⁹ a anima
rum cōmissarum remedio sibi a do
mino cōcessum duplicaret talentū
vt pauca fideliter custodiens fidei
remuneratiōe sup̄ plura cōstitue
retur. Cui⁹ rei gratia mōasteriū
a mōchatū deserens: imo fm apo
stolum maiora emulari carismata
cupiens p̄ almaniam deuenit exul
in noricum: ad cui⁹ orientālē par
tem cum humili comitatu p̄tendēs
p̄dicandi gratia pannoniē petijt
confinia. e qua p̄ **P**iligrinum pa
tauensem episcopum euocat⁹ pie

vt deuit humanitatis ab eo susci
pitur et fouet officio. Apud que⁹
etiam rogatus et iussus māsit ali
quot diebus. Hoc inter cetera pru
denti secum tractans mente quare
prohibitus sit ab adducenda ad
deum paganoꝝ gente. Quo cōmo
rationis tempe idē episcop⁹ opti
me vsus: vtpote qui erat apprime
eruditus a genere nobilissim⁹ dā
destina a manifesta diuini seruitij
obseruatione: ac assidua sacre scri
pture idagatiōe satis pbauit hūc
quem susceperat pegrinū nō esse
gironuagum: sed stabilem et vere
fidei domesticū. Vnde a quosdam
de suis familiariter pro eo alloqui
tur: dicens. O q̄ felix ecclesia q̄ deo
volente isto donabitur sacerdote.
Ergo necessariū valde videtur mi
hi a vtile vt huic famulo dei petaz
regimen ratisponensis ecclesie qui
optime cōuenit siubi abūdat bo
na volūtas vt eam etiam ad bona
opera procedere faciat bene collata
facultas. Bonū quippe quod hic
vir seminare voluit inducat⁹ cor
dibus paganorū et salutis obse
quiū quod repperit cecitas illorū
quandoq; fortassis hoc eode⁹ agrū
dominiū excolente habet fructū
suum in populis christianoꝝ. Ad
hec quidam respondentes: dixerūt.
Ruomodo fieri potest vt iste pau
per a ignotus ab honore accedat
tanti episcopatus: cu⁹ iam aliquē
alti sanguinis persone hunc apud
imperatorem prediis a pecunia cō
pensantes sibi contenderūt adqui
rere. Quibus ille refert verba p̄de
R. iij.

rosa: sed non adeo morosa. diuina
et humana valde inter se proban-
tur distare iudicia: si scrutator cor-
dium et rerum ab initio mundi elegit
contemptibilia et ignobilia ut con-
funderet fortia. Et e contrario mun-
dus quod suum est superbe ad ho-
ram extollit: ac in breui cum confu-
sione distollit. **V**nde opere precium
censeo quo se mittam ad marchi-
comitem: cuius consilio multa solet
facere imperator ut suggeret ei ne
per ambitionem aut simoniacam
heresim quemque episcopales sinat
accipere dignitate: sed ob eternam
remuneracionem quem humiles et
modestum ac eruditum inuenerit:
necnon officiis ecclesiasticis aptum
esse probauerit hunc cuiuscunque sit
conditionis vel parentele promo-
ueri faciat ad culmen ecclesie. **P**er
legationem igitur episcopi ac sug-
gestionem consiliarii imperator sua
et ecclesie utilitate admonetur: imo
quod verius est nutu dei. in cuius
manu est cor regis. princeps bonus
Otto secundus animo mutatus om-
nes qui pro eodem episcopatu adi-
piscendo laborabant auertit. et se to-
tum ad electionem venerandi viri
conuertit **W**olfgangi. sicque legatos
post eum celeriter mittit. Qui ut mis-
si fuerant pergentes: inuenerunt
eum cum prenominato episcopo como-
rantem: sed iam ad patriam repe-
dare cogitantem. **B**eatus autem
Wolfgangus ignarus erat lega-
tionis imperatoris et ceterarum re-
rum pro se gestarum: et ideo ani-
mum intendebat aliorum. **C**umque

legati quatenus uenerint ei indicarent
primum recurrit ad secretarium cor-
dis sui se suaque deo commendans in
intimis. deinde episcopo **P**eligrino: cuius
caritate ibi detentus erat: causam
suam exponens id quo grauabatur
temperamento leniebat simplicita-
tis columbine ac prudentie serpen-
tine: atque in hunc modum proloqui-
tur: dicens. **N**ot nouum quod mi-
hi per nuntios imperatoris domini
Ottonis secundi venit caritas ef-
ficat tua: cui premissum bonu voluntatis
absque dubio erit: sed mee par-
uitati timorem incutit. quod nescio si
voluntas dei sit. et quia mundus
sub specie religionis multos ad vi-
tia trahit. **Q**ui respondens dixit. **Q**uod
dicas te timere hoc mentis est pueri-
te. **S**ed hanc in bonam spem erigit
psalmista: qui dicit. **I**n timeris sapi-
entie timor domini. **T**alia ergo ponti-
fice proloquente vir venerandus
Wolfgangus per mentis specula-
tionem et dispensationem: dispensa-
tionis diuine intuens moderamen-
subsequitur: dicens. **E**cce seruus do-
mini: fiat mihi secundum uerbum tuum.
Tunc arrepto itinere cum his qui
missi fuerant ab imperatore teten-
dit in partes occidentales bavarie
Cumque peruentus fuisset ad regiam
ciuitatem derus et populus secundum
morem ecclesiasticum unanimiter
ut imperator petijt sanctum wolf-
gangum elegerunt cum uniuersa
li electione: et ad curiam regiam eum
miserunt. **C**umque in presentia cesaris
esset delatus: ante pedes eius
prostratus se dixit indignum: in deo

Hum: ignobilem: sub monachi p
fessione degentem: et sine licentia
abbatis sui nihil accipere debere.

Imperator autem videns eum deifi
ce renuentem magis de eius pbita
tis dignitate cere? quibus reluctanti
multumq; gementi episcopatum
comendauit. deinde cum comitatu
fidei multorum remissus ratispona
est ingressus. ibiq; cum canticis le
ticie suscipitur: atq; more pontificum
intromissus a clero a populo sum
mo pastori comendatur: necnon
Frideico archiepiscopo illiusq; suf
fraganeis post aliquot dies in sa
cerdotem apostolicum ibidem con
secratur. **I**gitur post multa pieta
tis et equitatis opera quibus deo
seruire studebat febricitare cepit.

Ruam corporis molestiam illi qui
nescit occasum sedulis precibus
uite sue comendauit excursum: di
cens. **D**eus misereri dignetur mihi
misero peccatori mortem nunc sub
eanti: a cuius eam timide ac humi
liter aspicienti. **N**ec cum dixisset re
uerenter oculos clausit: ac velut in
somno pausans: pridie kalendas. no
uembris in pace quieuit.

**De sancto Panthaleone marti
re a medico.**

Erat in ciuita
te nicomedia senator q
dam nomine Eustorgius habes fi
lium pulcherrimum noie **P**antha
leonem quem litteris erudienduz
trahidit **E**ufrosino regis. **M**aximi
ani medico. **R**ex vt vultum pueri
elegantem asperit suo eius aspectui

astare a discipline medicinalis ar
tis erudiri iubet. **P**anthaleon vero
iuxta domuz **E**rmolai semis q se cu
alijs christianis absconderat transi
tum fecit cu magistro suo: nec mo
res ceterorum inuenum habebat. **E**r
mola? at frequenter transeuntis pue
ri decoie et reuerentia attendes: co
gnouit per spiritum eum electiois
vas futurum. a conuocans eu vna die
in domiciliu suu introduxit. **R**uez
detestatis esculapii ipocratis a **G**a
lieni studijs ad fide a disciplinam
euangelica iocitabat. **Q**uod a tpe du
a magro suo dimissus domu iret pu
eru vipera percussus a mortuum: in no
mine xpi ad recordatoe; **E**rmolai
sic languores curare soliti vite resi
tuit a serpens crepuuit. **D**ein ab **E**r
molao baptismate regnatus: post
septe dies ad piez redies a ad ma
gistrum: laudabili se apud eos d ab
sentia excusauit eloquio. **Q**uerens
aut piem suu ab ydoloru cultu au
tere: habita occasioe ceti queda q
omne facultate sua frustra i medi
cos expederat in p'sentia p'is illu
nauit. **E**t credidit p' ei? cu ceto illo
a fidelis factus in pace quieuit. **C**e
tus vero ex inuidia medicoru ad re
gem duct? a confessus se illuminatu p
Panthaleone: a rege decollari iu
betur. **C**ui? corp? **P**anthaleon da
ta pecunia honorifice sepeliuit. **M**a
ximianus autez iussit vocari **P**an
thaleonem qui sanato in p'sentia
regis paralitico: qd sacerdotes ydo
loru **E**sculapiu ipocrate a **I**ouez in
uocantes efficere non valebat mul
titudine; populi ab ydoloru cultu
R. iij.

abducere ad fidem conuertit. **I**teu
sacerdotib⁹ cū medicis ex inuidia in
seruū dei stridentib⁹ iussit eū rex sa
crificare: nolentē suspensū iugula
ri a lampadib⁹ latera eius icendi
Demū ille sus euadens: missus est
in sartaginē plūto liquefacto ple
nā. **T**ūc xp⁹ cū eo intrās sartagi
nē: ignē extinxit et plūbū refrige
rauit. **T**ūc lapide in collo ei⁹ liga
to in mare pñciat: s; xp⁹ sibi appare
te sup aridā reducit. **I**teu. inter fe
ras multas mittit: s; mansuefacte
nullam ei lesionem intulerūt. **R**uo
viso mille homines ex hoc credētes:
iussit rex pñci ante feras a mēdi
pmanerūt. **I**git post innumera tor
mentorū genera iussit eū rex vna
cū **F**rmolao a duob⁹ alijs pñs tū
catis decollari: a corp⁹ decollati cō
buri. **D**ecollat⁹ est igit vir sanctus
et subit lac p sanguine. a spatula
oliue: vbi passus est repleta ē fru
ctu. **M**ultitudo at ciuitatis videns
spatule fructificationē: a q; lac cu
currit p sanguine: dederūt gloriaz
deo: a multi crediderūt in xp̄m. **T**y
rannus vero hec audies: iussit suc
cidi arbutulā a corp⁹ sem oburi
Et sic cōsumatur ē certamē mēis glo
riof. **D**e scō Albano mēe.

Empe hono
rii regis p̄latū at; me
diorū gētis vandaloū
orti altercatōe maḡ in xp̄ianos a
artianos ouenerūt cartaginē ad si
nodū. **D**. clxx. ep̄i **I**nt q; theonist⁹
vir religiosus a philippis p fide xp̄i
ab ep̄atu expuls⁹ romāxit auz di

scipul⁹ **A**lbāo **V**iso a alijs duob⁹
s. **T**habrahaz et **T**habathā sub
impatore xp̄ianissimo **T**heodosio
Vbi honeste a papa dimissus cau
sa p̄dicandi liguriā pagrans uie
mediolanū ad **A**mbrosiū. a q; be
nigne recept⁹: multa oīa arriāos
disputauit i oib⁹ eos vincēs. **I**nde
ueniēs aug ustā dimisit ibi sociū
Visū q; in eodē loco tēt⁹ ab infideli
bus martirio coronat⁹ ē. **T**heoni
stus at alpes trāsies ad Sigismun
dū regē puenit. **S**; ipse rex dū cēt
vē catholic⁹ causā sui itineris cōg
scēs p suos legatos misit eū ad bñm
Paulinū treuerē archiep̄m **C**ui
Paulin⁹. **R**uo ausus fuisti ire ad
me cū nup **M**aximian⁹ a **V**aleriā⁹
q; haec venerāt hic occisi sint p xp̄o
Rndit. **I**te q̄rim⁹. **C**ū g aliq; taliz
cū ipso fuisset cōmorat⁹: a ip̄ius
oīa arrianos adiutor fuisset acer
rimus tādē ppositū iter arripens
uenit cū suis i ciuitatē mogūtināz
vbi fuerāt arrianorū multitudo. **I**n
q; ciuitate cū fidez trinitatis expone
rēt: vt vñū deū agscētes ad vnitatē
mēis ecclesie redirent confluxus go
thorū a arrianorum **A**lbanū. q;
verbum dei cōfidenter p̄dicabat
cōplēdentes: et foras ciuitatez
educētes caput ei⁹ gladio ampu
tarunt. **R**uo ipse statim apprehē
dens p̄p̄is manibus illuc deporta
uit: vbi nunc corpus eius simul cū
capite requiescit. **C**uius ecclesiam
Karolus vt hodieq; patet ditauit:
vbi plurima sūt miracula. **H**ui⁹ fe
stū. xi. kal. **I**ulij celebratur. **T**heo
nistus aut a sui alūm **T**habrahā

a tab atan a turba in nauí perfora
ta sed minime lesi abire coguntur
remientesq; in siciliam multos con
uerterunt. Tandem cum venecias
puemissent: a turba perse qñte i v
no ponte vnus discipulus in prin
cipio. theomistus in medio. ali9 di
scipulus in pontis fine oēs tres
decollati sunt. Theomist9 at caput
suu ppijs manib9 vbi nūc omēs
sepulti sunt deportauit. Corp9 alte
rius albaní de quo legenda statiz
sequitur romā delatum est: donec
otto tercius adhuc puerulus im
perauit cum matre sua. Nec autēz
a papa corpus sancti albaní ob
tinuit a pspere mogunciā cum eo
venit. vbi tūc tps ep̄s tam corp9
sancti albaní: q̄ ipsam imperatri
cem valde honorauit. a q̄ timuit
sanctū suū albanū isto sancto Al
bano fuscarip equocacōem nois.
Vocabatur em̄ vterq; alba nus.
petijt ab imperatrice istū sanctūz
ad differentiam alterius albinūz
nominari. Tunc imperatrix albi
nū in coloniā duxit a in loco vbi
nūc veneratur deposuit. sibi q; sept̄
eū añ altare eius cōstruxit. Fu
it a alius albanus qui passus est
in britannia. xi. kalendas Julij iū
pta ciuitatē volannū. Dic q̄dem ad
huc paganus xpianū quēdā de
ricum persecutionem maximā i
peratoris fugientem hospicio rece
pit. Quem cū orationib9 a ieiuni
is semp studere conspiceret: exem
plis a exhortacōibus eius con
uersus est. Audiens autē iudex bri
tanie q̄ in albaní domo deric9 lati

taret iussit vt cito dericus adueni
ret. Tunc alban9 hospitis sui ha
bitum induens a militibus ad iu
dicem vinctus perductus est. Qui
cū eū vidiss9 a quō p hospite suo
se obtulerat cognouiss9 cum sacri
ficare renueret iussus est grauitē
verberari a deinde decollari. Cūq;
ad locum duceretur venit ad quen
dam fluuiū cursu rapidissimo trā
situm prohibentem. Volens ergo
ppere ab martiriū orauit. a sta
tim diuisus fluui9 viam ei prebu
it. Quod videns miles qui cum de
collare debebat ense proiecto peni
tens veniam postulauit. sicq; cū
eo ad montem qui prope erat asce
dit. vbi sanctus albanus fontem
peniter effluentem precibus su
is obtinuit. Protinus quidam mi
les ambo decollauit a oculos ami
sit. Nam cum sancti albaní caput
in terrā caderet absolum. simul a
sui persecutoris oculi deciderunt in
terram. Et sic qui impias man9 in
sanctū dñi tulit sup mortē ei9 gap
dere non ē permissus.

De sancto hyperto
Hypertus no
bili exortus p sapia. The
oderici regis francoz tpius erat
dux Aquitanie comesq; palatin9
in doctrinis liberalibus eruditus.
regalis palacij presentia insignit9
insecutor adolescentū ritus nobili
um: in armoz vsu habilis ac stre
nuus placensq; populo. Dic q̄ bo
nus a virtuosus erat prudensq;
L. v.

ingreni. ebronuz regis theoderici
senescallū. cuius crudelitas regnū
frācie grauiter opprimebat. p m
ptissimum ad omnē maliciā cōfi
derās execratus est oēs illi⁹ ad⁹.
et franciā deseruit. in austria m q
ad pipinum cuius iusticia q vtus
omnes tyrannos compescuerat se
transiit sed deuictis p pipinuz
tyrannis ad franciam redijt. **C**uz
ergo in parochia tūgrensi circa
prefati principē vir illustris **Hu**
pertus aliq̄dū conuersaretur. in
xp̄m tamen adhuc non credebāt
sed erat pagan⁹ a p̄doloꝝ cultor
Sicut at nobilis genere ita nobi
lior erat morib⁹ a virtutibus erat
nāq̄ pius humilis a misericors.
ac p hoc misericordiā magnā cō
secutus est. **D**ie quadā passionis
dominice cū hupertus venationi
insisteret apparuit sibi xp̄s cruci
fixus inter cornua cenū quē cum
canibus insequēbat dicens in hec
verba **O** hupertus vbi q̄ fecas filie
sires venaris. **T**empus est iaz vt
me veneris **E**go em̄ sum dñs deus
tuus qui hodie p te a pro omnib⁹
hominibus crucifixus suz **Hu**per
tus at hoc videns a audiens treui
tus est **P**ostea vero ad se rēdiens
p consolationem xp̄i descendit de
equo. et ad geuna se humiliter p
sternens sup terrā cūdit **O** domi
ne deus licet de te sepius audierā
tamen vsq̄ modo in te nō credebā
te non cognoscebam a pro vero dō
non colebam **I**am paratus suz ti
bi obedire in te credere a tibi semp
seruire **D**ic ergo mihi quid vis ve

faciam a ostendē mihiviaz v̄tū
tis a voluntatis tue **T**unc itē dī
xit sibi christus **O** hupertus abne
ga t̄ipm a tolle crucem tuam a se
quere me **A**ddidit etiam **V**ade in
quit ad **L**ambertuz ep̄m traiedē
sem quēz tū iam concupiscis vide
re ille docebit te et dicet tibi quid
facere debeas vt vitam eternam p
mereri possis **H**is dictis christus
disparuit. **H**upertus autem de ter
ra surgens a venatione a stauit. a
cū famulis suis domum rēdit lau
datis a benedicens deum de miseri
cordia sibi data **T**rahentē at **Hu**
perto adhuc iuvene moram tun
gris perrexit ad traiedū vbi erat
Lambertus episcopus **R**ui gratā
terra benigne eum recipiens bap
tisauit instruxit in fide catholica a
diebus aliquot eūz apud se tenu
it. **E**x apparitione autem **C**hristia
sācti viri **L**amberti colloquio a ex
emplo cor clarissimi p̄ncipis **Hu**
perti adeo immutatum est ac cele
stis patrie desiderio succensum vt
spreta mūbane potentie gloria to
tus in alium virum mutatus no
uoviuendi genē solo habitu mū
danam dignitatem profiteretur.
re vero ipsa a affectu non miles s
clericus. non comes sed **L**amter
ti erat discipulus **E**x doctrina ergo
sancti **L**amberti renunciatis omi
bus a paupibus datis ac p stru
cturis et ornamentis eccliarum ex
diuite factus voluntarius pauper
christum pauperem seq̄ mtebat
Nilq̄ sibi retinuit p̄ter lorica quā
super carnem suam nudā induit.

a griseum tabardum quem desuper
portauit. et sic eremum intrans di-
gnam deo penitentia; peregit. nul-
lumq; cibum corporalem sumpfit
preterq; herbas et radices arbor-
um et uinum et ficeram non bibit: sed so-
lam aqua; . multasq; infestationes
demonum sustinuit: qui varijs mo-
dis et plurimis eum temptauerunt:
sed eum flectere seu vincere non po-
tuerunt. **V**ixit autem **H**upertus ta-
liter quindecim annis. et in decimo
sexto misit christus angelum sibi
dicentem. **H**uperte ex eas eremum
et uade romam. **V**oluit enim domi-
nus eum ponere super multa ut es-
set semita morum: exemplumq; ali-
orum eo qd fidelis fuerat super pau-
ca. **F**uit ergo **H**upertus obediens
et exiens eremum accessit ad magi-
strum suum **L**ambertum: ei reuelans
visionem angelicam et uocationem.
Hupertus autem usus per omnia
beati pontificis consilio: romam p-
fectus est triumphalia apostolo-
rum visitare limina: ut contemptum
mundi quem hortatu magistri sui
dilecti inceperat: per eorum merita
ad effectum p- usq; duceret eorum pre-
cibus commendatus. **I**nterea cum
venerabilis papa **S**ergius post ma-
tutina; officia fatigatus somno
se dedisset: circa ipsius diei aurora
qua sacerdos christi **L**ambertus
propter veritatis testimonium co-
ronatus est martirio per manus sce-
lerati **D**odonis comitis arauie. **E**cce
angelus domini assistens ei in
visione ait. **A**ttende diligenter et
fide; verbis meis adhibe. **L**amber-

tus tunc **H**upertus episcopus hac ho-
ra intra sanctuarium dei ab impijs
est pro pietate immolatus propter
ea cum sanctis meruit in celestibus
coronari. **E**n eius pastorem bacu-
lum a loco passionis sue tibi subi-
to translatum suscipe et in hoc sub-
stituens ad regimen tuncgrensis ec-
clesie discipulum eius. **H**upertum
nomine quem ad apostolorum limi-
na deuote uenientem inuenies hodie
Statumq; papa euigilans cum de
visione adhuc hesitaret iuxta se si-
cut ab angelo acceperat beati mar-
tiris baculum pastorem inuenit
Facta itaq; oratione et immolata
hostia ad exequendum visionis p-
ceptum circa limina apostolorum
studiosus aduenientum scrutator
conleuit. **E**t forte uir domini **H**uper-
tus in proximo uico urbis mansio-
nem acceperat peregrinus. **Q**ui sta-
tim deuote ad diu desideratam bea-
ti petri apostolorum principis ac-
cessit ecclesiam. **Q**uem ut papa ser-
gius uidit sciscitatus est ab eo qd
sit et quo nomine appelletur. **C**ui il-
le. **E**go inquit uocor. **H**upertus re-
stre sanctitatis famulus. **S**tatumq;
papa eum gratanter manibus su-
scipiens adduxit ipsum iuxta alta-
re principis apostolorum. **P**etri ei
de reuelans morte; dilecti magistri
sui beati **L**amberti quam ab angelo
didicerat. **Q**uo audito beatus **H**up-
tus dolenter lacrimat. **C**umq; euz
papa instanter moneret de suscepti-
one regiminis ecclesie tuncgrensis et
sanctus **H**upertus nullo modo co-
senseret si indignum se affirmaret: ecce

diuinitus omnibus beati **Lamberti** episcopi pontificatib⁹ a loco martiri subito translatis induit. **Qd** videntes omnes qui astabant admirati sunt gratias deo agentes. **Cum** igitur a papa in episcopum esset consecratus: quia feruens erat in caritate dei omnipotentis. statim diuinum officium peragere desiderabat et hostiam acceptabilem deo offerre. **Sic** ergo ante altare sancti **Petri** proiciens ad genua orationem fudit ad matrem misericordie ut sibi gratiam apud benedictum filium suum **Iesum** impetraret: quatinus diuinum officium cito addisceret et ut scientiam sibi necessariam ad regendam ecclesiam: et per diuino officio debite complendo concederet. **Gloriosa** autem virgo orationem eius exaudiens misit sibi cum angelo stolam pulcherrimam: quam angelus circumponens collo suo: dixit ei. **Hupertus**: **Maria** mater christi mittit tibi hanc stolam. et sicut petisti habebis scientiam tibi necessariam et perfectam. **Hoc** etiam legitur in collecta sancti **Huperi**. scilicet ut quem suscepit stola sibi celitus emissa: sacri officii scientia credimus illustratum. **Ista** etiam stola usque hodie reueratur in ardena in andagio claustro ubi sanctus **Hupertus** corporaliter requiescit. et contingunt miracula plurima in eadem. **Post** suspensionem igitur istius stole cum missam ibidem celebraret: apparuit ei beatus **Petrus** apostolorum princeps tradens ei clauem quasi aulam in manu gerendam: in potesta-

tem ligandi atque solvendi. et lunicis furiosisq; sanitatem conferendi. **Clavis** autem ipsa usque hodie sua in ecclesia beati petri. **Leobio**

Cum autem exequie beati **Lamberti** agerentur in ecclesia beate virginis marie in traiecto. audita est vox de super eadem hora a summo pontifice eis prouisum fore de condigno pastore beati lamberti discipulo nomine **huberto**. **Accepta** igitur licentia et benedictione a summo pontifice. additis sibi familiaribus tam spiritualibus quam secularibus ab urbe romana recessit. ferens secum clauem a beato petro apostolo sibi traditam similiter baculum et pontificalia beati lamberti quod audiens doctus et timens se corripere propter martirium beati lamberti et similiter **pipinum** regem propter adulterium quod committerat cum sorore sua **alpayda**. quia sciebat sanctum **hupertum** amatorem magistri sui beati **Lamberti**. et virum iustum et strennum. congregauit exercitum magnum a insidiis sibi posuit. **Fuit** autem sanctus **hupertus** premonitus ab angelo ne formidaret quia dominus deus omnipotens secum esse vellet et eum liberare ab omnibus inimicis suis. **Cum** autem doctus et eius exercitus appropinquarent sancto **Huperio** et familiaribus eius eum occidere volentes munuit se signo sancte crucis sicut angelus sibi predixerat. **Doctus** cum suo exercitu fuerunt plagiati quatuor horribilibus plagis. **Quia** aliqui fuerunt percussi morte

subitanea. aliqui fuerunt obsessi
spiritibus malignis. tunc morbo
caduco. et quatuor rabidi facti. **I**stis
miraculosis operibus per potenti-
am dei omnipotentis ostensis a tra-
iectantibus humilime et honorifi-
ce cum cruce domini et vexillis pro-
cessionaliter ab omnibus clericis
et laicis obuiam sibi uenientibus
est receptus: et in cathedra pontifi-
cali reuerent est collocatus. **S**ciens
ergo beatus **D**upertus aliam esse
legem subditorum: et aliam prela-
torum: non ea sufficebant ei que
olim sibi sectanda proposuerat: sed
in artiora tendens magnopere stu-
debat sanctorum patrum vestigia
sequi. Illorum qui nihil mundiale
appetierunt: sed pro necessitate pro-
ximorum quicquid superfluit distri-
buerunt: sicut de sancto **M**artino
et beato **N**icolao et de alijs patribus
sanctis legitur. **I**gitur post multa
sanctitatis opera et miracula sciens
tempus sue resolutionis imminere:
discurrebat per loca orationis se san-
ctis dei recomendans. **V**eniensque
ante sepulcrum beati **L**amberti mar-
tiris: diutissime cum lacrimis ora-
uit. **R**ediensque in ecclesiam beati **P**e-
tri apostoli ante altare sancti **A**lbi-
ni presbiteri parietis brachijs ait. **H**ic
defossa humo locus sepulture mee
paretur. **P**er idem quoque tempus
licet vicinius morte: rogatu tamen
quorundam virorum illustrium bra-
bantium perrexit. ibique ecclesiam no-
uam dedicaturus quam dedicauit.
Et accersim atque facundus orator
celestis curie populum adhortatur

est sermone: ut scilicet templa cor-
dis prepararet domino. **E**xplacito
que sermone et officio ad pranden-
dum se cum discipulis vertit: et cum
in vespaz dies uergeret amens sue-
rexit et nauim ascendit. **E**xeunte au-
tem ipso de nauim. prout omne cor-
pus eius frigore corripitur: et sitis
ardore valde adurit. et quiescit
lectulo loco delecto aptatur. **S**icque
a prima feria usque ad feriam sextam
febre eius augmenta capiente. **E**t
cum dolor corpori infusus nullo fi-
ne coerceretur: a domino petebat
auxilium: et ut interesse mereretur
angelicis ciuibus. **D**ixit etiam om-
nibus circumstantibus inter quos
fuerat **F**lorebertus eius egregius
filius. **M**i predilecti pro meis ite-
uenite fragilitatibus. **T**erminus
etenim vite mee adest. **E**t tunc subie-
cit orationem humilime ac deuotissi-
me ad deum omnipotentem per sub-
ditos atque omnes suos: ut scilicet
deus omnipotens vellet ipsos pre-
seruare ab omni malo. et precipue
ab istis quattuor horribilibus pla-
gis: quibus scilicet plagati erant
carnifices sancti **L**amberti episco-
pi: et eum occidere volentes. **V**enit
ergo angelus domini de celo missus
dicens sibi. **O** **D**upertus: exaudite
sunt orationes tue. etisque potestate
habens super cuncta uiuentia in ter-
ris. **H**omines enim et iumenta sal-
uabis: et eos ab istis quattuor pla-
gis preseruabis. **C**um ergo sanctus
Dupertus sciret se exaudiri: dixit
simboli uerba. **E**t. **C**redo in deum pa-
trem omnipotentem: et in

nis domice verba .f. **P**ater noster
qui es in celis etc. **I**nter que verba
spiritu efflauit. angelicisq; euectus
manibus celum penetrauit. **E**i
autem migratio intulit superno co
uentui gaudium. discipulis autem
et subditis pauperibusq; intermi
nabilem luctum conquerentes in
tempestiuam subtractione; sui pa
storis. **T**ransferunt autem corp9
eius a loco obitus qui vocatur fu
rayq; ad leodium: que a se inuice
distant triginta miliaribus. **P**er
omne autem iter oues pie audientes
corpus pastoris deferri ex omnib9
locis confluerunt a dolorem lacri
mis oflessi accedentes atq; salutan
tes. pugnis etiam pectora verbera
tes: clamabant. **E**n destituimur pe
riditantes benignissimo piculoru
nostroꝝ pulsatore qui dolorib9
nostris consolator aderat. inopie
q; miserator. orphanorum alitor.
viduarum defensor. doctrineq; cele
stis eximius doctor. **D**iuus prese
tia diaboli fugabatur seuicia. secu
li calcabatur pompa. a in vno isto
omnia nobiserat doctrine atq; ope
ris sancta emolumenta. **H**is vocib9
plandibusq; similes iungebantur
querimonie quousq; superscripto
emenso spacio in locum destinatu
sancti ossa adduxere pfulis. **S**epe
hierunt autem corpus sancti viri cu
omni reuerentia et honestate in ec
clesia sancti **P**etri ante altare sancti
Albini sic ipse disposuerat. **P**bi
autem sanctus **D**upertus circa annu
dm. **D**. cxxxi. **t**ercio kalendas **J**u
nij: quamvis eius festiuitas recola

fur tercio nonas nouembris. quia
tunc corpus eius cum gloria fuit de
terra eleuatum. **P**ost hec autem sancti
viri reliquie ceperunt virtutib9
florere a crebris miraculis emicare
per que dominus ostendit quanti
meriti esset apud se. et q; esset me
brum supne ciuitatis. **S**acerdotes
ergo prius consilio desuper habi
to iunctis sibi aliorum ecclesiastico
rum graduꝝ tunc anno decimo
sexto fidelissimi eius excessus mae
domica illucescente basilica; sancti
Petri adeunt: a operculum a sepul
cro sustulere: cum grauitateq; itro
spicientes. quia putabant more ali
orum hominum mortalium illud sa
cratissimum corpus a soliditatis
compage secluduꝝ a pulueri red
ditum: viderunt gloriosum eius cor
pus nulla detrimenta passum ille
sum a dissolutione atq; putredie
reppererunt cum suis vestimentis
a pro thabo atq; putredine q; mos
est mortalium corpora contrahere
aromatum more senserunt odorife
ro odore feruere. **C**aput autem illi
us oculis perlustrantes videt vul
tum eius quod dictu est mirabilia
fudore perfusus a rebus noctis opa
te roscidul pfusus guttul. **C**orona
vero capillorum alienam proflus
ab omni lesione. cesariemq; aucta
et prolixitate et pulcritudine. **N**e
q; etenim candore semiti albebat:
sed colore a visione sui inuenis ca
put repromittebat. **V**identes er
go talia: clamabant. **O** mundi fa
brice inestimabilis conditor. **R**uis
namq; tibi similis in misericordias

qui non solum animas ipsorum
seruorum tuorum in paradisi sedi-
bus collocans eternam ipsis feli-
citatem attribuit: sed etiam cor-
porum nature quodammodo vim aufe-
rens illibata custodis. Cuius meriti
enim apud te iste est cuius exiuit
tanta gratia et honore pollent ut p-
dulse terre terre vim quodammodo
ei intulerint: ne quod suum est ei li-
ceret. Sine caro de terra sumpta ter-
ra fieret: sed contra legem et modum
mortalium et etiam terre mandata
caro maneret. Ecce ad augmenta-
dum tui nominis magnificentiam
non modo corporis integritas vul-
tusque venustas: sed et indumento-
rum eius conseruata est pulchritudo.
Eodem vero die huiusmodi rei fa-
ma circumquaque decurrit: et per
cunctorum ora volitans ad palacium
usque puenit. Karolomannus ergo
princeps piarissimus iam regni
francorum sceptrum regens his pre-
ceptis regali solio exiuit: unaqueque
uxore et primoribus palacii ad vi-
ri dei corpus accessit. et admirans
potentiam domini eius virtutem et
misericordiam: et nomen collau-
dauit: magnificauit: et benedixit.
Corpus etiam beati viri ex vase se-
pulchri sustulit et loculo imposuit:
et cum leticia hymnorumque decan-
tatione ante sacrum altare detulit
et munera diuersa obtulit et tribu-
it. Et permansit corpus beati viri leo-
bii ecclesia sancti Petri circa. lxxv.
annos. Postea translatus est cor-
pus sanctissimum a leobio petenti-
bus monachis ex monasterio san-

cti Lamberti tempore Lodouici fi-
lij Karoli magni. Anno. d. ccc. xxiij.
vndecimo kal. octob. per venerandum
ualeandum episcopum leobien. in arde-
nam capellam andagien. ubi pre-
fati monachi religiosam ducebant vi-
tam. Et inuentum est ab omni corru-
ptione alienum sicut in prima trans-
latione.

Sequitur tabu- la legendarum secundum ordinem alphabeti.